

ภาวะสังคมไทย

ไตรมาสสาม ปี 2558

Social Situation and Outlook

ประเด็นหลัก

- ไตรมาสที่สามปี 2558 การจ้างงานยังลดลงต่อเนื่องในภาคเกษตรกรรมสอดคล้องกับการผลิตในภาคเกษตรที่ลดลง อัตราการว่างงานเพิ่มขึ้นเท่ากับร้อยละ 0.92 อัตราค่าจ้างที่แท้จริงเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.6 ผู้ที่ทำงานต่ำกว่า 35 ชั่วโมง/สัปดาห์เพิ่มขึ้นจากปีที่แล้วถึงร้อยละ 22.2 ขณะที่ผู้ที่ทำงานเกิน 40 ชั่วโมง/สัปดาห์ ลดลงจากปีที่แล้วร้อยละ 4.4
- ไทยได้รับการประเมินให้อยู่ในกลุ่มประเทศที่มีความสำเร็จอย่างมากในการดำเนินการแก้ไขปัญหาแรงงานเด็ก เป็นผลจากการที่ไทยมีความคืบหน้าการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรมต่อการจัดการใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้าย
- ในช่วงครึ่งแรกของปี 2558 รายได้ครัวเรือนมากกว่ารายจ่าย โดยครัวเรือนมีรายได้ 27,545 บาทต่อเดือน รายจ่าย 21,818 บาทต่อเดือน และอัตราเพิ่มของรายได้สูงกว่ารายจ่าย ทำให้ครัวเรือนมีรายได้เหลือใช้ลดลง โดยเฉลี่ยครัวเรือนมีหนี้ 163,276 บาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.2 สอดคล้องกับข้อมูลหนี้สินครัวเรือนที่บุคคลธรรมดากู้ยืมจากสถาบันการเงินที่บ่งชี้ว่าชะลอตัวลงต่อเนื่อง โดย ณ สิ้นไตรมาสที่สองปี 2558 มีมูลค่า 10.71 ล้านล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 6.2 และคิดเป็นร้อยละ 80.6 ของ GDP
- การเจ็บป่วยด้วยโรคเฝ้าระวังโดยรวมเพิ่มขึ้น โดยผู้ป่วยโรคไข้เลือดออกยังคงเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง และยังคงเฝ้าระวังการระบาดของโรคไข้หวัดใหญ่ ปอดอักเสบ มือ เท้า ปาก และฉี่หนู เนื่องจากยังมีฝนตกในหลายพื้นที่
- คดีอาญาโดยรวมลดลงแต่คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์เพิ่มขึ้นร้อยละ 8 จึงได้ดำเนินโครงการชุมชนปลอดภัยไร้อาชญากรรม เพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชนควบคู่กับการใช้กฎหมาย รวมทั้งมีการสร้างภูมิคุ้มกันในกลุ่มเด็กและเยาวชน เพื่อลดการเกิดนักเสพยาใหม่ สร้างพลเมืองรุ่นใหม่ให้ห่างไกลยาเสพติด
- อุบัติเหตุจากรถทางบกเพิ่มขึ้นร้อยละ 12.2 แต่มีผู้เสียชีวิตลดลงร้อยละ 3.7 ในช่วงเทศกาลมีผู้เสียชีวิตเฉลี่ยวันละ 52 ราย การเกิดอุบัติเหตุมีความรุนแรงมากขึ้นจากการใช้ความเร็วในการขับขี่ จึงได้มีการจัดทำแผนบูรณาการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนในช่วงเทศกาล
- การส่งเสริมกองทุนการออมแห่งชาติเพื่อสร้างความมั่นคงในชีวิตคนทำงานอิสระเป็นการสร้างโอกาสในการออมสำหรับวัยเกษียณและให้มีรายได้ในวัยสูงอายุในระดับพื้นฐาน มีผู้สมัครเป็นสมาชิก ณ 5 พ.ย. 2558 จำนวน 340,000 ราย ส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 30-50 ปี และประกอบอาชีพเกษตรกรรม

บทความพิเศษเรื่อง

“การสร้างโอกาสและการยอมรับ: แนวทางการคืนเด็กดีสู่สังคม”

เด็กและเยาวชนกระทำผิดเป็นปัญหาสำคัญของประเทศ เนื่องจากเด็กและเยาวชนเป็นทรัพยากรที่มีค่า การแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเพื่อให้เกิดการปรับพฤติกรรม การสร้างโอกาสด้านการงานและการยอมรับของสังคมเป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยให้เด็กและเยาวชนเห็นคุณค่าในตนเอง เป็นการฝึกวินัยและความรับผิดชอบในชีวิตจริง ช่วยป้องกันไม่ให้เกิดกลับไปทำผิดซ้ำ ซึ่งจำเป็นต้องส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน สนับสนุนภาคเอกชนในการทำ CSR และมีการร่วมลงทุนเพื่อรองรับการจ้างงาน จัดทำฐานข้อมูลและติดตามการกระทำผิดซ้ำ ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการติดตามให้คำปรึกษารวมทั้งสร้างทัศนคติที่ดีของสังคม

สารบัญ

ความเคลื่อนไหวทางสังคมที่สำคัญ	1
บทความพิเศษ	20

ส่วนแรก: ความเคลื่อนไหวทางสังคมที่สำคัญ

- ไตรมาสที่สามปี 2558 การจ้างงานโดยรวมลดลง จากการจ้างงานภาคเกษตรกรรมที่ลดลงต่อเนื่อง ขณะที่การจ้างงานภาคนอกเกษตรเพิ่มขึ้น อัตราการว่างงานเท่ากับร้อยละ 0.92 อัตราค่าจ้างที่แท้จริงเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.6 ผู้ที่ทำงานต่ำกว่า 35 ชั่วโมง/สัปดาห์เพิ่มขึ้นจากปีที่แล้วถึงร้อยละ 22.2 และในส่วนของผู้ที่ทำงานเกิน 40 ชั่วโมง/สัปดาห์ มีอัตราการลดลงจากปีที่แล้วร้อยละ 4.4
- ไทยมีความก้าวหน้าอย่างสำคัญในการแก้ไขปัญหาการใช้แรงงานเด็กและขจัดการใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้าย โดยไทยได้รับการประเมินให้อยู่ในกลุ่มประเทศที่มีความสำเร็จอย่างมากในการดำเนินการแก้ไขปัญหาแรงงานเด็ก ซึ่งถือว่าไทยได้รับการประเมินให้สูงขึ้นจากปี 2556 เป็นผลสำเร็จจากการที่ไทยมีความคืบหน้าการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรมที่สำคัญ
- ในช่วงครึ่งแรกของปี 2558 คริวเรือมีรายได้ 27,545 บาทต่อเดือน รายจ่าย 21,818 บาทต่อเดือน โดยอัตราเพิ่มของรายได้ต่ำกว่าของรายจ่าย ทำให้คริวเรือมีรายได้เหลือใช้ลดลงหนี้สินคริวเรือมีแนวโน้มจะล้นตัวลงมากเพิ่มขึ้นเพียงร้อยละ 1.2 เทียบกับการเพิ่มขึ้นร้อยละ 8.1 ในช่วงเดียวกันปี 2556 ในช่วงครึ่งหลังของปีหนี้สินคริวเรือยังมีแนวโน้มจะล้นตัว แต่ยังคงติดตามความสามารถในการชำระหนี้
- ผู้ป่วยด้วยโรคเฝ้าระวังโดยรวมเพิ่มขึ้นจากไตรมาสเดียวกันของปี 2557 ร้อยละ 26.8 โดยผู้ป่วยโรคไข้หวัดใหญ่เพิ่มขึ้นร้อยละ 12.5 ผู้ป่วยโรคไข้มองอกอักเสบเพิ่มขึ้นร้อยละ 20.9 และผู้ป่วยโรคไข้เลือดออกเพิ่มขึ้น 3.7 เท่า ขณะที่โรคหัวใจและหลอดเลือดถือเป็นสาเหตุสำคัญของการเสียชีวิตของคนไทยทั้งในกลุ่มผู้สูงอายุและวัยทำงาน
- คดีอาญาโดยรวมลดลงจากไตรมาสเดียวกันของปี 2557 ร้อยละ 29.2 คดียาเสพติดยังคงมีสัดส่วนมากที่สุดร้อยละ 77.4 ลดลงร้อยละ 35.4 คดีชีวิตร่างกายและเพศลดลงร้อยละ 0.5 คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สินเพิ่มขึ้นร้อยละ 8 โดยได้ดำเนินโครงการชุมชนปลอดภัยไร้อาชญากรรมเพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชนควบคู่กับการใช้กฎหมาย รวมทั้งมีการสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันยาเสพติดในกลุ่มเด็กและเยาวชน เพื่อลดการเกิดนักเสพยาใหม่ สร้างพลเมืองรุ่นใหม่ให้ห่างไกลยาเสพติด
- อุบัติเหตุจากรถทางบกปรับแก้ 14,897 ราย เพิ่มขึ้นร้อยละ 12.2 มีผู้เสียชีวิตลดลงร้อยละ 3.7 การเกิดอุบัติเหตุพบว่ามี ความรุนแรงมากขึ้นจากพฤติกรรมการใช้ความเร็วของการขับขี่รถยนต์ ในช่วงเทศกาลปีใหม่ 2559 จึงได้มีการจัดทำแผนบูรณาการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนในช่วงเทศกาล “สุขกายสุขใจขับขี่ปลอดภัยรับปีใหม่ 2559” ให้มีความสำคัญกับการคุมเข้มปัจจัยเสี่ยงอุบัติเหตุทางถนน เพื่อป้องกันและลดการสูญเสียที่อาจจะเกิดขึ้น
- กองทุนการออมแห่งชาติเป็นการเสริมสร้างการออมเพื่อวัยเกษียณ เพื่อให้มีรายได้ในวัยสูงอายุในระดับพื้นฐานป้องกันการตกสู่ความยากจน และไม่เป็นการแก่ลูกหลาน จะเป็นการเพิ่มเงินออมของประเทศในระยะยาวด้วย

ตาราง 1 ผลสำรวจภาวะการทำงานของประชากรไตรมาสสาม ปี 2558

	จำนวน (หน่วย: ล้านคน)				การเปลี่ยนแปลง (%YOY)										
	2557				2558				2557				2558		
	Q1	Q2	Q3	Q4	ทั้งปี	Q1	Q2	Q3	Q4	ทั้งปี	Q1	Q2	Q3	Q4	
กำลังแรงงานรวม	38.5	38.4	38.8	38.6	38.6	38.3	38.4	38.8	-0.1	-0.9	0.3	-0.2	-0.2	-0.5	-0.1
1. ผู้มีงานทำ	37.8	37.8	38.4	38.3	38.1	37.6	37.8	38.3	-0.4	-1.2	0.3	-0.1	-0.4	-0.5	-0.2
(การทำงานระดับ)*	0.3	0.1	0.2	0.2	0.3	0.3	0.3	0.3	-10.0	17.2	-10.6	-16.4	-6.4	1.2	7.4
1.1 ภาคเกษตร	12.0	12.4	13.5	13.0	12.7	11.5	11.7	13.0	1.0	-2.9	-2.2	-4.9	-2.4	-4.4	-3.8
1.2 นอกภาคเกษตร	25.8	25.4	24.9	25.2	25.3	26.1	26.1	25.3	-1.0	-0.3	1.7	2.5	0.7	1.3	2.6
- อุตสาหกรรมการผลิต	6.4	6.3	6.5	6.4	6.5	6.5	6.4	-0.8	1.9	1.0	4.4	1.6	1.2	3.0	0.6
- ก่อสร้าง	2.4	2.4	2.1	2.2	2.3	2.5	2.4	2.2	-7.2	-6.4	-3.0	-2.6	-5.0	1.9	2.5
- ค้าส่งค้าปลีก	6.4	6.2	6.1	6.1	6.2	6.2	6.3	6.1	1.5	-2.7	3.2	0.4	-0.2	-2.6	2.0
- โรงแรม/ภัตตาคาร	2.6	2.6	2.5	2.6	2.6	2.7	2.7	2.6	-2.0	-1.9	4.6	4.7	1.2	2.3	3.6
- การขนส่ง/เก็บสินค้า	1.2	1.2	1.2	1.2	1.2	1.2	1.2	1.2	1.3	5.4	4.9	5.3	4.2	0.2	2.5
- การศึกษา	1.2	1.2	1.1	1.2	1.2	1.2	1.2	1.2	-5.4	1.6	1.1	1.7	-0.4	3.5	0.3
- อื่นๆ	5.6	5.7	5.5	5.6	5.6	5.9	5.8	5.7	3.1	2.0	0.8	3.4	2.3	4.6	2.8
2. จำนวนผู้ว่างงาน	0.3	0.4	0.3	0.2	0.3	0.4	0.3	0.4	26.7	33.9	4.5	-7.5	14.5	5.9	-12.9
อัตราการว่างงาน (%)	0.89	1.00	0.84	0.61	0.84	0.94	0.88	0.92							
3. แรงงานนอกฤดูกาล	0.3	0.2	0.1	0.1	0.3	0.3	0.1	12.5	3.7	36.2	-5.3	8.2	1.8	30.7	26.1
สัดส่วนต่อกำลังแรงงาน (%)	0.8	0.6	0.2	0.3	0.5	0.8	0.8	0.2							
4. ชั่วโมงทำงานเฉลี่ย/สัปดาห์(เอกชน)	44.7	47.6	47.8	47.5	46.9	43.6	46.8	46.8	-3.7	-1.9	0.1	0.1	-1.3	-2.5	-1.6
5. ชั่วโมงทำงานเฉลี่ย/สัปดาห์ (ทุกสถานภาพ)	42.7	44.3	44.9	44.5	44.1	41.7	43.6	43.6	-3.6	-2.5	-0.4	-0.3	-1.7	-2.2	-1.5
5.1 ผู้ทำงานน้อยกว่า 10 ชม.**	0.9	0.7	0.4	0.4	0.6	1.1	0.8	0.4	7.6	-8.7	-15.8	-27.5	-9.2	23.2	22.3
- ต้องการงานเพิ่ม	0.1	0.1	0.04	0.05	0.06	0.1	0.1	0.05	-45.5	0.5	-25.3	-42.2	-32.0	41.5	23.0
- ไม่ต้องการงานเพิ่ม	0.8	0.6	0.4	0.4	0.5	1.0	0.7	0.3	17.0	-9.7	-14.6	-25.1	-5.9	21.7	22.2
5.2 ผู้ทำงานน้อยกว่า 35 ชม.**	7.9	5.7	5.7	5.6	6.1	8.7	6.5	6.3	4.4	-0.7	-7.8	0.4	-0.5	10.3	13.0
- ต้องการงานเพิ่ม	0.3	0.3	0.2	0.2	0.3	0.3	0.3	0.3	-10.0	17.2	-10.6	-16.4	-6.4	1.2	7.4
- ไม่ต้องการงานเพิ่ม	7.6	5.5	4.9	5.3	5.8	8.4	6.2	6.1	5.1	-1.5	-7.7	1.3	-0.3	10.7	13.2
5.3 ผู้ทำงาน 40 ชม. ขึ้นไป	25.9	28.0	28.9	28.5	27.8	25.0	27.5	27.7	-2.9	-2.5	1.2	-0.6	-1.2	-3.5	-2.3
5.4 ผู้ทำงาน 50 ชม. ขึ้นไป	9.1	9.7	10.3	9.7	9.7	8.3	8.9	8.5	-20.5	-20.0	-7.6	-7.0	-14.1	-8.0	-8.2
6. จำนวนผู้ว่างงานแฝง	0.4	0.3	0.1	0.1	0.2	0.4	0.4	0.1	-5.8	3.0	3.6	-22.0	-5.3	9.0	21.5
อัตราการว่างงานแฝง (%)	1.0	0.8	0.3	0.4	0.6	1.0	1.0	0.3							

หมายเหตุ: * ทำงานต่ำกว่า 35 ชั่วโมงต่อสัปดาห์และต้องการงานเพิ่ม (นับรวมผู้ที่ทำงาน 0 ชั่วโมงต่อสัปดาห์) ผู้ว่างงานแฝง คือ ผู้ที่ทำงานน้อยกว่า 10 ชม./สัปดาห์** และต้องการงานเพิ่ม และผู้รอดฤดูกาล อัตราการว่างงานแฝง = ผู้ว่างงานแฝง/กำลังแรงงาน
** นับรวมผู้ที่ทำงาน 0 ชั่วโมงต่อสัปดาห์

ที่มา: ข้อมูลการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ

การจ้างงานลดลง อัตราการว่างงานเพิ่มขึ้น แต่รายได้ยังเพิ่มขึ้น

ไตรมาสที่สามปี 2558 การจ้างงานมีจำนวน 38,330,419 คน ลดลงร้อยละ 0.2 จากช่วงเดียวกันปีที่แล้ว โดยการจ้างงานในภาคเกษตรกรรมลดลงต่อเนื่องร้อยละ 3.8 สอดคล้องกับการผลิตในภาคเกษตรที่ลดลง เนื่องจากภาวะฝนทิ้งช่วงในช่วงเวลาทำการเพาะปลูกเดือนมิถุนายน-สิงหาคม ประกอบกับปริมาณน้ำในเขื่อนลดลงทำให้ไม่สามารถส่งน้ำเพื่อทำการเกษตรได้อย่างเต็มที่ สำหรับการจ้างงานภาคนอกเกษตรยังเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.7 ตามการขยายตัวของภาคบริการ ทำให้มีการจ้างงานเพิ่มขึ้นในสาขาการขนส่ง/การเก็บสินค้า การศึกษา การก่อสร้าง โรงแรม/ภัตตาคาร ร้อยละ 5.6 3.9 2.4 และ 1.9 ตามลำดับ ขณะที่การจ้างงานสาขาการผลิตเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.6 เนื่องจากการส่งออกที่ยังลดลง

การว่างงานเพิ่มขึ้น พบว่ามีผู้ว่างงานเท่ากับ 356,025 คน เพิ่มขึ้นร้อยละ 9.0 และคิดเป็นอัตราการว่างงานร้อยละ 0.92 โดยเป็นผู้ที่เคยทำงานมาก่อนว่างงานเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.6 แต่ผู้ที่ไม่เคยทำงานมาก่อนนั้นมีการว่างงานเพิ่มขึ้นร้อยละ 17.2 จากช่วงเวลาเดียวกันของปีก่อน ส่วนหนึ่งเป็นผลจากเศรษฐกิจที่ยังฟื้นตัวช้าทำให้ผู้ประกอบการชะลอการขยายตำแหน่งงาน ประกอบกับเป็นช่วงที่ผู้จบการศึกษาใหม่เข้าสู่

ตาราง 2 ผู้ประกันตนที่ขึ้นทะเบียนขอรับประโยชน์ทดแทนกรณีว่างงาน

ผู้รับประโยชน์ ทดแทน	2556	2557				2558			
	ทั้งปี	ทั้งปี	Q	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3
รวม (คน)	525,762	575,019	135,894	165,612	144,939	128,574	158,789	140,429	136,071
ลาออก	452,482	507,990	118,397	148,257	128,971	112,365	142,434	123,340	117,478
เลิกจ้าง	73,280	67,029	17,497	17,355	15,968	16,209	19,198	18,516	22,774
รวม (%)	-2.4	9.4	5.6	14.3	7.6	9.4	16.8	-15.2	-6.1
ลาออก	2.0	12.3	10.2	16.4	9.8	12.1	20.3	-16.8	-8.9
เลิกจ้าง	-22.7	-8.5	-17.7	-0.9	-7.5	-6.	9.7	6.7	42.6

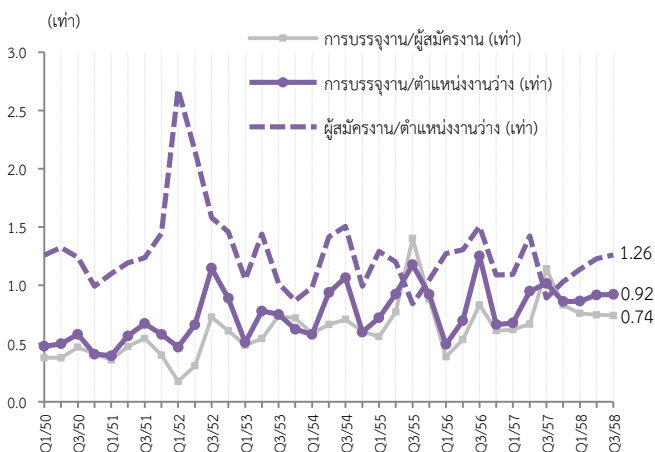
ที่มา: กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน

ตาราง 3 ผู้ทำงานต่ำกว่า 35 ชั่วโมงต่อสัปดาห์

	(ล้านคน)			(%YOY)			%Share		
	2557	2558		2557	2558				
	ทั้งปี	Q1	Q2	Q3	Q1	Q2	Q3		
เกษตรกรรม	4.2	4.4	4.3	4.4	-0.5	4.6	2.7	10.4	70.4
การผลิตหรือ อุตสาหกรรม	0.4	1.3	0.3	0.4	-2.8	20.4	28.8	64.4	5.8
ก่อสร้าง	0.2	0.4	0.2	0.2	8.9	11.2	24.3	29.0	2.8
บริการและอื่นๆ (รวมไม่ทราบ)	1.2	2.5	1.6	1.3	3.9	16.3	47.7	70.0	21.0
รวม	6.1	8.6	6.4	6.3	0.5	10.4	12.7	22.2	100.0

ที่มา: ข้อมูลการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ

แผนภาพ 1 สถานการณ์ตลาดแรงงาน

ที่มา: กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน

ตลาดแรงงาน ดังจะเห็นได้จากตำแหน่งงานว่างลดลงร้อยละ 4.6 และการบรรจุงานลดลงร้อยละ 9.7 ขณะที่จำนวนผู้สมัครงานใหม่เพิ่มขึ้นร้อยละ 10.8 สำหรับการว่างงานของผู้ที่เคยทำงานมาก่อน เมื่อพิจารณาจากการขอรับประโยชน์ทดแทนกรณีว่างงาน พบว่าเป็นการว่างงานเพิ่มขึ้นมากจากการเลิกจ้างร้อยละ 42.6 หรือเป็นจำนวน 22,774 คน แต่การลาออกลดลงร้อยละ 8.9 หรือเป็นจำนวน 117,478 คน

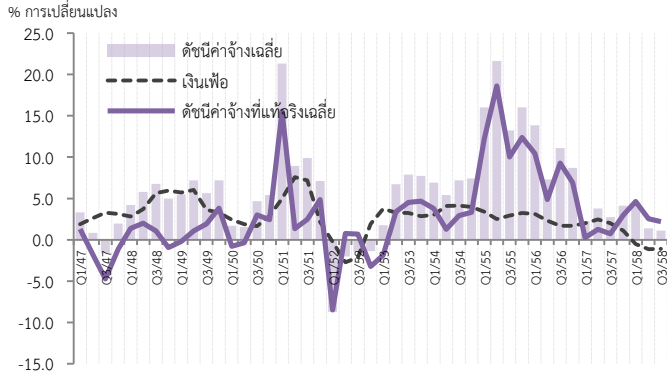
ชั่วโมงการทำงานภาคนอกเกษตรลดลงต่อเนื่อง ทั้งนี้ แม้การจ้างงานภาคนอกเกษตรยังคงเพิ่มขึ้น แต่พบว่า ชั่วโมงการทำงานยังลดลงต่อเนื่องร้อยละ 2.8 จากไตรมาสเดียวกันปีที่แล้ว หรือเฉลี่ยเท่ากับ 46.8 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ สะท้อนภาคการผลิตและบริการยังไม่ฟื้นตัวเต็มที่สอดคล้องกับอัตราการใช้กำลังการผลิต (ยังไม่ปรับฤดูกาล) ในไตรมาสที่สาม เท่ากับร้อยละ 58.5 และลดลงร้อยละ 3.5 ขณะที่ชั่วโมงการทำงานในภาคการเกษตรลดลงร้อยละ 4.3 ทำให้ชั่วโมงการทำงานโดยเฉลี่ยในไตรมาสที่สามลดลงร้อยละ 3 หรือเฉลี่ยเท่ากับ 43.6 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ โดยผู้ที่ทำงานมากกว่า 40 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ที่มีจำนวนลดลงร้อยละ 4.4 และผู้ที่ทำงานต่ำกว่า 35 ชั่วโมงต่อสัปดาห์เพิ่มขึ้นร้อยละ 22.2 หรือมีจำนวนประมาณ 6.3 ล้านคน โดยประมาณร้อยละ 70.2 เป็นผู้ทำงานในภาคเกษตร รองลงมาอยู่ในสาขาบริการร้อยละ 21.2 นอกจากนี้ พบว่าเป็นผู้ที่ต้องการทำงานเพิ่ม (ทำงานต่ำกว่าระดับ) เพิ่มขึ้นร้อยละ 2.4 แต่มีผู้ที่ทำงานต่ำกว่า 35 ชั่วโมงต่อสัปดาห์และไม่ต้องการทำงานเพิ่มมีจำนวนเพิ่มขึ้นร้อยละ 23.1

ค่าจ้างแรงงานแท้จริงยังเพิ่มขึ้น รายได้แรงงานภาคเอกชนเฉลี่ยเท่ากับ 12,087 บาทต่อเดือน เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.5 โดยที่รายได้ภาคเกษตรกรรมอยู่ที่ 5,757 บาทต่อเดือน เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.1 และภาคนอกเกษตรกรรมอยู่ที่ 12,825 บาทต่อเดือนเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.1 แต่เงินเฟ้อที่ติดลบเฉลี่ยร้อยละ 1.1 ทำให้รายได้แรงงานภาคเอกชนแท้จริงเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 2.6 เทียบจากช่วงเวลาเดียวกันของปี 2557

ความคืบหน้าการแก้ปัญหาการขาดแคลนประมงทะเล จากการเปิดจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวในกิจการประมงทะเล ตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2558 ถึงวันที่ 30 มิถุนายน 2558 นั้น ผลการดำเนินงานการขึ้นทะเบียนแรงงานต่างด้าวในกิจการประมงทะเล (22 จังหวัด) พบว่ามีแรงงานต่างด้าวยื่นจดทะเบียนทั้งสิ้น 54,402 คน และต่อมาได้มีการเปิดจดทะเบียนครั้งที่สองระหว่างวันที่ 2 พฤศจิกายน 2558-30 มกราคม 2559 ซึ่งผลการดำเนินงาน ณ วันที่ 13 พฤศจิกายน มีผู้มาขึ้นทะเบียนจำนวน 2,091 คน

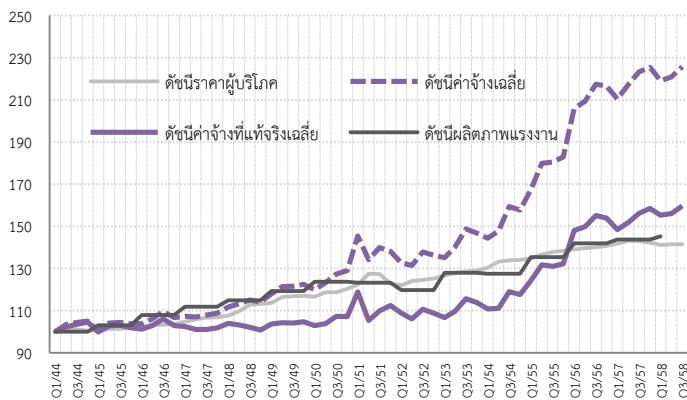
สำหรับประเด็นติดตามในระยะต่อไป ได้แก่

แผนภาพ 2 การเปลี่ยนแปลงค่าจ้าง และเงินเฟ้อ

ที่มา: กระทรวงพาณิชย์, สำนักงานสถิติแห่งชาติ

แผนภาพ 3 ดัชนีค่าจ้างเฉลี่ย และดัชนีราคาผู้บริโภค

ที่มา: กระทรวงพาณิชย์, สศช., สำนักงานสถิติแห่งชาติ

● **รายได้เกษตรกรและแรงงาน** จากผลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมครัวเรือน พบว่าในช่วงครึ่งแรกของปี 2558 ครัวเรือนเกษตรกรทั้งที่เป็นเจ้าของที่ดิน เช่าที่ดิน/ทำกินฟรี และคนงานเกษตร มีรายได้ลดลงร้อยละ 1.6 3.1 และ 3.2 ตามลำดับ ขณะที่ลูกจ้างประเภทคนงานทั่วไป และผู้ปฏิบัติงานในกระบวนการผลิต ลดลงร้อยละ 1.0 และ 0.6 ตามลำดับ

ทั้งนี้ คาดว่ารายได้ครัวเรือนเกษตรกรและแรงงานทั่วไป จะยังลดลงต่อเนื่องในช่วงครึ่งหลังของปี 2558 จากผลกระทบภัยแล้งในช่วงที่ผ่านมาทำให้ปริมาณผลผลิตลดลง และราคาสินค้าเกษตรตกต่ำ ดังจะเห็นได้จากในไตรมาสที่สาม ดัชนีราคาสินค้าเกษตรขายได้ลดลงร้อยละ 4.8 ต่อเนื่องจากครึ่งแรกของปีที่ลดลงเฉลี่ยร้อยละ 6.5 และดัชนีผลผลิตเกษตรลดลงร้อยละ 9.3 โดยผลผลิตข้าวลดลงมากร้อยละ 55.9

● **การจ้างงานภาคเกษตรมีแนวโน้มลดลงต่อเนื่อง** จากสภาพอากาศที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการเพาะปลูก และปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำที่ลดลงมาก โดย ณ วันที่ 18 พฤศจิกายน 2558 ปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่มีเพียงร้อยละ 58 ของความจุอ่าง และปริมาณน้ำที่ใช้ได้จริงคิดเป็นเพียงร้อยละ 25 ของระดับน้ำเก็บกัก โดยเฉพาะปริมาณน้ำใช้ได้จริงในภาคเหนือ ภาคตะวันตก และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นเพียงร้อยละ 15 19 และ 28 ตามลำดับของระดับน้ำเก็บกักเท่านั้น สะท้อนปริมาณน้ำต้นทุนสำหรับการเพาะปลูกในฤดูกาลถัดไปมีน้อย ซึ่งแนวโน้มการจ้างงานภาคเกษตรลดลงต่อเนื่อง และอาจเป็นปัจจัยผลักดันให้แรงงานเกษตรโยกย้ายเข้าสู่การทำงานนอกภาคเกษตรมากขึ้น โดยเฉพาะในสาขาก่อสร้าง บริการ และค้าส่งค้าปลีก ซึ่งควรมีการเพิ่มทักษะแรงงานก่อนโยกย้ายไปสู่สาขาอื่น เพื่อให้มีทักษะที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด และสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

รัฐบาลได้ออกมาตรการเพื่อช่วยบรรเทาผลกระทบเกษตรกรและผู้มีรายได้น้อย อาทิ มาตรการส่งเสริมความเป็นอยู่ในระดับหมู่บ้าน มาตรการส่งเสริมความเป็นอยู่ระดับตำบล โครงการบูรณาการมาตรการช่วยเหลือเกษตรกรที่ได้รับผลกระทบจากภัยแล้ง และมาตรการช่วยเหลือเกษตรกรและรักษาเสถียรภาพราคาข้าว ซึ่งคาดว่าในช่วงไตรมาสสุดท้ายของปี เมื่อมีการเบิกจ่ายงบประมาณและการดำเนินงานภายใต้มาตรการดังกล่าวจะสามารถช่วยให้เกิดการจ้างงาน และสร้างรายได้ให้กับเกษตรกรและประชาชนในพื้นที่

● **การเลิกจ้างและการใช้มาตรา 75 ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541** ในช่วงไตรมาสสาม 2558 ยังคงมีการขอใช้มาตรา 75 ประมาณ 50 แห่ง โดยมี

มาตรการบรรเทาผลกระทบภัยแล้งแก่เกษตรกรและผู้มีรายได้น้อย

รัฐบาลได้มีมาตรการเพิ่มเติมจากโครงการที่ได้มีมาแล้วในช่วงครึ่งแรกของปี เพื่อช่วยบรรเทาผลกระทบจากภัยแล้งแก่เกษตรกร และช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อย ได้แก่

(1) มาตรการส่งเสริมความเป็นอยู่ในระดับหมู่บ้าน¹ โดยการจัดสรรกองทุนหมู่บ้านระดับ A และ B ไม่เกิน 1 ล้านบาท/กองทุน วงเงิน 60,000 ล้านบาท ผ่าน ธ.ออมสิน และ ธ.ส. หน่วยงานละ 30,000 ล้านบาท (มติ ครม. 1 กันยายน 2558)

(2) มาตรการส่งเสริมความเป็นอยู่ระดับตำบล เพื่อช่วยประชาชนผู้มีรายได้น้อยในต่างจังหวัดจากเศรษฐกิจตกต่ำ และราคาสินค้าเกษตรตกต่ำ กำลังซื้อลด โดยจัดสรรเงินงบประมาณให้ตำบลละ 5 ล้านบาท (จำนวน 7,255 ตำบล) เป็นวงเงิน 36,275 ล้านบาท (มติ ครม. 1 กันยายน 2558)

(3) โครงการบูรณาการมาตรการช่วยเหลือเกษตรกรที่ได้รับผลกระทบจากภัยแล้ง จำนวน 8 มาตรการ 45 โครงการ คือ มาตรการส่งเสริมความรู้และการสนับสนุนปัจจัยการผลิต เพื่อลดรายจ่ายในครัวเรือน มาตรการชะลอหรือขยายระยะเวลาชำระหนี้ที่เกษตรกรมีภาระหนี้กับสถาบันการเงิน มาตรการจ้างงานเพื่อสร้างรายได้ให้กับเกษตรกร มาตรการเสนอโครงการตามความต้องการของชุมชนเพื่อบรรเทาผลกระทบภัยแล้ง มาตรการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำ มาตรการเพิ่มปริมาณน้ำต้นทุน มาตรการเสริมสร้างสุขภาพและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และ มาตรการสนับสนุนอื่นๆ (มติ ครม. 6 ตุลาคม 2558)

(4) มาตรการช่วยเหลือเกษตรกรและรักษาเสถียรภาพราคาข้าว ได้แก่ การลดดอกเบี้ยเงินกู้ให้เกษตรกรผู้ปลูกข้าว ปีการผลิต 2558/59 ในอัตราร้อยละ 3 ต่อปี จากต้นเงินกู้ไม่เกิน 80,000 บาทแรก เป็นระยะเวลาไม่เกิน 6 เดือน การให้สินเชื่อแก่สถาบันการเกษตรเพื่อรวบรวมข้าวและสร้างมูลค่าเพิ่มปีการผลิต 2558/59 และการให้สินเชื่อแก่เกษตรกรและสถาบันการเกษตรเพื่อชะลอการขายข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2558/59 (มติ ครม. 28 ตุลาคม 2558)

มาตรการ/โครงการ	วงเงิน (ล้านบาท)
1. มาตรการส่งเสริมความเป็นอยู่ระดับหมู่บ้าน (กองทุนหมู่บ้านไม่เกิน 1 ล้านบาท/กองทุน)	60,000
2. มาตรการส่งเสริมความเป็นอยู่ระดับตำบล ตำบลละ 5 ล้านบาท จำนวน 7,255 ตำบล	36,275
3. โครงการบูรณาการมาตรการช่วยเหลือเกษตรกรที่ได้รับผลกระทบภัยแล้ง จำนวน 8 มาตรการ 45 โครงการ	11,151.82
4. มาตรการช่วยเหลือเกษตรกรและรักษาเสถียรภาพราคาข้าว	39,475

ที่มา: รวบรวมจากมติ ครม. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ตาราง 4 สัดส่วนการบรรจุงานต่อตำแหน่งงานว่างจำแนกตามอายุ

อายุ	2554	2555	2557	2558_3Q
รวม	0.69	0.87	0.80	0.81
15-17	0.67	0.55	0.53	0.62
18-24	0.65	0.74	0.63	0.63
25-29	0.95	1.19	0.97	0.93
30-39	0.77	1.03	1.11	1.16
40-49	0.44	0.57	0.53	0.57
50-59	0.29	0.41	0.33	0.36
60 ปีขึ้นไป	0.18	0.25	0.34	0.56

หมายเหตุ: ปี 2556 มีเฉพาะข้อมูลไตรมาสที่ 4

ที่มา: กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน

แรงงานที่คาดว่าจะได้รับผลกระทบประมาณ 17,363 คน¹ ซึ่งประเภทกิจการที่ขอใช้มาตรา 75 อาทิ ผลิตภัณฑ์ชิ้นส่วน/แผงวงจรอิเล็กทรอนิกส์ ชิ้นส่วนรถยนต์ อาหารสำเร็จรูป รองเท้า ยางสังเคราะห์ ผลิตภัณฑ์เส้นด้าย ชิ้นส่วนโลหะ เสื้อผ้าสำเร็จรูป โดยเหตุผลของการขอใช้มาตรา 75 ส่วนใหญ่เนื่องมาจากยอดสั่งซื้อสินค้าลดลง ซึ่งเป็นทั้งผลจากการชะลอตัวของเศรษฐกิจและข้อจำกัดด้านเทคโนโลยีที่ใช้ในการผลิตทำให้ไม่สามารถแข่งขันได้นอกจากนั้น ยังมีเหตุผลการขาดแคลนวัตถุดิบในอุตสาหกรรมประเภทแปรรูปสัตว์น้ำ ซึ่งต้องติดตามต่อเนื่องเพื่อเตรียมแนวทางการรับผลกระทบต่อแรงงานหากมีการปิดกิจการโดยเฉพาะกลุ่มแรงงานที่มีอายุมาก (40 ปี ขึ้นไป) ซึ่งมักมีข้อจำกัดด้านความยืดหยุ่นในการหางานและทำงาน อาทิ การไม่พร้อมไปทำงานต่างถิ่น การปรับตัวต่อภาวะการทำงานใหม่ได้ช้า ขณะที่คุณสมบัติก็อาจไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ประกอบการ อาทิ อายุ สมรรถภาพ ดังจะเห็นได้จากสัดส่วนการบรรจุงานต่อตำแหน่งงานว่างของผู้ที่มีอายุ 40 ปีขึ้นไปมีสัดส่วนที่ค่อนข้างต่ำมาโดยตลอด ขณะเดียวกันต้องเร่งสร้างกำลังแรงงานเพื่อรองรับการผลิตที่มีการนำเทคโนโลยีระดับสูงมาใช้มากขึ้น

● **การติดตามและเฝ้าระวังการใช้แรงงานประมงผิดกฎหมาย** ขาดการรายงานและไร้การควบคุม (IUU) ที่ทำให้เกิดปัญหาการใช้แรงงานทาส ซึ่งปัจจุบันคณะกรรมการสิทธิการยุโรปอยู่ในระหว่างการพิจารณาตัดสินขึ้นบัญชีการค้าส่งออกอาหารทะเลของไทย หรืออนุมัติว่าไทยจะเป็นประเทศที่ให้ความร่วมมือในการแก้ปัญหาการทำประมงผิดกฎหมายและปัญหาแรงงานทาส ซึ่งเดิมจะมีการตัดสินในเดือนตุลาคมนี้ แต่ได้เลื่อนไปเป็นเดือนธันวาคม 2558 อนึ่ง ประเทศไทยได้รับใบเหลืองจากคณะกรรมการสิทธิการยุโรปในเดือนเมษายนที่ผ่านมา อันเนื่องจากปัญหาการทำประมงผิดกฎหมายและปัญหาแรงงานทาส อย่างไรก็ตาม ในช่วงที่ผ่านมารัฐบาลได้เร่งดำเนินการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมายอย่างต่อเนื่อง อาทิ การอนุมัติพระราชกำหนดการประมง แผนระดับชาติในการป้องกัน ยับยั้ง และจัดการทำประมง แผนบริหารจัดการประมงทะเล และได้ดำเนินมาตรการต่างๆ ได้แก่ มาตรการว่าด้วยระบบอนุญาตให้ทำประมง มาตรการเกี่ยวกับระบบติดตามและควบคุมเฝ้าระวัง การตรวจสอบเมื่อเรือเทียบท่า การตรวจสอบย้อนกลับ มาตรการว่าด้วยการบังคับใช้กฎหมาย และการลงโทษ นอกจากนี้ ยังได้ผ่อนผันให้แรงงานต่างด้าว 3 สัญชาติ ที่ประสงค์จะทำงานในกิจการแปรรูปสัตว์น้ำอยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวเพื่อรอการส่งกลับออกไปนอกราชอาณาจักรและอนุญาตให้ทำงานเป็นเวลา 1 ปี และในระหว่างการอนุญาตทำงาน หากแรงงานประสงค์ที่จะตรวจสุขภาพก็เปิดโอกาสให้มีการตรวจสุขภาพควบคู่กันไปด้วย

¹ รายงานข้อมูลจาก 42 จังหวัด โดยกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน

การลงนามบันทึกข้อตกลงการบูรณาการความร่วมมือเพื่อคุ้มครองสิทธิและสร้างเสริมสวัสดิภาพเด็ก เยาวชน และครอบครัวในกระบวนการยุติธรรม

ประเทศไทยได้ให้สัตยาบันอนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศ ฉบับที่ 182 ว่าด้วยการห้ามและการดำเนินการโดยทันทีเพื่อขจัดรูปแบบที่เลวร้ายที่สุดของการใช้แรงงานเด็ก เมื่อวันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2544 เป็นผลให้มีพันธกรณีที่จะต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติและเจตนารมณ์ของอนุสัญญาดังกล่าวอันเป็นผลให้กระทรวงแรงงานต้องมีการจัดทำนโยบายและแผนระดับชาติเพื่อขจัดการใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้าย พ.ศ.2558-2563 ซึ่งเป็นฉบับที่ 2 ภายใต้วิสัยทัศน์ “ประเทศไทยปลอดจากการใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้าย ภายในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563” โดยให้นิยามเด็กว่าคือ บุคคลทุกคนที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี เพื่อเป็นแผนแม่บทให้หน่วยงานต่างๆ ได้นำไปจัดทำแผนปฏิบัติการฯ ใน 5 ด้านยุทธศาสตร์ ได้แก่ การป้องกัน การช่วยเหลือและคุ้มครอง การพัฒนาและบังคับใช้กฎหมาย และการพัฒนาระบบบริหารจัดการและติดตามประเมินผล

กระทรวงแรงงานให้ความสำคัญในการคุ้มครองสิทธิเด็กโดยเฉพาะเด็กในกลุ่มเป้าหมาย คือ ลูกจ้างเด็ก (Working Children) ซึ่งจะเห็นได้จากพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 ซึ่งอยู่ภายใต้การบังคับใช้ของกระทรวงแรงงานได้กำหนดไว้เป็นหมวดเฉพาะ คือ หมวด 4 การใช้แรงงานเด็ก ซึ่งมีบทบัญญัติทำงานที่อาจเสี่ยงให้เกิดอันตรายต่อเด็กหรือการทำงานในสถานที่ไม่เหมาะสม อาทิ โรงฆ่าสัตว์ สถานที่อโคจร สถานบริการต่าง ๆ เป็นต้น นอกจากนี้ อีกมาตราที่สำคัญ คือ มาตราที่ระบุไว้เฉพาะว่าห้ามมิให้นายจ้างจ้างเด็กอายุต่ำกว่าสิบห้าปีเป็นลูกจ้าง โดยหากมีการฝ่าฝืนของนายจ้างจะมีความผิดสูงสุด จำคุก 1 ปี หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ซึ่งกระทรวงแรงงานได้กำหนดเป็นนโยบายให้มีการตรวจการใช้แรงงานเด็กอย่างเข้มข้น หากพบการกระทำความผิดในการใช้แรงงานเด็กให้มีการดำเนินคดีทันที

ที่มา: การประชุมเชิงปฏิบัติการเครือข่ายยุติธรรมเด็ก เยาวชน และครอบครัวแบบมีส่วนร่วมระดับชาติ (MOU) ณ โรงแรมมิราเคิลแกรนด์ วันที่ 20 กันยายน 2558

รายงานเกี่ยวกับสถานการณ์การใช้แรงงานเด็กในรูปแบบเลวร้าย (Findings on the Worst Forms of Child Labor) ประจำปี ค.ศ. 2014 กระทรวงแรงงาน สหรัฐอเมริกา ได้มีข้อเสนอแนะในการดำเนินการของไทยต่อการจัดปัญหาการใช้แรงงานเด็กในรูปแบบเลวร้าย ดังนี้

- 1) **โครงสร้างกฎหมาย** ควรมีการกำหนดชั่วโมงการทำงานสูงสุดในภาคการเกษตรของเด็กอายุ 15-17 ปี สร้างความมั่นใจว่ากฎหมายได้ให้ความคุ้มครองการใช้แรงงานเด็กตามชั่วโมงการทำงาน รวมทั้งการตรวจพบข้อผิดเฉพาะในเรื่องสื่อลามกอนาจารในเด็กและคุ้มครองเด็กที่ถูกละเมิดทางเพศ
- 2) **การบังคับใช้กฎหมาย** เจ้าหน้าที่ตรวจสอบแรงงาน ควรมีความสามารถในการสื่อสารกับแรงงานข้ามชาติหรือชนกลุ่มน้อย มีการลงโทษผู้ที่กระทำความผิดที่ละเมิดกฎหมายคุ้มครองแรงงานเด็ก การจัดการกับสิ่งที่เป็นอุปสรรคในการตรวจสอบการใช้แรงงานตามบ้าน ปรับปรุงกลไกด้านการร้องเรียนของผู้ถูกระทำความรุนแรงโดยเฉพาะในกลุ่มแรงงานต่างชาติ และผู้อยู่ในภาคเศรษฐกิจนอกระบบ
- 3) **นโยบายรัฐบาล** บูรณาการกำจัดการใช้แรงงานเด็กและกลยุทธ์ด้านการป้องกันเข้ามาอยู่ในแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ
- 4) **ด้านสังคม** การจัดการศึกษาให้เด็กได้เรียนรวมทั้งชนกลุ่มน้อยและผู้อพยพ รวมถึงการสร้างตระหนักของเด็กต่างชาติในสิทธิด้านการศึกษา การจัดให้มีการสำรวจระดับชาติเกี่ยวกับการใช้แรงงานเด็กรวมทั้งในรูปแบบที่เลวร้าย มีการตรวจสอบรายงานและสถิติการใช้แรงงานครอบคลุมเด็กที่ทำงานบนถนนและเด็กต่างชาติหรือไม่ ประเมินผลกระทบโครงการที่มีการใช้แรงงานเด็ก และชี้แจ้งขั้นตอนการขอรับบริการในศูนย์บริการสำหรับผู้อพยพอายุ 16-18 ปี

ที่มา: 2014 Findings on the Worst Forms of Child Labor
United States Department of Labor

ประเทศไทยมีความก้าวหน้าอย่างสำคัญในการขจัดการใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้าย

กระทรวงแรงงาน สหรัฐอเมริกาได้เผยแพร่รายงานเกี่ยวกับสถานการณ์การใช้แรงงานเด็กในรูปแบบเลวร้าย (Findings on the Worst Forms of Child Labor) ประจำปี ค.ศ. 2014 เมื่อวันที่ 30 กันยายน 2558 เป็นรายงานสรุปมาตรการความคืบหน้าในการดำเนินการและความสำเร็จในการดำเนินงานแก้ไขปัญหาแรงงานเด็กจาก 140 ประเทศทั่วโลก ซึ่งในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ประเทศไทยและฟิลิปปินส์จาก 13 ประเทศได้รับการประเมินให้อยู่ในกลุ่มประเทศที่มีความสำเร็จอย่างมากในการแก้ไขปัญหาแรงงานเด็กภายในประเทศอยู่ในระดับที่มีความสำเร็จมาก (Significant Advancement) ซึ่งถือเป็นระดับสูงสุด นับได้ว่าไทยได้รับการประเมินสูงขึ้นจากปี 2556 ที่ไทยอยู่ในกลุ่มประเทศที่มีความสำเร็จปานกลาง ซึ่งจะเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้ประเทศไทยได้รับการจัดอันดับการค้ำมนุษย์ในอันดับที่ดีขึ้น การมุ่งมั่นรักษาระดับมาตรฐานจากผลประเมินที่ไทยสามารถแก้ไขปัญหาแรงงานเด็กภายในประเทศอยู่ในระดับที่มีความสำเร็จมาก เป็นสิ่งสำคัญที่จะนำไปสู่การปลดปล่อยคสิณค้า กุ้ง อ้อย ปลา เครื่องนุ่งห่ม และสื่อลามก ซึ่งสหรัฐอเมริกาจะมีการรายงานผลการประเมินอีกครั้งภายในเดือนพฤษภาคม 2559

การดำเนินงานที่ผ่านมารัฐบาลมีนโยบายที่ชัดเจนในการจัดการ จัดให้มีกลไกเพื่อการบังคับใช้กฎหมายและระเบียบเกี่ยวกับการใช้แรงงานเด็ก มีการบูรณาการการทำงานของหน่วยงานภาครัฐกับภาคเอกชนและภาคส่วนองค์กรต่างๆ มีความคืบหน้าที่เป็นรูปธรรมที่สำคัญๆ ได้แก่ (1) แต่งตั้งคณะกรรมการนโยบายการจัด การ ปัญหา แรงงาน ต่างด้าวและการค้ำมนุษย์ ซึ่งสะท้อนความมุ่งมั่นของรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาแรงงานเด็ก (2) ปรับปรุงกฎหมายภาคเกษตร จากอายุขั้นต่ำ 13 ปีเป็น 15 ปี และการทำงานในเรือประมงทะเลจาก 16 ปีเป็น 18 ปี (3) จัดสรรงบประมาณที่มีส่วนร่วมหลายโครงการที่มีเป้าหมายเพื่อขจัดหรือป้องกันการ ใช้แรงงาน เด็กและแรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้าย (4) มีการตรวจแรงงานเชิงรุกโดยทีมสหวิชาชีพ (5) ดำเนินการตามนโยบาย และแผนระดับชาติเพื่อขจัดการใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้าย ฉบับที่ 1 ปีงบประมาณ 2552-2557 และฉบับที่ 2 ปีงบประมาณ 2558-2563 (6) ร่วมมือในการพัฒนาแรงงาน เด็กและองค์กรระหว่างประเทศออสเตรเลียเพื่อแก้ปัญหา และ (7) ขอความร่วมมือจากสมาคมการค้าที่เกี่ยวข้อง อาทิ สมาคม โรงงานน้ำตาล และสมาคมชาวไร่อ้อย ปลา และสิ่งทอ ในการแยกเด็กออกจากสถานประกอบการเพื่อไม่ให้ถูกกล่าวหาว่ามีการใช้แรงงานเด็ก อันจะส่งผลดีต่อการส่งออกของประเทศ

โครงการบูรณาการสร้างเสริมสวัสดิภาพเด็ก เยาวชน และครอบครัวในกระบวนการยุติธรรม

มีวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนากระบวนการในศาลยุติธรรมและครอบครัวให้สามารถพิจารณาคดีได้สมดังเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553 ที่มุ่งให้ศาลเยาวชนและครอบครัวเป็นศูนย์กลางในการคุ้มครองและแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็ก เยาวชน และครอบครัว ตามที่กฎหมายบัญญัติอย่างมีมาตรฐานตามเกณฑ์กำหนด โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนเครือข่ายทั่วประเทศ ทั้งในมิติด้านนโยบายระดับชาติ และมิติด้านการปฏิบัติงานในพื้นที่ต้นแบบและพื้นที่นำร่องทั่วประเทศ ทั้งนี้เป็นการประสานความร่วมมือบูรณาการการทำงานร่วมกันเพื่อคุ้มครองสิทธิและสร้างเสริมสวัสดิภาพเด็ก เยาวชน และครอบครัวในกระบวนการยุติธรรมระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ที่มา: การประชุมเชิงปฏิบัติการเครือข่ายยุติธรรมเด็ก เยาวชน และครอบครัวแบบมีส่วนร่วมระดับชาติ (MOU) ณ โรงแรมมิราเคิลแกรนด์ วันที่ 20 กันยายน 2558

ตาราง 5 รายได้ รายจ่าย และหนี้สินครัวเรือน (บาท/เดือน/ครัวเรือน)

	มูลค่า			การเปลี่ยนแปลง (%)		
	2554	2556	2558 H1	2554	2556	2558 H1
รายได้ (บาท/เดือน)	23,236	25,194	27,545	5.4	4.1	4.1
รายจ่าย (บาท/เดือน)*	17,403	19,061	21,818	3.6	4.7	6.4
รายได้เหลือจ่าย (รายได้ - รายจ่าย)	5,833	6,133	5,727	11.4	4.0	-3.5
สัดส่วนค่าใช้จ่ายต่อรายได้ (%)	74.9	75.7	79.2			
หนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือนทั้งสิ้น (บาท/ครัวเรือน)	134,900	163,087	163,276	0.1	9.9	1.2
- หนี้ในระบบ	130,930	159,816	160,012	1.3	10.5	1.2
- หนี้นอกระบบ	3,970	3,271	3,264	-24.6	-9.2	2.0
สัดส่วนครัวเรือนที่เป็นหนี้ (ร้อยละ)	55.8	53.8	49.2			
หนี้สินต่อรายได้ (เท่า)	5.8	6.3	5.9			
หนี้สินต่อรายได้คงเหลือ (เท่า)	23.1	26.6	28.5			

หมายเหตุ: * ค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน ไม่รวมการใช้จ่ายเพื่อชำระหนี้

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ตาราง 6 หนี้สินครัวเรือน (สินเชื่อจากสถาบันการเงิน)

ณ สิ้นระยะเวลา	2553	2554	2555	2556	2557	2558 Q2
หนี้สินครัวเรือน (ล้านล้านบาท)	6.40	7.48	8.83	9.83	10.48	10.71
(%YOY)	14.5	16.8	18.0	11.4	6.6	6.2
- สถาบันรับฝากเงิน	16.3	16.9	16.9	10.4	6.6	7.2
- สถาบันการเงินอื่น	3.0	16.3	26.4	18.1	6.6	0.3
สัดส่วนต่อ GDP	59.3	66.2	71.5	76.2	79.7	80.6

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

ทั้งนี้ ได้มีการกำหนด 5 มาตรการเร่งด่วนในการแก้ไข ปัญหาแรงงานเด็ก ได้แก่ (1) มาตรการตรวจแรงงานแบบเข้มแข็ง โดยตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจในการตรวจแรงงานในกิจการที่มีความเสี่ยงสูง (2) มาตรการบูรณาการจุดตรวจแรงงานและสร้างความรอบรู้ในการใช้แรงงาน ซึ่งปัจจุบันมีสถานประกอบการมากกว่า 400,000 แห่ง และลูกจ้างที่จะต้องได้รับความคุ้มครองมากกว่า 10 ล้านคน (3) มาตรการจัดหาข้อมูลการทำงานของเด็กโดยจัดทำผังข้อมูลชี้ชัดเจนนเพื่อป้องกันปัญหาการใช้แรงงานเด็ก (4) มาตรการศึกษาวิเคราะห์สภาพงานอันตรายสำหรับเด็กในประเทศไทย และ (5) มาตรการให้เด็กในวัยเรียนได้เข้าสู่ระบบการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

ส่วนการดำเนินการต่อไปจะต้องมีความเข้มข้นทั้งใน ส่วนของ (1) การบังคับใช้กฎหมายโดยเฉพาะในภาคการประมง เกษตรกรรม อุตสาหกรรมการผลิต ธุรกิจในครัวเรือน และ เศรษฐกิจนอกระบบ (2) การส่งเสริมให้แผนระดับชาติเพื่อขจัด การใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้ายเป็นวาระแห่งชาติ เพื่อให้เป็นช่องทางหนึ่งในการเพิ่มและกระจายงบประมาณไปยังหน่วยงานต่างๆ ได้อย่างทั่วถึง และ (3) การจัดทำมีเจ้าภาพที่ชัดเจนในส่วนภูมิภาคและส่วนจังหวัด เพื่อทำหน้าที่เป็น ศูนย์กลางในการประสานงานระหว่างภาคีเครือข่ายและกระจาย ข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อที่จะให้เป็นไปตามวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยปลอดจากการใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้าย”

สถานการณ์รายได้ รายจ่าย และหนี้สินครัวเรือน

จากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน ในช่วงครึ่งแรกของปี 2558² พบว่า

- ครัวเรือนมีรายได้เพิ่มขึ้นช้ากว่ารายจ่าย ทำให้มีเงินเหลือจ่ายลดลง ในช่วงครึ่งแรกของปี 2558 รายได้เฉลี่ยของครัวเรือนเท่ากับ 27,545 บาทต่อเดือนต่อครัวเรือนเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.1 และรายจ่ายของครัวเรือนเท่ากับ 21,818 บาทต่อเดือนต่อครัวเรือนเพิ่มขึ้นร้อยละ 6.4 และสัดส่วนรายจ่ายต่อรายได้เท่ากับร้อยละ 79.2 เพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับร้อยละ 75.8 ในช่วงเดียวกันปี 2556 รายได้ที่เพิ่มขึ้นช้ากว่ารายจ่ายทำให้รายได้เหลือจ่ายของครัวเรือนเท่ากับ 5,727 บาทต่อเดือนต่อครัวเรือนลดลงเมื่อเทียบกับเงินเหลือจ่ายของครัวเรือนในช่วงครึ่งแรกปี 2556 ซึ่งเท่ากับ 6,144 บาทต่อเดือนต่อครัวเรือน

- ครัวเรือนมีค่าใช้จ่ายที่มีโชอาหารเพิ่มขึ้นมาก ได้แก่ ของใช้ส่วนบุคคล/เครื่องนุ่งห่ม/รองเท้า เพิ่มขึ้นร้อยละ 13.8 การสื่อสารเพิ่มขึ้นร้อยละ 9.8 ขณะที่ค่าใช้จ่ายซื้ออาหาร

² สํารวจโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ

ตาราง 7 การเปลี่ยนแปลงยอดคงค้างสินเชื่อเพื่อการอุปโภคบริโภคส่วนบุคคลของธนาคารพาณิชย์

ณ สิ้นระยะเวลา	สัดส่วน (%)*	2555	2556	2557	2558		
					Q1	Q2	Q3
สินเชื่ออุปโภคบริโภคส่วนบุคคล	100	21.6	11.5	7.4	7.6	7.0	6.7
- ที่ดิน	1.0	-12.1	10.0	3.9	4.8	6.7	4.9
- เพื่อที่อยู่อาศัย	48.9	12.4	12.6	12.3	11.8	11.8	10.9
- อสังหาริมทรัพย์เพื่อการอื่นๆ	0.1	-4.0	50.4	11.2	18.4	62.2	56.5
- อีกรถยนต์	23.4	33.9	8.4	-3.4	-4.0	-3.7	-2.7
- การศึกษา	0.0	-5.7	47.3	8.2	7.1	4.0	-5.5
- เดินทางไปต่างประเทศ	0.0	-12.4	-8.4	12.6	12.7	17.0	14.6
- บริโภคอื่น ๆ	26.5	29.4	13.1	10.5	12.4	9.4	8.5

หมายเหตุ: * สัดส่วน Q3/2558

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

ตาราง 8 หนี้เพื่อการอุปโภคบริโภคที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้

ณ สิ้นระยะเวลา	2555	2556	2557	2558		
				Q1	Q2	Q3
หนี้เพื่อการอุปโภคบริโภคที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (ล้านบาท)	56,583	71,612	83,451	92,426	94,433	100,107
(%YOY)	20.5	26.6	16.5	17.0	15.5	11.0
สัดส่วนต่อ NPLs รวม	22.3	26.9	30.0	31.0	30.3	27.8
สัดส่วนต่อสินเชื่อรวม	1.9	2.2	2.4	2.62	2.65	2.76

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

ตาราง 9 สินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับและบัตรเครดิต

ณ สิ้นระยะเวลา	2556	2557	2558		
			Q1	Q2	Q3
สินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับ					
(1) ยอดสินเชื่อคงค้าง (ล้านบาท)	299,142	312,851	313,085	317,003	321,384
%YOY	18.9	4.6	4.7	4.2	3.8
(2) สินเชื่อผิดนัดชำระหนี้เกิน 3 เดือนขึ้นไป	10,920	14,238	15,469	15,728	16,736
%YOY	45.8	30.4	27.4	22.8	14.3
(2) / (1) (ร้อยละ)	3.7	4.6	4.9	5.0	5.2
สินเชื่อบัตรเครดิต					
(1) ยอดคงค้างสินเชื่อบัตรเครดิต (ล้านบาท)	290,425	318,141	292,427	297,023	298,571
%YOY	11.0	9.5	8.7	7.3	6.5
(2) ยอดค้างชำระเกิน 3 เดือนขึ้นไป	6,638	8,316	8,933	9,594	10,147
%YOY	31.3	25.3	22.0	28.0	24.5
(2) / (1) (ร้อยละ)	2.3	2.6	3.1	3.2	3.4

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

และเครื่องดื่มที่มีใช้แอลกอฮอล์เพิ่มขึ้นร้อยละ 6.3

● จำนวนครัวเรือนที่เป็นหนี้มีสัดส่วนลดลง และมูลค่าหนี้ของครัวเรือนเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อย ในช่วงครึ่งแรกของปี 2558 ครัวเรือนที่เป็นหนี้มีสัดส่วนร้อยละ 49.1 ลดลงจากร้อยละ 54.4 ในช่วงครึ่งแรกของปี 2556 ขณะที่มูลค่าหนี้เฉลี่ยต่อครัวเรือนเท่ากับ 163,276 บาทต่อครัวเรือน หรือเพิ่มขึ้นเพียงร้อยละ 1.2 จากช่วงเดียวกันในปี 2556 และเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.1 เมื่อเทียบกับเฉลี่ยหนี้สินของทั้งปี 2556 สะท้อนว่าวงเงินสินเชื่อเมื่อเทียบกับการเพิ่มขึ้นร้อยละ 8.1 และ 10.0 ตามลำดับในช่วงเดียวกันในปี 2556 เนื่องจากการสิ้นสุดมาตรการกระตุ้นการใช้จ่ายของรัฐบาล ประกอบกับการเข้มงวดการให้สินเชื่อของสถาบันการเงิน รวมถึงสัดส่วนหนี้สินต่อรายได้ของครัวเรือนที่อยู่ในระดับสูงยังเป็นข้อจำกัดในการก่อหนี้ใหม่

สอดคล้องกับข้อมูลการกู้ยืมของครัวเรือนผ่านสถาบันการเงินโดยธนาคารแห่งประเทศไทย ที่บ่งชี้ว่าหนี้สินครัวเรือนชะลอลง โดยในไตรมาสที่สองของปี 2558 หนี้สินครัวเรือนกู้ยืมผ่านสถาบันการเงินมีมูลค่าเท่ากับ 10,714,318 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 80.6 ของ GDP หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 6.2 ชะลอลงต่อเนื่องจากร้อยละ 11.4 และ 6.6 ในปี 2556 และ 2557 ตามลำดับ

อย่างไรก็ตาม พบว่าครัวเรือนที่มีหนี้เพิ่มขึ้นเร็วกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ ได้แก่ครัวเรือนลูกจ้างประเภทเสมียน/พนักงาน ครัวเรือนผู้ไม่ได้ปฏิบัติงานเชิงเศรษฐกิจ ครัวเรือนผู้ดำเนินธุรกิจของตนเองที่ไม่ใช่ลูกจ้าง และผู้ทำเกษตรที่เป็นเจ้าของที่ดิน ร้อยละ 9.4 9.2 5.8 และ 3.5 ตามลำดับ

● ครัวเรือนคนงานเกษตรและผู้ไม่ได้ปฏิบัติงานเชิงเศรษฐกิจมีความเสี่ยงต่อความสามารถในการชำระหนี้สิน แม้ว่าทุกกลุ่มครัวเรือนจะมีรายได้สูงกว่ารายจ่าย แต่พบว่า ครัวเรือนคนงานเกษตรมีสัดส่วนหนี้สินต่อรายได้เฉลี่ยสูงถึง 57.1 เท่า และสูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศถึง 2 เท่า รองลงมาคือ ครัวเรือนผู้ไม่ได้ปฏิบัติงานเชิงเศรษฐกิจ ครัวเรือนเสมียน/พนักงาน ครัวเรือนประมง/ป่าไม้/ล่าสัตว์ และครัวเรือนผู้ทำการเกษตรที่เป็นเจ้าของที่ดิน เท่ากับ 45.4 36.6 34.4 และ 32.4 ตามลำดับ

สำหรับในช่วงครึ่งหลังของปี 2558 หนี้สินครัวเรือนยังมีแนวโน้มชะลอลงต่อเนื่อง ดังจะเห็นได้จากข้อมูลยอดคงค้างการให้สินเชื่อเพื่อการอุปโภคบริโภคในไตรมาสที่สามเท่ากับ 3,624,339 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 6.7 ชะลอลงต่อเนื่องโดยสินเชื่อเพื่อการจัดซื้อที่ดิน/ที่อยู่อาศัย/อสังหาริมทรัพย์เพิ่มขึ้นร้อยละ 10.8 การบริโภคส่วนบุคคลอื่นๆ เพิ่มขึ้นร้อยละ 8.5 ขณะที่การซื้อหรือเช่าอีวีและรถจักรยานยนต์ยังคงลดลงต่อเนื่องร้อยละ 2.7 อย่างไรก็ตาม การผิดนัดชำระหนี้ยัง

การช่วยเหลือเกษตรกรที่เป็นหนี้ไม่ให้อุบัติเสียที่ดินทำกิน

จากการสำรวจข้อมูลหนี้เกษตรกร โดยกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทยเมื่อเดือนมิถุนายน 2558 พบว่ามีครัวเรือนเกษตรกรที่เป็นหนี้สินทั้งในและนอกระบบจำนวน 1,637,562 ครัวเรือน มีมูลหนี้รวม 388,361 ล้านบาท หรือคิดเป็นเฉลี่ย 237,158 บาทต่อราย และได้มีการดำเนินการช่วยเหลือปัญหาหนี้สินเกษตรกรประเภทนอกระบบไปแล้วจำนวน 7,634 ครัวเรือน มีมูลหนี้ 2,964,530,957 บาท ดังนี้

(1) กลุ่มที่ต้องให้ความช่วยเหลือเร่งด่วน¹ จำนวน 2,292 ครัวเรือน มีมูลหนี้ 2,184,105,350 บาท

ขั้นตอน	จำนวน (ราย)	มูลหนี้ (บาท)
มีหมายเรียกแต่ยังไม่ตั้งเรื่องบังคับคดี	1,546	1,968,479,382
อยู่ในขั้นตอนการยึด	127	49,769,726
อยู่ในขั้นตอนการขายทอดตลาด	177	68,711,245
ระหว่างดำเนินการของเจ้าพนักงานบังคับคดี	42	1,184,105,350

(2) กลุ่มเกษตรกรที่นำที่ดินไปจำนองหรือขายฝากแต่ยังไม่อยู่ในชั้นบังคับคดี กรมการปกครองได้มอบหมายให้นายอำเภอแต่งตั้งคณะทำงานคัดกรองข้อมูลและไกล่เกลี่ยซึ่งมีผลการดำเนินการไกล่เกลี่ยแล้วจำนวน 43,825 ครัวเรือน มีมูลหนี้ 8,039,219,839 บาท สามารถปลดปล่อยหนี้สินแล้ว จำนวน 5,342 ครัวเรือน มีมูลหนี้ 780,425,607 บาท

ขั้นตอน	จำนวน(ราย)	มูลหนี้ (บาท)
กรณีวงเงินกู้ไม่เกิน 150,000 บาท ส่งข้อมูลหนี้สินเกษตรกรให้ ธกส. ดำเนินการ	3,972	454,979,969
กรณีไม่เข้าหลักเกณฑ์ของ ธกส. ส่งหนี้สินเกษตรกรให้คณะกรรมการช่วยเหลือเกษตรกรและผู้ยากจนส่วนอำเภอ	1,370	325,445,638
รวม	5,342	780,425,607

ที่มา: มติ ครม. และกระทรวงมหาดไทย

มีมูลค่าเพิ่มขึ้น โดยหนี้เพื่อการอุปโภคบริโภคที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ยังเพิ่มขึ้นสูงร้อยละ 11 หรือมีมูลค่า 100,107 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 2.8 ต่อสินเชื่อรวม สินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับและสินเชื่อบัตรเครดิตที่ผิคนัดชำระหนี้เกิน 3 เดือนขึ้นไปเพิ่มขึ้นร้อยละ 14.3 และ 24.5 ตามลำดับ ทั้งนี้ ยังต้องติดตามการผิคนัดชำระหนี้ ซึ่งแม้จะมีมูลค่าไม่สูงมาก แต่สัดส่วนของการผิคนัดชำระหนี้เกิน 3 เดือนต่อยอดคงค้างของสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับและสินเชื่อบัตรเครดิตเพิ่มขึ้นต่อเนื่องเป็นร้อยละ 5.2 และ 3.4 ตามลำดับจากสัดส่วนร้อยละ 4.6 และ 2.6 ตามลำดับ ณ สิ้นปี 2557

การยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้

การยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาศักยภาพคนในทุกช่วงวัย มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง มีกลไกนโยบายสำคัญคือ คณะกรรมการนโยบายและพัฒนาระบบการศึกษา ที่มีนายกรัฐมนตรี (พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา) เป็นประธาน ซึ่งมีบทบาทในการวางแนวทางขับเคลื่อนและติดตามการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และการเรียนรู้ให้สอดคล้องกันอย่างเป็นระบบ เป็นเอกภาพ เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยมีประเด็นสำคัญดังนี้

การยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ ต้องมุ่งเน้นการใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือแก้ปัญหาเศรษฐกิจ การผลิตคนตามความต้องการของตลาดงาน พัฒนาศักยภาพแรงงานพัฒนาเทคโนโลยี นวัตกรรม และการสนับสนุนการลงทุน โดยเพิ่มความร่วมมือกับภาคเอกชนทั้งที่เป็นผู้ประกอบการทั่วไป ที่ลงทุนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ และที่เข้ามาภายใต้เงื่อนไขการส่งเสริมการลงทุน ซึ่งในระยะสั้นจะกำหนด “โจทย์” ที่ต้องดำเนินการทันทีให้มีความสำเร็จเป็นรูปธรรมโดยเร็ว ส่วนแนวทางการยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ทั้งระบบให้ดำเนินการคู่ขนานกันไป โดยรวมถึงการปรับปรุงระบบการศึกษาเพื่อสร้างความปรองดองในเชิงความคิดของประชาชน

การดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายการยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ อาทิ

- **การยกระดับการเรียนรู้** มีการเร่งรัดพัฒนา “**การอ่านออกเขียนได้**” อ่านคล่องเขียนคล่องและสื่อสารได้ เพื่อวางรากฐานสำคัญในการเรียนรู้ระดับสูงต่อไป ปรับสื่อ วิธีสอน และนวัตกรรมการแก้ไขปัญหาให้นักเรียนอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ “**ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้**” เพื่อเพิ่มทักษะนักเรียนในด้านการเรียนรู้ ซึ่งการกำหนดกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ต้องเหมาะสมกับศักยภาพของนักเรียนแต่ละช่วงวัยและมีการพัฒนา กิจกรรมอย่างต่อเนื่อง รวมถึงพัฒนาสื่อที่นำเสนอถึงอาชีพที่มีความสำคัญ เพื่อสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนต้องการไปประกอบอาชีพ เพื่อการพัฒนาประเทศ ครุจะทำหน้าที่ส่งเสริม

สนับสนุน และกระตุ้นให้นักเรียนคิด วิเคราะห์ข้อมูล ข่าวสาร เกิดเป็นความรู้ นำสู่การคิดสร้างสรรค์

การดำเนินงานตามนโยบายของรัฐบาลที่สำคัญ

การลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ โดยปรับตารางเรียนและหลักสูตร เนื้อหาที่ “ต้องรู้” และ “ควรรู้” เตรียมความพร้อม ครู สถานศึกษา เพิ่มกิจกรรมการพัฒนาผู้เรียนทั้งในการคิดวิเคราะห์ พัฒนาจิตใจ ทักษะการทำงาน และสุขภาพ โดยมีกิจกรรมประมาณ 390 กิจกรรม พัฒนา Smart Trainer เพื่อเป็นพี่เลี้ยง 900 คน เริ่มนำร่องในภาคเรียนที่ 2/2558 มีโรงเรียนสมัครใจเข้าร่วมโครงการ 4,100 โรงเรียน

อาชีวศึกษาทวิภาคี เป็นการจัดการศึกษาที่ตอบสนองการผลิตคนให้เพียงพอและตรงตามความต้องการของสถานประกอบการ ในปี 2558 มีสถานประกอบการร่วมจัดการอาชีวศึกษา 10,527 แห่ง นักเรียน 91,448 คน

หลักสูตรทวิศึกษา เป็นการเรียนสายสามัญควบคู่กับสายวิชาชีพ เพื่อให้นักเรียนมีอาชีพติดตัวเริ่มในปีการศึกษา 2558 มีสถานศึกษาเข้าร่วม 567 แห่ง นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่เรียนสายวิชาชีพ 8,055 คน และนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเรียนคู่กับสายอาชีพระดับ ปวช. จำนวน 22,253 คน

อาชีวศึกษาเป็นเลิศ โดยการคัดเลือกวิทยาลัยอาชีวศึกษาที่มีความพร้อมสูงให้มีความโดดเด่นเฉพาะสาขา จัดการศึกษาร่วมกับสถานประกอบการที่เข้มแข็ง เพื่อสร้างนักเรียนที่จบอาชีวศึกษาให้มีความสามารถสูงพิเศษตอบสนองความต้องการกำลังคนสาขาขาดแคลน และพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นศูนย์ฝึกอบรมและศูนย์ทดสอบสมรรถนะ

อุดมศึกษาเป็นเลิศ โดยกำหนดแนวทางพัฒนากลุ่มสถาบันอุดมศึกษาให้ชัดเจนคือ กลุ่มมหาวิทยาลัยรัฐมุ่งเน้นรักษาคุณภาพมาตรฐาน กลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ และกลุ่มมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล จะต้องสร้างความโดดเด่นให้กับมหาวิทยาลัยของตนเอง และกลุ่มมหาวิทยาลัยเอกชนมุ่งพัฒนาคุณภาพมาตรฐานและควบคุมการเพิ่มจำนวนสถาบัน

อุดมศึกษาและอาชีวศึกษาเสริมสร้างความเข้มแข็งในพื้นที่ เป็นการสร้างเครือข่ายเพื่อการพัฒนาการศึกษา โดยคัดเลือกมหาวิทยาลัย 9 แห่งทั่วประเทศเป็นเครือข่ายรับผิดชอบการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กในพื้นที่ การผลิตและพัฒนาครูให้สอดคล้องกับความต้องการของพื้นที่ การสร้างความเข้มแข็งและสร้างงานและฝึกอบรมวิชาชีพระยะสั้นให้แก่ชุมชน

การยกระดับคุณภาพภาษาอังกฤษ โดยเร่งดำเนินการใน 4 ภารกิจที่สำคัญคือ เพิ่มแรงจูงใจและเห็นความสำคัญของภาษาอังกฤษ สร้างมาตรฐานและพัฒนาหลักสูตร พัฒนารูปแบบการเรียนรู้เพื่อการใช้งานได้จริง และกำหนดหลักสูตรวิชาชีพแบบเร่งรัด

การแก้ไขปัญหาหนี้สินข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยสนับสนุนเงินทุนหมุนเวียน ให้ข้าราชการครูกู้ยืมรายละไม่เกิน 2 แสนบาท ผ่อนชำระคืนภายใน 8 ปี มีผู้ลงทะเบียนเข้าร่วมมาตรการแก้ไขปัญหาหนี้สิน 37,954 ราย (ณ 28 ตุลาคม 2558)

การแก้ไขคุณภาพการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ อาทิ จัดตั้งหน่วยงานในพื้นที่ขับเคลื่อนการพัฒนาการศึกษา ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา โดยการขยายการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม พัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยเทคโนโลยีการศึกษาทางไกล ส่งเสริมการเรียนสายอาชีพ การนำกีฬาเข้าสู่ระบบการศึกษา

การประเมินหลักสูตรและประกันคุณภาพการศึกษา โดยจัดตั้งคณะกรรมการปฏิรูประบบประเมินและประกันคุณภาพการศึกษา ดำเนินการประเมินเนื้อหาหลักสูตร และประกันคุณภาพการศึกษาภายในและภายนอก ซึ่งภายใน 1 ปีจะจัดทำ National Assessment Framework พัฒนาผู้ประเมินรุ่นใหม่และที่ปรึกษา พัฒนาล้างข้อสอบทั้ง Formative & Summative Assessment

ที่มา: ประมวลจากผลการประชุมคณะกรรมการนโยบายและพัฒนาระบบราชการ เมื่อวันที่ 30 ตุลาคม 2558

● **การผลิตกำลังคน** เป็นเรื่องสำคัญที่ต้องมุ่งไปสู่ทิศทางในอนาคต 3 ด้าน ได้แก่ (1) การผลิตกำลังคนที่มีคุณภาพ เพื่อการสร้างนวัตกรรม (2) การเพิ่มศักยภาพช่างเทคนิคในภาคการผลิตให้สามารถเป็นเจ้าของธุรกิจหรือผู้ประกอบการ และ (3) การพัฒนาประชาชนในระบบเศรษฐกิจฐานรากให้มีศักยภาพในการผลิตสินค้าที่มีมูลค่าเพิ่ม อาทิ การขยายการศึกษาทางไกล การเข้าถึงการใช้เครื่องจักรกล ทั้งนี้ ควรต้อง**จัดทำระบบฐานข้อมูลให้มีความเชื่อมโยงกัน**ทั้งในด้านการผลิตและความต้องการกำลังคนซึ่งกระทรวงศึกษาธิการจะเป็นหน่วยงานพื้นฐานในการสร้างคนเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับประเทศต่อไป

นอกจากนี้ การศึกษาต้องมุ่งสู่การมีงานทำ โดยจัดให้มีการฝึกงานระยะสั้นในสาขาที่ตลาดงานต้องการให้กับผู้จบการศึกษาที่ยังไม่มีงานทำ รวมถึงควรส่งเสริมการกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาคให้เกิดการพัฒนาทุกสาขาการผลิตและบริการในพื้นที่เพื่อการสร้างงานในท้องถิ่น ลดการอพยพย้ายถิ่นเข้าสู่เมืองใหญ่ กลุ่มผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดเล็กต้องได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ในการประกอบธุรกิจภาคการศึกษาและภาคเอกชนต้องร่วมกันผลิตกำลังคนให้สอดคล้องกับธุรกิจในพื้นที่และทิศทางการพัฒนาประเทศ

การเจ็บป่วยด้วยโรคเฝ้าระวังโดยรวมเพิ่มขึ้น โดยผู้ป่วยโรคไข้เลือดออกยังคงเพิ่มขึ้นต่อเนื่องและรุนแรงขึ้น

ไตรมาสสามของปี 2558 มีผู้ป่วยด้วยโรคเฝ้าระวังรวม 152,913 ราย เพิ่มขึ้นจากไตรมาสเดียวกันของปี 2557 ร้อยละ 26.8 โดยผู้ป่วยโรคไข้หวัดใหญ่เพิ่มขึ้นร้อยละ 12.5 ผู้ป่วยโรคไข้สมองอักเสบเพิ่มขึ้นร้อยละ 20.9 และผู้ป่วยโรคไข้เลือดออกเพิ่มขึ้น 3.7 เท่า ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม-16 พฤศจิกายน 2558 พบผู้ป่วยไข้เลือดออก 111,825 ราย เสียชีวิต 108 ราย หรืออัตราตาย 0.17 ต่อประชากรแสนคน ซึ่งต้องเฝ้าระวัง โดยเฉพาะในกลุ่มเสี่ยงที่ต้องระวังเป็นพิเศษคือ เด็ก ผู้ที่มีน้ำหนักมาก โรคประจำตัว เบาหวาน ความดันโลหิตสูง หอบหืด ภาวะทางสาธารณสุขและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงได้มีมาตรการเชิงรุกในการป้องกันการระบาดของโรคไข้เลือดออกอย่างต่อเนื่อง โดยมุ่งเน้นการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อลดแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลาย การแจ้งเตือนและประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบสถานการณ์การระบาดของโรค รวมถึงการปฏิบัติตนเมื่อป่วยหรือสงสัยว่าป่วยเป็นโรคไข้เลือดออก การควบคุมการระบาดของโรคในพื้นที่โดยใช้วิธีการพ่นเคมีกำจัดยุงตัวเต็มวัยในบ้านผู้ป่วยและรอบบ้านผู้ป่วยในรัศมีอย่างน้อย 100 เมตร การตั้งหน่วยเคลื่อนที่เร็วเพื่อเข้าควบคุมโรค รวมทั้งการเปิดวอร์รูมในพื้นที่ระบาดที่พบผู้ป่วยต่อเนื่องเพื่อเร่งรัดแก้ปัญหาให้

ตาราง 10 จำนวนผู้ป่วยด้วยโรคเฝ้าระวัง

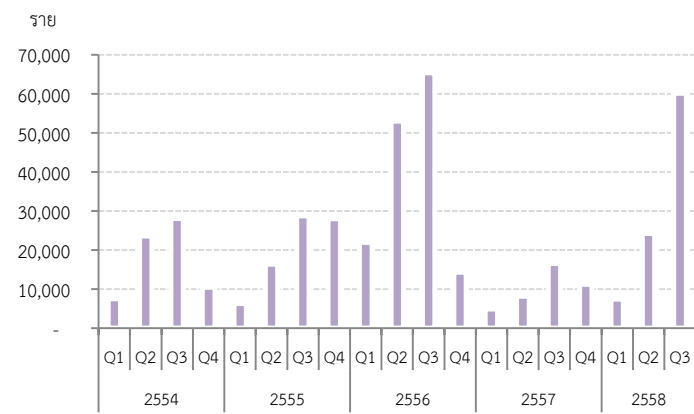
โรค เฝ้าระวัง	2557				2558			%YOY Q3/58
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	
ปอดอักเสบ	60,599	38,215	56,775	45,121	56,181	42,196	57,157	0.8
ไข้เลือดออก	4,953	8,222	16,554	11,270	7,480	24,243	60,138	263.3
มือ เท้า ปาก	9,662	19,732	27,792	8,649	9,165	7,706	14,454	-48.0
ไข้หวัดใหญ่	30,899	11,178	16,146	15,842	24,150	10,735	18,171	12.5
บิด	2,326	2,261	2,050	1,469	1,749	1,837	1,783	-13.1
หัด	340	321	313	210	229	239	262	-16.2
ฉีหนู	393	462	774	634	273	391	749	-3.2
ใช้สมองอักเสบ	140	143	153	158	163	140	186	20.9
อหิวาตกโรค	2	2	6	2	2	2	4	-33.3
ใช้กาหลังแอน	4	3	2	5	4	7	8	300.0
พิษสุนัขบ้า	2	1	2	1	1	2	1	-50.0
รวม	109,320	80,540	120,567	83,361	99,397	87,498	152,913	26.8
อัตราต่อประชากรแสนคน	170.6	125.7	188.2	130.1	152.6	134.4	234.8	

หมายเหตุ: ข้อมูลปี 2557 เป็นข้อมูล ณ วันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2558

ข้อมูลปี 2558 เป็นข้อมูลเบื้องต้น ณ วันที่ 16 พฤศจิกายน 2558

ที่มา: สำนักโรคระบาดวิทยา กระทรวงสาธารณสุข

แผนภาพ 4 จำนวนผู้ป่วยโรคไข้เลือดออก

ที่มา: สำนักโรคระบาดวิทยา กระทรวงสาธารณสุข

ทันที่ทั้งนี้ และการเตรียมความพร้อมของบุคลากรทางการแพทย์ เพื่อการดูแลรักษาผู้ป่วยและป้องกันการเสียชีวิต อย่างไรก็ตาม การหลีกเลี่ยงไม่ให้ถูกยุงลายกัดถือเป็นการป้องกันที่ได้ผลดีที่สุด

นอกจากนี้ยังมีประเด็นที่ต้องเฝ้าระวัง ดังนี้

(1) ยังต้องเฝ้าระวังโรคไข้หวัดใหญ่ ปอดอักเสบ มือ เท้า ปาก และฉีหนูอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากยังมีฝนตกในหลายพื้นที่ จากข้อมูลของสำนักโรคระบาดวิทยา พบว่าตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม-16 พฤศจิกายน 2558 มีผู้ป่วยโรคไข้หวัดใหญ่ 27,811 ราย ผู้ป่วยโรคปอดอักเสบ 84,428 ราย ผู้ป่วยโรคมือ เท้า ปาก 18,193 ราย และผู้ป่วยโรคฉีหนู 1,105 ราย

(2) ผลกระทบจากสถานการณ์หมอกควันจากไฟป่าในประเทศอินโดนีเซีย ซึ่งพัดปกคลุมพื้นที่ในหลายจังหวัดของภาคใต้ แม้สถานการณ์จะเริ่มดีขึ้น แต่ยังคงเฝ้าระวังอย่างใกล้ชิด เนื่องจากปริมาณฝุ่นละอองในอากาศอาจส่งผลกระทบต่อประชาชนในพื้นที่มีอาการระคายเคือง แสบตา แสบจมูก น้ำมูกไหล ไอ คอแห้ง เจ็บคอ หายใจลำบาก แน่นหน้าอก ปวดศีรษะ คลื่นไส้ อาเจียน และอาจส่งผลกระทบต่อระบบทางเดินหายใจได้ โดยต้องเฝ้าระวังเป็นพิเศษในกลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มที่มีอาการโรคปอดเรื้อรัง และกลุ่มเด็กเล็ก หากไม่จำเป็นควรหลีกเลี่ยงการทำกิจกรรมนอกบ้าน สำหรับประชาชนทั่วไปควรสวมหน้ากากอนามัย หรือใช้ผ้าปิดปากและจมูกเมื่อออกนอกบ้าน เพื่อป้องกันการสูดดมหมอกควันไฟป่าที่อาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพ และหากมีอาการผิดปกติให้รีบไปพบแพทย์ทันที

โรคหัวใจและหลอดเลือดสาเหตุสำคัญของการเสียชีวิตของคนไทยทั้งในกลุ่มผู้สูงอายุและวัยทำงาน

จากข้อมูลสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข พบว่าโรคระบบไหลเวียนโลหิต หรือโรคหัวใจและหลอดเลือด เป็นโรคไม่ติดต่อเรื้อรังที่มีจำนวนผู้เสียชีวิตเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และเป็นสาเหตุการเสียชีวิตอันดับ 2 ของคนไทย รองจากโรคมะเร็งและเนื้องอกทุกชนิด โดยมีจำนวนผู้เสียชีวิตเพิ่มขึ้นจาก 39,459 รายในปี 2553 เป็น 58,681 รายในปี 2557 โดยประมาณร้อยละ 29.7 เป็นผู้มีอายุระหว่าง 15-59 ปี และร้อยละ 70 เป็นผู้ที่อายุ 60 ปีขึ้นไป ทั้งนี้ โรคหัวใจและหลอดเลือดสามารถเกิดขึ้นได้กับคนทุกวัยแต่จะพบมากในกลุ่มวัยทำงานและผู้สูงอายุ เนื่องจากมีระยะของการแฝงตัวนานก่อนเกิดโรค อีกทั้งไม่แสดงอาการที่ชัดเจน

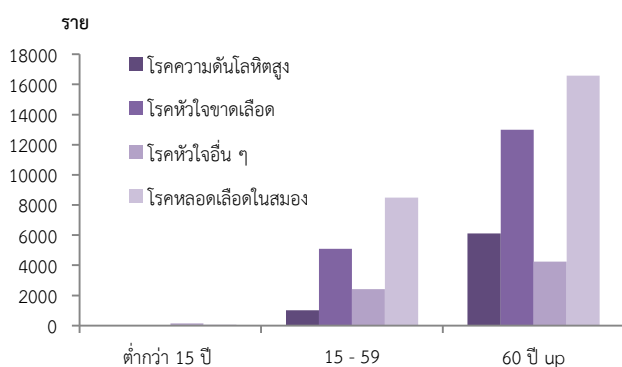
สาเหตุของโรคกลุ่มนี้เกิดจากรูปแบบการดำเนินชีวิต และพฤติกรรมทางสุขภาพที่ไม่เหมาะสม ได้แก่ การรับประทานอาหารที่มากเกินไป รับประทานอาหารรสหวาน มัน เค็มจัด รับประทานอาหารผักผลไม้ไม่เพียงพอ มีกิจกรรมทางกายน้อย ไม่ออกกำลังกาย เครียด และพักผ่อนไม่เพียงพอ ประกอบกับการสูบบุหรี่

ตาราง 11 จำนวนผู้เสียชีวิตตามกลุ่มสาเหตุ 10 กลุ่มแรก (ตามบัญชีจำแนกโรคระหว่างประเทศฉบับแก้ไขครั้งที่ 10)

กลุ่มสาเหตุ	2553	2554	2555	2556	2557
1. มะเร็งและเนื้องอกทุกชนิด	58,076	61,082	63,272	67,692	70,075
2. โรคระบบไหลเวียนโลหิต	39,459	44,133	46,349	54,375	58,681
- ไข้รูมาติก เฝียบ พ ลัน และโรคหัวใจรูมาติกเรื้อรัง	57	41	74	115	122
- ความดันโลหิตสูง	2,478	3,664	3,684	5,186	7,115
- โรคหัวใจขาดเลือด	13,037	14,422	15,070	17,394	18,079
- โรคหัวใจอื่นๆ	5,305	5,667	6,050	7,090	6,797
- โรคหลอดเลือดในสมอง	17,540	19,283	20,368	23,222	25,114
- โรคระบบไหลเวียนโลหิตอื่นๆ	1,042	1,056	1,103	1,368	1,454
3. โรคติดเชื้อและปรสิต	41,369	41,466	43,293	42,462	41,480
4. โรคของระบบทางเดินหายใจ	29,654	32,057	32,240	33,832	39,638
5. สาเหตุตายภายนอกของการป่วยและการตาย	39,926	40,682	40,130	39,408	38,451
6. โรคของระบบสืบพันธุ์และทางเดินปัสสาวะ	14,705	15,811	16,013	16,780	19,671
7. โรคระบบย่อยอาหาร	13,484	14,278	14,677	16,657	17,458
8. โรคของต่อมไร้ท่อ โภชนาการและเมตาบอลิซึม	7,829	8,854	9,132	11,529	13,303
9. โรคระบบประสาท	4,633	5,137	6,207	7,354	8,505
10. โรคเลือดและอวัยวะสร้างเลือดและความผิดปกติเกี่ยวกับกลไกของภูมิคุ้มกัน	596	618	656	781	724

ที่มา: สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข

แผนภาพ 5 ผู้เสียชีวิตด้วยกลุ่มโรคหัวใจและหลอดเลือด จำแนกตามกลุ่มอายุ ปี 2557

ที่มา: สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข

และการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งปัจจัยเสี่ยงดังกล่าวจะส่งผลให้เกิดภาวะน้ำหนักเกิน อ้วน ความดันโลหิตสูง ไขมันในเลือดสูง เบาหวาน และนำไปสู่การเกิดโรคหัวใจและหลอดเลือด

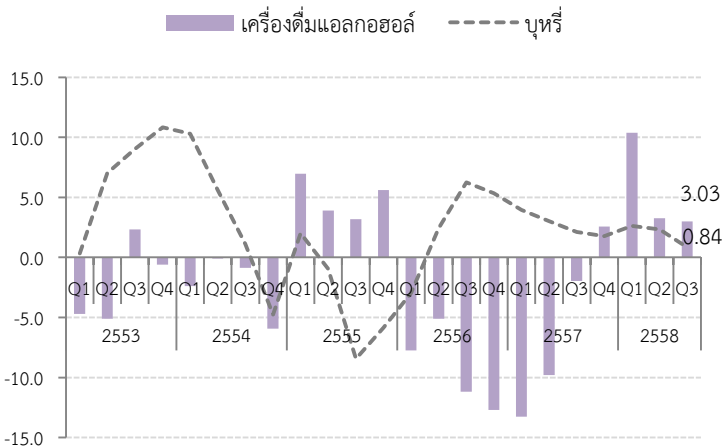
สำหรับโรคหัวใจและหลอดเลือดที่มีผู้เสียชีวิตจำนวนมากประกอบด้วย (1) โรคหลอดเลือดในสมอง มีผู้เสียชีวิตเพิ่มขึ้นจาก 17,540 รายในปี 2553 เป็น 25,114 รายในปี 2557 (2) โรคหัวใจขาดเลือด มีผู้เสียชีวิตเพิ่มขึ้นจาก 13,037 รายในปี 2553 เป็น 18,079 รายในปี 2557 (3) โรคหัวใจอื่นๆ มีผู้เสียชีวิตเพิ่มขึ้นจาก 5,305 รายในปี 2553 เป็น 6,797 รายในปี 2557 และ (4) โรคความดันโลหิตสูง มีผู้เสียชีวิตเพิ่มขึ้นจาก 2,478 รายในปี 2553 เป็น 7,115 รายในปี 2557 และถือเป็นปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่โรคหัวใจขาดเลือดและโรคหลอดเลือดในสมอง

จากผลการสำรวจพฤติกรรมเสี่ยงโรคไม่ติดต่อและการบาดเจ็บ พ.ศ. 2558³ ของกรมควบคุมโรค พบว่ากลุ่มตัวอย่างร้อยละ 15.3 เคยได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ว่ามีภาวะความดันโลหิตสูงร้อยละ 8.3 เป็นโรคเบาหวานร้อยละ 1.3 เป็นโรคหอบหืดร้อยละ 0.8 เป็นโรคหัวใจขาดเลือด (เส้นเลือดไปเลี้ยงหัวใจแข็ง/ตีบ/ตัน) และร้อยละ 0.7 เป็นโรคมะเร็ง โรคหลอดเลือดสมองหรืออัมพฤกษ์ อัมพาต เป็นต้น เมื่อพิจารณาด้านพฤติกรรมและปัจจัยเสี่ยงพบว่า มีประชากรอายุ 15-79 ปี เพียงประมาณหนึ่งในสี่ หรือร้อยละ 25 ที่รับประทานผักหรือผลไม้ได้เพียงพอตามเกณฑ์คือรับประทานเฉลี่ยมากกว่า 5 หน่วยมาตรฐานหรือมากกว่า 400 กรัมต่อวันใน 7 วันที่ผ่านมา และมีประชากรถึงร้อยละ 30.5 ที่มีภาวะน้ำหนักเกิน ร้อยละ 7.5 มีภาวะอ้วน โดยมีเพียงร้อยละ 21.9 ที่รู้ว่าตนเองมีภาวะไขมันในเลือดสูงกว่าปกติ

โรคไม่ติดต่อเรื้อรังเป็นโรคที่สามารถป้องกัน และควบคุมได้โดยการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ โดยการบริโภคอาหารที่เหมาะสม ลดอาหารหวาน มัน และเค็มจัด ออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ งดการสูบบุหรี่ งดการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หมั่นตรวจเช็คความดันโลหิตและระดับน้ำตาลในเลือด และการเข้าถึงระบบบริการที่มีคุณภาพของกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มผู้ป่วย เพื่อให้ผู้ที่เสี่ยงต่อโรคสามารถควบคุม ป้องกันปัจจัยเสี่ยงได้ดีขึ้น และลดอัตราการป่วยได้ สำหรับกลุ่มผู้ป่วยก็สามารถควบคุมความรุนแรงของโรค ลดภาวะแทรกซ้อน ลดการนอนโรงพยาบาล และลดความพิการและการเสียชีวิตก่อนวัยอันควร โดยปัจจุบันได้มีการดำเนินงานคลินิก NCD คุณภาพ ซึ่งเป็นการบูรณาการระหว่างเครือข่ายของคลินิกในสถานบริการที่เชื่อมโยงการบริหารจัดการ และการดำเนินการเพื่อให้เกิดการเพิ่มคุณภาพบริการในกระบวนการป้องกัน ควบคุม ดูแล และจัดการกับสาเหตุของปัญหาโรคไม่ติดต่อเรื้อรังอย่างเป็นระบบมาตั้งแต่ปี 2556

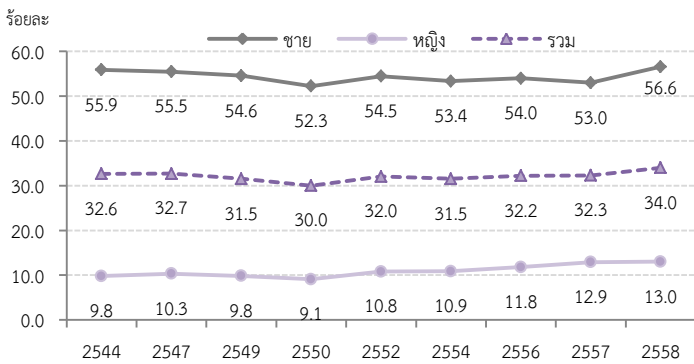
³ ดำเนินการสำรวจตัวอย่างในประชากรทั่วไปอายุ 15-79 ปี ในเขตสุขภาพที่ 1-12 ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์-กรกฎาคม 2558 ทั้งสิ้น 22,502 ราย เป็นเพศชาย 11,271 ราย และเพศหญิง 11,231 ราย

แผนภาพ 6 การเปลี่ยนแปลงของค่าใช้จ่ายการบริโภคของครัวเรือนหมวดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และบุหรี่

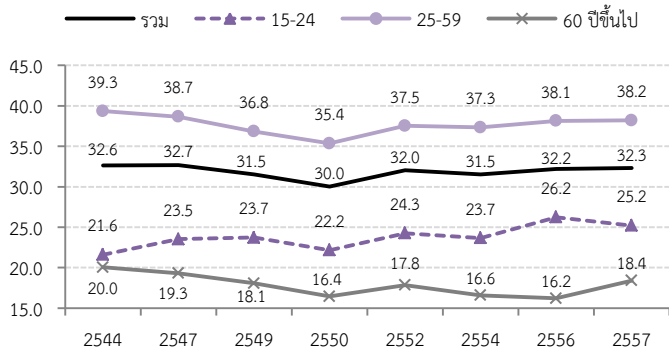
ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

แผนภาพ 7 อัตราการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จำแนกตามเพศ

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ การสำรวจพฤติกรรม การสูบบุหรี่และดื่มสุราของประชากร พ.ศ. 2544, 2547, 2550, 2554, 2557 และการสำรวจอนามัยและสวัสดิการ พ.ศ. 2549, 2552, 2556 และ 2558

แผนภาพ 8 อัตราการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จำแนกตามกลุ่มอายุ

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ การสำรวจพฤติกรรม การสูบบุหรี่และดื่มสุราของประชากร พ.ศ. 2544, 2547, 2550, 2554, 2557 และการสำรวจอนามัยและสวัสดิการ พ.ศ. 2549, 2552 และ 2556

ค่าใช้จ่ายในการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และบุหรี่เพิ่มขึ้น และยังคงเฝ้าระวังอัตราการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่เพิ่มขึ้น

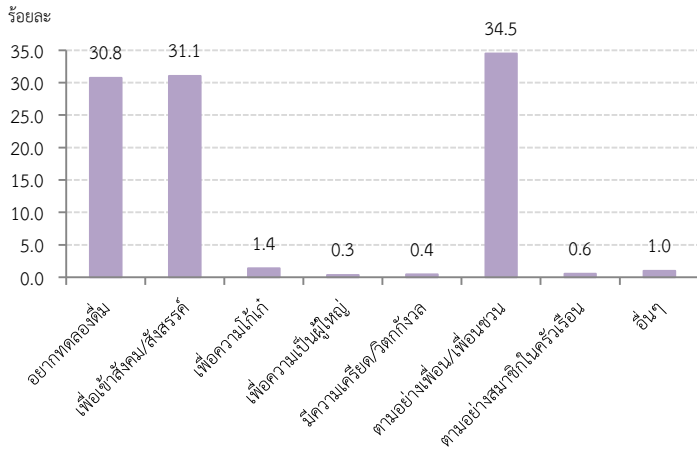
ค่าใช้จ่ายในการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มขึ้น จาก 27,823 ล้านบาทในไตรมาสสามปี 2557 เป็น 28,666 ล้านบาทในไตรมาสนี้ หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.03 ขณะที่ค่าใช้จ่ายในการบริโภคบุหรี่เพิ่มขึ้นจาก 14,411 ล้านบาท ในไตรมาสสามปี 2557 เป็น 14,532 ล้านบาทในไตรมาสนี้ หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.84 ทั้งนี้ ค่าใช้จ่ายในการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และบุหรี่คิดเป็นร้อยละ 3.56 ของค่าใช้จ่ายครัวเรือน

จากข้อมูลการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า จำนวนผู้ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป เพิ่มขึ้นจาก 17.7 ล้านคนในปี 2557 เป็น 18.6 ล้านคนในปี 2558 และมีอัตราการดื่มเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 32.3 ในปี 2557 เป็นร้อยละ 34 ในปี 2558 โดยเพศชายมีอัตราการดื่มเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 53 ในปี 2557 เป็นร้อยละ 56.6 ในปี 2558 ขณะที่เพศหญิงก็มีอัตราการดื่มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจากร้อยละ 9.8 ในปี 2544 เป็นร้อยละ 12.9 ในปี 2557 และร้อยละ 13 ในปี 2558 เมื่อพิจารณาตามกลุ่มอายุพบว่า ยังต้องเฝ้าระวังในกลุ่มเยาวชน 15-24 ปี เนื่องจากมีแนวโน้มการดื่มเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 21.6 ในปี 2544 เป็นร้อยละ 26.2 ในปี 2556 และร้อยละ 25.2 ในปี 2557 แม้อัตราการดื่มจะลดลงจากปี 2556 แต่เมื่อพิจารณาความถี่ในการดื่มพบว่าเยาวชนที่ดื่ม 1-3 วันต่อเดือนมีจำนวนเพิ่มขึ้นมากจาก 473,199 คนในปี 2556 เป็น 735,230 คนในปี 2557 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 55.4

เมื่อพิจารณาประเภทของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ดื่มครั้งแรกในชีวิต พบว่าเพศชายจะเริ่มดื่มจากสุราขาว/สุรากลั่น ชุมชนมากที่สุด รองลงมาเป็นสุราสี/สุราแดง และเบียร์ ตามลำดับ ส่วนเพศหญิงจะเริ่มดื่มจากเบียร์มากที่สุด รองลงมาเป็นสุราขาว/สุรากลั่นชุมชน และสุราสี/สุราแดง ตามลำดับ ขณะที่กลุ่มเยาวชน 15-24 ปี จะเริ่มดื่มจากเบียร์มากที่สุด รองลงมาเป็น สุราสี/สุราแดง และสุราขาว/สุรากลั่นชุมชน ตามลำดับ โดยสถานที่ที่ซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บ่อยที่สุดคือร้านขายของชำ สำหรับสาเหตุสำคัญที่ทำให้เริ่มดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทั้งในกลุ่มผู้ชายและผู้หญิงคือ เพื่อเข้าสังคม/การสังสรรค์ ขณะที่ในกลุ่มเยาวชนอายุ 15-24 ปี สาเหตุสำคัญอันดับแรกมาจากตามอย่างเพื่อน/เพื่อนชวนดื่ม รองลงมาคือเพื่อเข้าสังคม/การสังสรรค์ และอยากทดลองดื่ม

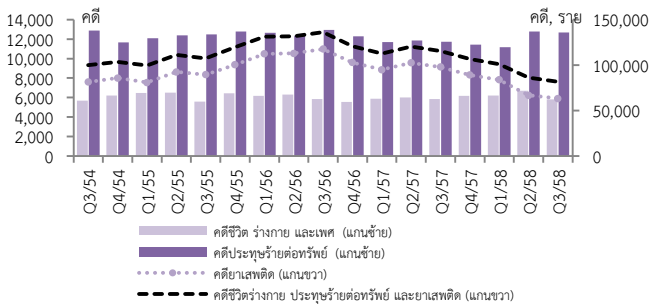
ขณะที่ในกลุ่มประชากรที่เคยดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ แต่สามารถเลิกดื่มได้ เนื่องจากส่วนใหญ่พบว่าไม่ตีเลยตัดสินใจเลิกเอง รองลงมาเนื่องจากป่วย/เป็นโรคแล้วแพทย์แนะนำให้เลิกดื่ม กลัวเป็นโรค สามี/ภรรยา/ลูกขอร้อง ตามลำดับ ทั้งนี้ ในกลุ่มเยาวชนวัย 15-24 ปี พบการต้องการประหยัดเงินถือเป็นสาเหตุ

แผนภาพ 9 สาเหตุสำคัญที่กลุ่มเยาวชน 15-24 ปี เริ่มดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

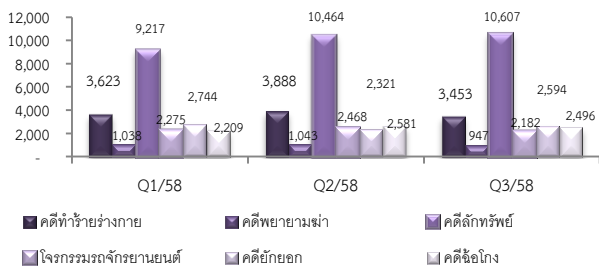
ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ การสำรวจพฤติกรรมการสูบบุหรี่และดื่มสุราของประชากร พ.ศ. 2557

แผนภาพ 10 จำนวนคดีอาญาประเภทประทุษร้ายต่อทรัพย์ ชีวิตร่างกาย และเพศ และคดียาเสพติด รายไตรมาสปี 2554-2558

ที่มา: สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ข้อมูล ณ วันที่ 29 ตุลาคม 2558)

แผนภาพ 11 สถิติประเภทข้อหา ไตรมาส 1-3 ของปี 2558

ที่มา: สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ข้อมูล ณ วันที่ 29 ตุลาคม 2558)

สำคัญอันดับต้นๆ ที่ทำให้ตัดสินใจเลิกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ดังนั้น ทุกภาคส่วนจะต้องร่วมกันแก้ปัญหาอย่างจริงจังทั้งการรณรงค์อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ประชาชนตระหนักถึงโทษและผลกระทบที่จะได้รับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การใช้มาตรการทางด้านราคาเพื่อลดจำนวนนักดื่มในกลุ่มเยาวชน และการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ ได้มีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีเรื่องกำหนดสถานที่หรือบริเวณห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์รอบสถานศึกษา พ.ศ. 2558 โดยห้ามผู้ใดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานที่หรือบริเวณใกล้เคียงสถานศึกษาหรือหอพักบริเวณใกล้เคียงสถานศึกษา โดยให้มีผลตั้งแต่วันที่ 23 ตุลาคม 2558 เป็นต้นไป

คดีอาญาโดยรวมลดลง ขณะที่คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น

ไตรมาสสามของปี 2558 คดีอาญารวมมีการรับแจ้ง 81,732 คดี ลดลงจากไตรมาสเดียวกันของปี 2557 และจากไตรมาสก่อนหน้าร้อยละ 29.2 และ 5.3 ตามลำดับ คดียาเสพติดมีส่วนส่วนมากที่สุดร้อยละ 77.4 ของคดีอาญารวม โดยรับแจ้ง 63,248 คดี ลดลงร้อยละ 35.4 และ 5.3 ตามลำดับ คดีชีวิตร่างกายและเพศ รับแจ้ง 5,811 คดี ลดลงร้อยละ 0.5 และ 13.4 ตามลำดับ โดยคดีทำร้ายร่างกาย มีสัดส่วนมากที่สุดร้อยละ 60.5 คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์รับแจ้ง 12,673 คดี เพิ่มขึ้นจากไตรมาสเดียวกันของปีก่อนร้อยละ 8 แต่ลดลงจากไตรมาสก่อนหน้าร้อยละ 1 โดยคดีลักทรัพย์มีส่วนส่วนมากที่สุดร้อยละ 85 ในส่วนของคดีที่น่าสนใจจะพบคดีขโมยรถทรัพย์มีจำนวนคดีเพิ่มมาจากไตรมาสก่อนหน้าร้อยละ 14

แนวทางหนึ่งในการลดปัญหาอาชญากรรมเพื่อให้ประชาชนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้แก่มุมชนให้สามารถป้องกันและแก้ไขปัญหาของชุมชนควบคู่ไปกับการใช้กฎหมาย ด้วยการเน้นให้ประชาชนในแต่ละพื้นที่เข้ามาจับตาดูแลความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของตนเอง และทำงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจตามโครงการชุมชนปลอดภัยไร้อาชญากรรม

การสร้างภูมิคุ้มกันในกลุ่มเด็กและเยาวชนเพื่อสร้างพลเมืองรุ่นใหม่ให้ห่างไกลยาเสพติด

สถานการณ์การเกี่ยวข้องกับยาเสพติดในกลุ่มเด็กและเยาวชนในปัจจุบันมีแนวโน้มของความรุนแรงจากการที่พบเด็กและเยาวชนอายุต่ำกว่า 15 ปี ได้เข้าสู่วงจรยาเสพติด และมีการขยายไปสู่กลุ่มเด็กที่มีช่วงอายุน้อยลงอย่างต่อเนื่อง ทั้งในรูปแบบของการเดินส่งยาเสพติด การเป็นผู้เสพรายใหม่ กลุ่มเด็กและ

โครงการชุมชนปลอดภัยไร้อาชญากรรม (CRIME ZERO COMMUNITY)

ปัจจุบันตำรวจทุกประเทศทั้งในยุโรป เอเชียเปลี่ยนจากวิธีที่จะบังคับใช้กฎหมายเพียงอย่างเดียว เป็นเข้าหาชุมชนมากขึ้น สร้างความร่วมมือระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชน ประชาชน และหน่วยงานต่างๆ ในชุมชน ในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรม ตลอดจนสภาพความเรียบร้อย และเสื่อมโทรมในสังคม

วัตถุประสงค์ (1) ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมอย่างยั่งยืน (2) สร้างความเชื่อมั่นและความไว้วางใจให้กับประชาชนในชุมชนจากการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ (3) สร้างความร่วมมือระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจและประชาชนในชุมชน และบ่งชี้ความรู้สึกรอคอยต่อภัยอาชญากรรม ตลอดจนสภาพความไร้ระเบียบและความเสื่อมโทรมของสังคม ให้เป็นไปตามความต้องการของชุมชน และ (4) เพื่อปรับเปลี่ยนทัศนคติของประชาชนในชุมชน ให้ตระหนักถึงหน้าที่ความรับผิดชอบต่อความสงบสุขของชุมชนของตนเอง

กิจกรรม (1) พบปะเยี่ยมเยียนพี่น้องประชาชน ประสานสัมพันธ์โครงการเพื่อสร้างความเข้าใจอันดีต่อการดำเนินงานตามโครงการ (2) รับทราบข้อมูล ปัญหาและหาทางแก้ไขร่วมกันอย่างยั่งยืน และ (3) สร้างความคุ้นเคย ความไว้วางใจ ความเป็นพันธมิตรที่ดีต่อกัน

พื้นที่ดำเนินการ แต่ละจังหวัดจะคัดเลือกชุมชนเก่าที่มีวิถีวัฒนธรรมชุมชนนิยมประเพณีดั้งเดิม มีประชากรจำนวนมาก ประกอบอาชีพที่หลากหลาย ทั้งเกษตรกรรม ค้าขาย ธุรกิจ เป็นชุมชนนาร่อง อาทิ สก.ด่านช้างคัดเลือกชุมชนบ้านดอนประดู่ สก.เมืองสมุทรสาคร คัดเลือกชุมชนสาครธานี โดยเจ้าหน้าที่ร่วมกับชุมชนในการกำหนดปัญหาและจัดลำดับความสำคัญของปัญหาชุมชน ผ่านการประชุมและการพูดคุยกับประชาชน เพื่อแก้ไขปัญหาอาชญากรรมและการให้บริการ โดยมีเจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชน 2 นายทำหน้าที่ดูแลศูนย์ ประสานกิจกรรมร่วมกับชุมชน

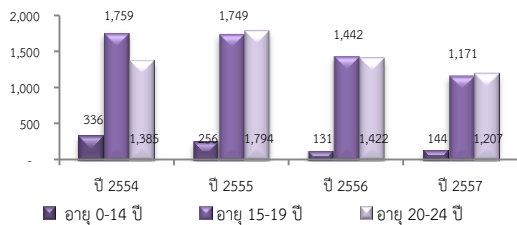
ที่มา: โครงการชุมชนปลอดภัยไร้อาชญากรรม

เยาวชนที่เป็นกลุ่มเสี่ยง⁴ หรือมีโอกาสสูงในการเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ถือว่าเป็นกลุ่มที่มีความอ่อนแอ จากสถิติผู้ป่วยยาเสพติดอายุตั้งแต่ 14 ปีลงมาของสถาบันธัญญารักษ์ ในปี 2557 มีจำนวน 144 คน เพิ่มขึ้นจากปี 2556 ร้อยละ 9.9 และจากสถิติข้อมูลผู้เข้ารับการรักษาบำบัดตามระบบรายงานระบบติดตามและเฝ้าระวังปัญหาเสพติด (บสต.) มีผู้เข้ารับการรักษาฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดในปี 2555 จำนวน 176,066 คน เพิ่มขึ้นเป็น 247,485 คนในปี 2557 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 40.6 ในจำนวนนี้ เป็นผู้ที่มียุ่ต่ำกว่า 25 ปี จำนวน 85,473 คนหรือร้อยละ 34.5 ของผู้เข้ารับการรักษาบำบัดทั้งหมด นอกจากนี้ สถิติประเภทคดีที่เข้าสู่การพิจารณาสูงสุด 5 อันดับแรกของศาลเยาวชนและครอบครัว ระบุว่าเด็กและเยาวชนถูกจับด้วยคดียาเสพติดมากที่สุด รองลงมาคือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน ในส่วนของคดียาเสพติดมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จาก 15,530 คดี ในปี 2556 เป็น 16,508 คดี ในปี 2557 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 6.3

ดังนั้น การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดจึงควรมุ่งเน้นที่เยาวชนเป็นกลุ่มเป้าหมายสำคัญ ยุทธศาสตร์การป้องกันกลุ่มผู้มีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด พ.ศ. 2558-2562 จึงได้กำหนดให้เยาวชนเป็นหนึ่งในกลุ่มเป้าหมายหลักของการดำเนินงาน มุ่งเน้นการสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติด โดยมีมาตรการป้องกันกลุ่มเสี่ยงให้มีโอกาสเกี่ยวข้องกับยาเสพติด (Potential Demand) ทั้งในระดับบุคคล ครอบครัว โรงเรียน ชุมชน และสังคม โดยเฉพาะการเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อการป้องกันยาเสพติดในกลุ่มเด็กและเยาวชนด้วยกลยุทธ์ที่เหมาะสมกับช่วงวัย พร้อมด้วยรูปแบบกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อไม่ให้เด็กและเยาวชนมีโอกาสเข้าไปใช้ยาเสพติดในอนาคต อาทิ โครงการสถานศึกษาสีขาวปลอดยาเสพติดและอบายมุข โครงการเยาวชนรุ่นใหม่ร่วมใจต้านยาเสพติด โครงการสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดในเด็กและเยาวชน ผลจากการดำเนินการส่งผลให้สถานการณ์เด็กและเยาวชนที่ต้องเข้ารับการรักษาบำบัดมีแนวโน้มที่ดีขึ้น เห็นได้จากสถิติข้อมูลผู้เข้ารับการรักษาบำบัดตาม บสต. ในช่วง 9 เดือนแรกของปี 2558 (1 มกราคม-30 กันยายน) มีผู้เข้ารับการรักษาบำบัดทั้งหมด 91,755 คน ลดลงจากช่วงเดียวกันของปี 2557 ร้อยละ 53.3 โดยเป็นเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปีเข้ารับการรักษา 8,971 คน ลดลงร้อยละ 59.6 กลุ่มอายุ 18-24 ปีเข้ารับการรักษา 30,457 คน ลดลงร้อยละ 55.9

การสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันยาเสพติดสำหรับเด็กและเยาวชนถือเป็นการป้องกันเด็กและเยาวชนกลุ่มเสี่ยง และตัดการเพิ่มขึ้นของผู้เสพยาใหม่ ดังนั้น ก้าวต่อไปของการป้องกันยาเสพติดคือการสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดในเด็กปฐมวัย อายุ 2-6 ปี อาทิ การให้ความรู้โทษพิษภัยของยาเสพติดผ่านนิทานเล่าเรื่องตาม

แผนภาพ 12 สถิติผู้ป่วยยาเสพติดช่วงอายุ 0-24 ปี ของสถาบันธัญญารักษ์ ปีงบประมาณ 2554-2557

ที่มา: สถาบันบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดแห่งชาติบรมราชชนนี

ตาราง 12 ผลการดำเนินการตามแบบบำบัดรักษาทั่วประเทศตามระบบรายงานระบบติดตามและเฝ้าระวังปัญหาเสพติด (บสต.)

รายการ	1 มค.–30 กย. 2557 (ราย)	ร้อยละ	1 มค.–30 กย. 2558 (ราย)	ร้อยละ
1. ทั้งหมด	196,441		91,755	
2. เพศ				
- ชาย	1,937	92.6	83,160	90.6
- หญิง	14,504	7.4	8,595	9.4
3. อายุ				
< 7	1	0	0	0
7-14	18	0.01	8	0.01
12-17	22,041	11.2	8,971	9.8
18-24	68,837	35.0	30,457	33.2
25-29	33,979	17.3	15,945	17.4
30-34	29,761	15.1	13,657	14.9
35-39	20,185	10.2	10,231	11.1
>39	21,619	11.0	12,486	13.6
4. การจำแนกผู้ป่วย				
- ผู้เสพ	131,755	67.0	55,680	60.7
- ผู้ติด	61,019	31.0	33,488	36.5
- ผู้ติดยาเสพติดรุนแรง	3,661	1.9	1,736	2.8

ที่มา: ระบบรายงานระบบติดตามและเฝ้าระวังปัญหาเสพติด (บสต.) กระทรวงสาธารณสุข

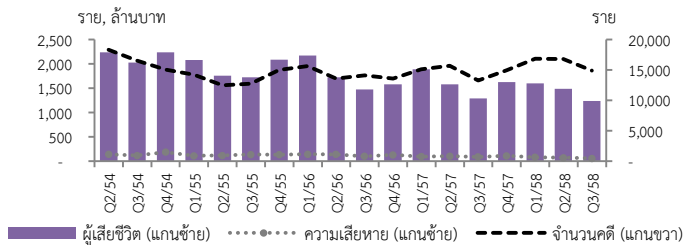
⁴ เด็กและเยาวชนกลุ่มเสี่ยง คือ กลุ่มเด็กและเยาวชนที่ยังไม่ได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดโดยตรง แต่มีค่านิยม ทัศนคติและพฤติกรรมที่แสดงได้ว่ามีโอกาสสูงที่จะเสพ หรือเคยทดลองใช้บ้างแล้วแต่ยังไม่ถึงขั้นเป็นผู้ติด หรือตกอยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีความเสี่ยง

ตาราง 13 จำนวนเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจฯ ปี 2556-2557

	ปี 2556	ร้อยละ	ปี 2557	ร้อยละ
1. เด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดี	36,763		36,537	
2. จำนวนตามเพศ				
- ชาย	34,279	93.2	34,108	93.3
- หญิง	2,484	6.8	2,429	6.6
3. จำนวนตามอายุ				
- เกิน 10 ปี แต่ไม่เกิน 15 ปี	10,672	29.0	10,776	29.5
- เกิน 15 ปี แต่ไม่ถึง 18 ปี	26,091	71.0	25,761	70.5
4. จำนวนตามฐานความผิด				
- ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน	7,260	19.7	7,208	19.7
- ความผิดเกี่ยวกับชีวิตร่างกาย	4,263	11.6	3,759	10.3
- ความผิดเกี่ยวกับเพศ	1,636	4.4	1,383	3.8
- ความผิดเกี่ยวกับความสงบสุข เสรีภาพ ชื่อเสียง และการปกครอง	1,241	3.4	866	2.3
- ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ	15,530	42.2	16,508	45.2
- ความผิดเกี่ยวกับอาวุธและวัตถุระเบิด	2,613	7.1	3,252	8.9
- ความผิดอื่น ๆ	4,220	11.5	3,561	9.7

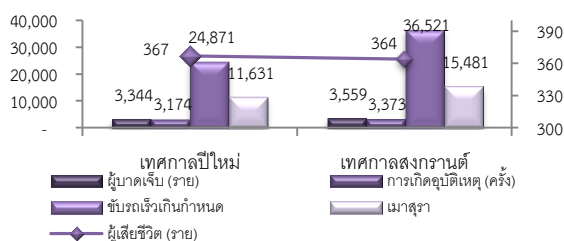
ที่มา: รายงานสถิติคดี กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ประจำปี 2556-2557

แผนภาพ 13 สถิติการเกิดอุบัติเหตุจากรถทางบก ตาย และมูลค่าความเสียหาย รายไตรมาส ปี 2554-2558

ที่มา: สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ข้อมูล ณ วันที่ 29 ตุลาคม 2558)

แผนภาพ 14 สถิติอุบัติเหตุจากรถในช่วงเทศกาลของไทยปี 2558

ที่มา: สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ข้อมูล ณ วันที่ 14 กรกฎาคม 2558)

พัฒนาการของเด็ก อันจะส่งผลให้มีพื้นฐานความคิดและจิตใจที่พร้อมและสามารถต่อยอดเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดเมื่อเติบโตขึ้นและสร้างพลเมืองรุ่นใหม่ให้เข้มแข็งห่างไกลจากยาเสพติด

การสร้างพฤติกรรมการใช้รถใช้ถนนที่ปลอดภัยเพื่อลดความสูญเสียจากอุบัติเหตุทางถนน

สถานการณ์การเกิดอุบัติเหตุจากรถทางบกในไตรมาสสามของปี 2558 มีการรับแจ้งคดีอุบัติเหตุจากรถ 14,897 ราย เพิ่มขึ้นจากไตรมาสเดียวกันของปี 2557 ร้อยละ 12.2 และลดลงจากไตรมาสก่อนหน้าร้อยละ 11.1 มีผู้เสียชีวิต 1,239 ราย ลดลงจากไตรมาสเดียวกันของปี 2557 และจากไตรมาสก่อนหน้าร้อยละ 3.7 และ 16.7 ตามลำดับ มูลค่าความเสียหาย 57 ล้านบาท ลดลงจากไตรมาสเดียวกันของปี 2557 และจากไตรมาสก่อนหน้าร้อยละ 34.5 และ 20.8 ตามลำดับ ทั้งนี้ ลักษณะการเกิดอุบัติเหตุจะพบว่ามีความรุนแรงมากขึ้นเรื่อยๆ จากพฤติกรรมการใช้ความเร็วในการขับซึ่งถือว่าเป็นปัญหาที่ก่อให้เกิดอุบัติเหตุมากที่สุด จึงได้มีการบริหารจัดการจราจรผ่านศูนย์สั่งการจราจร ในการให้สัญญาณไฟระบายน โดยเน้นเส้นทางหลักรวมถึงเส้นทางต่างจังหวัด จัดเจ้าหน้าที่ประจำจุดเสี่ยง พร้อมทั้งใช้กล้องตรวจจับความผิด เพื่อควบคุม สอดส่องพฤติกรรมรถขับในท้องถนน พร้อมทั้งจัดให้มีแผนการรณรงค์ป้องกันอุบัติเหตุจากทุกเทศกาลมาเป็นตลอดทั้งปี โดยหาจุดเสี่ยงอันตรายในพื้นที่อย่างน้อยจังหวัดละ 5 จุด เพื่อนำไปสู่การวางแผนแก้ปัญหาพร้อมกันในพื้นที่ และให้มีการปฏิบัติตามกฎหมายจราจรอย่างเคร่งครัดและเท่าเทียมกัน

ปัญหาอุบัติเหตุทางถนนในประเทศไทย⁵ จะพบว่า มีผู้เสียชีวิตจากอุบัติเหตุสูงมากโดยเฉพาะในช่วงเทศกาล โดยเทศกาลปีใหม่และเทศกาลสงกรานต์ปี 2558 มีผู้เสียชีวิต 367 ราย และ 364 ราย ตามลำดับ หรือเฉลี่ยวันละ 52 ราย ถนนที่เกิดอุบัติเหตุส่วนใหญ่จะเกิดที่ทางหลวงแผ่นดิน และถนน อบต. หมู่บ้าน โดยมีสาเหตุจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ รองลงมา คือ การขับเร็วเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด และในช่วงเทศกาลปีใหม่ 2559 ที่จะมาถึง ได้มีการจัดทำแผนบูรณาการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนช่วงเทศกาลปีใหม่ พ.ศ. 2559 “สุกกายสุขใจ ขับขี่ปลอดภัยรับปีใหม่ 2559” โดยให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติ บูรณาการร่วมกับหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายเพื่อยับยั้งและลดพฤติกรรมเสี่ยง คุ้มครองผู้ใช้รถใช้ถนนร่วมทาง

⁵ รายงาน Global Status Report on Road Safety 2015 ขององค์การอนามัยโลก ระบุว่า คนไทยเสียชีวิตจากอุบัติเหตุรถจักรยานยนต์ 26.3 คนต่อประชากร 1 แสนคน สูงเป็นอันดับ 1 ของโลก ขณะที่อุบัติเหตุบนถนนโดยรวมอยู่ที่อันดับ 2 โดยอัตราการตาย 36.2 คนต่อประชากรแสนคน สูงเป็นอันดับ 2 รองจากลิเบียที่มีผู้เสียชีวิตถึง 73.4 คน และประมาณการการเสียชีวิตลดลงจากเดิม 26,312 คนต่อปี เหลือ 24,237 ต่อปี และความสูญเสียที่ 6.2 ล้านบาทต่อผู้เสียชีวิต 1 คน โดยในช่วง 2 ปีที่ผ่านมา ไทยสามารถลดความสูญเสียลงได้ 12,865 ล้านบาท ข้อสังเกตสำคัญจากรายงานฯ ระบุว่าไทยมีกฎหมายเทียบเท่าสากล แต่มีปัญหาระงับการบังคับใช้กฎหมาย

ระบบการออมเพื่อเกษียณในประเทศไทย	จำนวนสมาชิก
1. ระบบการออมภาคบังคับที่บริหารจัดการโดยภาครัฐ คือกำหนดสูตรบำนาญที่สมาชิกจะได้รับโดยสมาชิกแต่ละคนจะได้รับบำนาญมากน้อยต่างกัน ขึ้นอยู่กับระยะเวลาการส่งเงินสมทบและรายได้ ได้แก่	
1) บำนาญของข้าราชการที่จ่ายโดยกรมบัญชีกลาง เป็นระบบที่ไม่ได้จัดเก็บเงินสมทบไว้แต่แรก รัฐจะจ่ายเงินให้ก็ต่อเมื่อข้าราชการเกษียณ	ครอบคลุมข้าราชการประมาณ 1 ล้านคน
2) กองทุนประกันสังคมกรณีชราภาพ มียอดเงินออมสะสมประมาณ 1 ล้านล้านบาท โดยผู้ประกันตนจะถูกหักเงินสมทบร้อยละ 3 ของเงินเดือน รวมกับของนายจ้างสมทบอีกร้อยละ 3 เมื่อสมาชิกหรือผู้ประกันตนมีอายุครบ 55 ปีขึ้นไปและสมทบมาแล้วไม่น้อยกว่า 180 เดือน (15ปี) มีสิทธิรับ “บำนาญ” เท่ากับร้อยละ 20 ของเงินเดือนเฉลี่ย 60 เดือนสุดท้าย ส่วนผู้ประกันตนที่มีอายุครบ 55 ปีขึ้นไป และสมทบมาแล้วไม่น้อยกว่า 12 เดือน จะได้รับบำนาญ เป็นเงินก้อน	ครอบคลุมผู้ประกันตน 11 ล้านคน
2. ระบบการออมที่จัดตั้งและบริหารโดยภาคเอกชนหรือกลุ่มวิชาชีพ เป็นกองทุนแบบกำหนดอัตราเงินสมทบให้สมาชิกและนายจ้างจะต้องจ่ายเข้ากองทุนในแต่ละเดือนเมื่อเกษียณจะได้รับเงินคืนเท่ากับส่วนที่ตนเองและนายจ้างสมทบและดอกผลจากการลงทุน	
1) กองทุนบำเหน็จบำนาญ มีเงินสมทบประมาณ 500,000 ล้านบาท ข้าราชการที่เป็นสมาชิกจะถูกหักเงินสะสมเข้ากองทุนร้อยละ 3 ต่อเดือนและรัฐสมทบให้ร้อยละ 3 เมื่อเกษียณจะได้รับบำเหน็จเป็นเงินก้อนเท่ากับเงินสะสมบวกดอกผลจากการลงทุน	ครอบคลุมสมาชิกที่เป็นข้าราชการ 1.2 ล้านคน
2) กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ มีเงินสะสมกองทุนประมาณ 800,000 ล้านบาท โดยลูกจ้างสมัครใจให้หักเงินสะสมและนายจ้างจ่ายเงินสมทบอีกส่วนหนึ่ง เมื่อเกษียณจะได้รับ “บำเหน็จ” เป็นเงินก้อนเท่ากับเงินสะสมและเงินสมทบบวกดอกผลจากการลงทุน	ครอบคลุมสมาชิกพนักงานรัฐวิสาหกิจและลูกจ้างภาคเอกชน 2.7 ล้านคน
3. ระบบการออมภาคสมัครใจที่ประชาชนเลือกการออมเอง ส่วนใหญ่เป็นการออมต่อยอดจากระบบการออมภาคบังคับที่มีอยู่แล้ว ได้แก่ที่	
1) การซื้อประกันชีวิตที่มีกรรมสิทธิ์ประกันชีวิตที่มีผลบังคับจำนวน 18 ล้านฉบับ มียอดเงินรวมที่เกิดจากการซื้อประกันชีวิตประมาณ 1.7 ล้านล้านบาท เป็นการส่งเสริมให้ผู้ซื้อกรรมสิทธิ์ออมเงินไว้ใช้ยามเกษียณ โดยกำหนดให้ผู้เอาประกันต้องจ่ายเบี้ยประกันตามระยะเวลาที่กำหนด และจะได้รับความคุ้มครองชีวิตและได้รับเงินคืนในอนาคตตามแบบกรมธรรม์ที่เลือกผลประโยชน์	ผู้ซื้อประกัน 10-12 ล้านคน

ที่มา: รวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ป้องปรามการกระทำผิดกฎหมายของประชาชนผู้ใช้รถใช้ถนน รวมทั้งลดปัจจัยเสี่ยงการเกิดอุบัติเหตุในช่วงเทศกาลปีใหม่ 2559 ให้มากที่สุด โดย (1) บังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวดจริงจังและต่อเนื่อง อาทิ การสวมหมวกนิรภัย เมาไม่ขับ ไม่ขับรถเร็ว คาดเข็มขัดนิรภัย (2) เพิ่มมาตรการด่านชุมชนกว่า 7,000 ด่านทั่วประเทศ⁶ (3) ปรับปรุงถนน เส้นทางอันตราย แก้ไขจุดเสี่ยงในถนนสายหลักและสายรอง อาทิ เพิ่มไฟส่องสว่างในที่มืด ติดไฟเตือนบริเวณทางร่วมทางแยก ปิดจุดกัลบรถ (4) เตรียมพร้อมด้านการรักษาพยาบาล เพิ่มคุณภาพห้องฉุกเฉิน เปิดช่องทางด่วนรองรับผู้บาดเจ็บ เพิ่มคุณภาพงานการแพทย์ฉุกเฉิน (5) ปรับปรุงมาตรการควบคุมพนักงานขับรถสาธารณะ มีเครื่องมือในการควบคุมความเร็ว และ (6) รณรงค์ประชาสัมพันธ์สร้างจิตสำนึกและความตระหนักรู้ด้านความปลอดภัยทางถนนให้แก่ผู้ใช้รถใช้ถนนและประชาชนอย่างต่อเนื่อง

การส่งเสริมกองทุนการออมแห่งชาติเพื่อสร้างความมั่นคงในชีวิตคนทำงานอิสระ

จากโครงสร้างประชากรของประเทศที่กำลังเปลี่ยนผ่านไปสู่สังคมสูงวัย⁷ อันเป็นภาระของประเทศที่ต้องเผชิญกับการดูแลผู้สูงอายุมากขึ้น รัฐบาลจึงได้มีการเสริมสร้างการออมในรูปแบบต่างๆ โดยเฉพาะการออมเพื่อรองรับสังคมในวัยเกษียณ เพื่อเสริมสร้างหลักประกันรายได้ อาทิ กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (กบข.) กองทุนประกันสังคมกรณีชราภาพ แต่ยังคงมีกลุ่มแรงงานนอกระบบ 24.3 ล้านคน⁸ ที่ไม่สามารถเข้าถึงกองทุนเหล่านั้นโดยเฉพาะกลุ่มคนที่มีรายได้น้อยและไม่คงที่ เพื่อให้มีรายได้ในวัยสูงอายุในระดับพื้นฐาน ป้องกันการตกสู่ความยากจน เป็นการสร้างความมั่นคงในวัยชราโดยไม่เป็นภาระแก่ลูกหลาน สามารถลดภาระรัฐบาลในระยะยาว

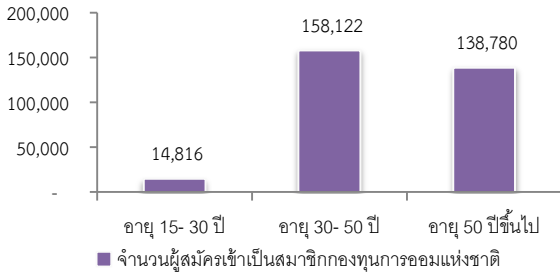
ดังนั้น รัฐบาลชุดปัจจุบันจึงได้ผลักดัน “กองทุนการออมแห่งชาติ” (กอช.) เป็นการออมภาคสมัครใจ เพื่อเป็นการสร้างโอกาสในการออมในชีวิตที่สามารถเริ่มต้นได้ตั้งแต่อายุ 15 ปี ผู้ที่มีความพร้อมด้านการเงินสามารถสมัครเข้าเป็นสมาชิกได้ โดยเริ่มเปิดรับสมาชิกตั้งแต่วันที่ 20 สิงหาคม 2558 เป็นต้นมา สามารถสมัครได้ตั้งแต่อายุ 15-60 ปี ครอบคลุมผู้ประกอบอาชีพอิสระต่างๆ ทั้งนี้ สมาชิกต้องไม่อยู่ในระบบบำเหน็จ

⁶ จากการถอดบทเรียนในช่วงเทศกาลปีใหม่และสงกรานต์ ปี 2558 ที่มีการตั้งด่านชุมชน 206 ด่าน พบว่า สามารถสกัดไม่ให้ผู้ที่มาแล้วขับออกสู่อุโมงค์ใหญ่ และดักเตือนผู้ที่มีพฤติกรรมเสี่ยง ไม่สวมหมวกนิรภัย ขับรถเร็ว ทำให้ลดการเสียชีวิตบาดเจ็บได้ร้อยละ 82 ลดผู้บาดเจ็บโรงพยาบาลได้ร้อยละ 44 เช่น จังหวัดนครราชสีมา เมื่อมีการตั้งด่านในช่วงเทศกาล ปี 2558 สามารถลดอุบัติเหตุจาก 109 ครั้งในปี 2557 ลดเหลือ 68 ครั้งในปี 2558 และมีผู้บาดเจ็บ 123 คนในปี 2557 ลดเหลือ 21 คน ในปี 2558

⁷ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ประมาณการประชากรไทยจะเพิ่มขึ้นจาก 66.48 ล้านคนในปี 2554 เป็น 70.65 ล้านคน ในปี 2568 และค่อยๆ ลดลงเหลือ 70.63 ล้านคนในปี 2573 โดยประชากรวัยเด็ก (0-14 ปี) จะทยอยลดลงจาก 15.95 ล้านคนในปี 2533 เหลือ 9.54 ล้านคนในปี 2573 ขณะที่ประชากรวัยทำงาน (15-59 ปี) จะเพิ่มจาก 34.59 ล้านคนในปี 2533 เป็น 46.34 ล้านคนในปี 2560 หลังจากนั้นจะค่อยๆ ลดลงเหลือ 43.35 ล้านคนในปี 2537 ขณะที่ประชากร “วัยสูงอายุ” จะเพิ่มขึ้นกว่า 3 เท่าตัวจากจำนวน 4 ล้านคนในปี 2533 เป็น 10.5 ล้านคนในปี 2563 และเพิ่มเป็น 17.74 ล้านคนในปี 2573

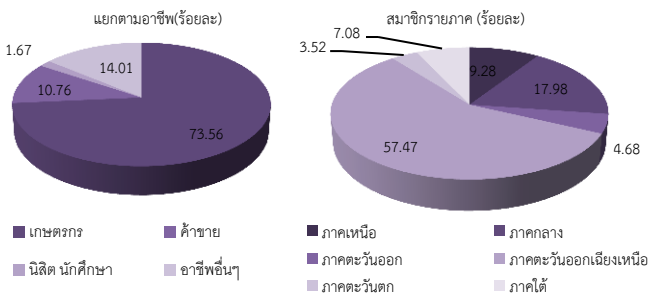
⁸ จากข้อมูลของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ณ ไตรมาส 1/2558 ผู้ที่อยู่ในวัยทำงาน (อายุ 15 ปีขึ้นไป) ของไทยมีจำนวน 55.09 ล้านคน เป็นผู้มีส่วนร่วมในกำลังแรงงาน 38.28 ล้านคน โดยในจำนวนนี้เป็นกำลังแรงงานที่อยู่ในระบบการประกันตนร้อยละ 36.6 ยังมีแรงงานนอกระบบร้อยละ 63.4 ของกำลังแรงงานทั้งหมด หรือ 24.3 ล้านคน

แผนภาพ 15 จำนวนผู้สมัครเข้าเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติแยกตามอายุ ตั้งแต่วันเปิดรับสมัคร-30 กันยายน 2558

ที่มา: กองทุนการออมแห่งชาติ

แผนภาพ 16 จำนวนผู้สมัครเข้าเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติแยกตามอาชีพ และรายภาค ตั้งแต่วันเปิดรับสมัคร-30 กันยายน 2558

ที่มา: กองทุนการออมแห่งชาติ

แผนภาพ 17 กองทุนการออมแห่งชาติ

กองทุนการออมแห่งชาติ คืออะไร?
เป็นกองทุนการออมเพื่อส่งเสริมให้ผู้ประกอบอาชีพอิสระ หรือผู้ประกอบอาชีพประจำบ้านของรัฐบาล ได้ออมเงิน เพื่อใช้ในยามเกษียณ โดยรัฐจะช่วยเหลือสมทบให้ส่วนหนึ่ง

ใครมีสิทธิสมัครได้บ้าง?
1. ผู้มีสัญชาติไทย อายุ 15-60 ปี
2. ไม่อยู่ในระบบบำนาญรัฐบาลหรือกองทุนอื่น

ต้องส่งเงินสะสมอย่างไร?
สมาชิกจ่ายเงินสะสมเข้ากองทุนไม่ต่ำกว่าครั้งละ 50 บาท แต่เมื่อรวมกันแล้วต้องไม่เกิน 13,200 บาท/ปี

รัฐบาลจะสมทบเงินให้เท่าไร อย่างไร?
รัฐบาลจ่ายเงินสมทบตามระดับอายุของสมาชิก ดังนี้

อายุสมาชิก	อัตราเงินสมทบต่อเงินสะสม	เงินสมทบสูงสุดที่กำหนดโดยกฎกระทรวง
15-30 ปี	50%	ไม่เกิน 600 บาท/ปี
>30-50 ปี	80%	ไม่เกิน 960 บาท/ปี
>50 ปีขึ้นไป	100%	ไม่เกิน 1,200 บาท/ปี

สมาชิกมีสิทธิได้รับเงินอย่างไรบ้าง?
1. อายุครบ 60 ปีบริบูรณ์
2. ทักษะสภาพก่อนอายุครบ 60 ปี
3. ลาออกจากกองทุน
4. เสียชีวิต

ที่มา: กองทุนการออมแห่งชาติ

บ้านอายุภาครัฐหรือเอกชนหรือกองทุนตามกฎหมายอื่น ซึ่งได้รับเงินสมทบจากรัฐหรือนายจ้างอยู่แล้ว ผู้สมัครสามารถส่งเงินสมทบขั้นต่ำตั้งแต่ 50 บาทไปจนถึงสูงสุดไม่เกินปีละ 13,200 บาท หรือไม่เกินเดือนละ 1,100 บาท สามารถจ่ายสมทบเป็นรายเดือนหรือจ่ายครั้งเดียวเป็นรายปี เงินที่สมาชิกจ่ายสะสมในแต่ละปีจะมีการจัดทำเป็นบัญชีรายบุคคล ในส่วนรัฐบาลจะสมทบให้ตามอายุของสมาชิก โดยสมาชิกที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีแต่ไม่เกิน 30 ปี ในอัตราร้อยละ 50 ของเงินสมทบแต่ไม่เกินปีละ 600 บาท อายุมากกว่า 30 ปีแต่ไม่เกิน 50 ปี รัฐจ่ายเงินสมทบในอัตราร้อยละ 80 ของเงินสมทบแต่ไม่เกินปีละ 960 บาท และสมาชิกที่มีอายุมากกว่า 50 ปี รัฐจ่ายเงินสมทบร้อยละ 100 แต่ไม่เกินปีละ 1,200 บาท สมาชิกกองทุนได้รับสิทธิประโยชน์กรณีเมื่ออายุครบ 60 ปีบริบูรณ์จะได้รับบำนาญรายเดือนตลอดชีวิต หากทุพพลภาพก่อนอายุ 60 ปีจะได้รับเงินสะสมและผลประโยชน์ของเงินสะสม ส่วนเงินสมทบและผลประโยชน์ของเงินสะสมจะได้รับเมื่ออายุครบ 60 ปี และหากลาออกจากการเป็นสมาชิก จะได้รับเฉพาะเงินสะสมและผลประโยชน์ของเงินสะสม หากกรณีเสียชีวิตทายาทจะได้รับเงินก้อนเท่ากับจำนวนเงินในบัญชี

ตั้งแต่วันที่เปิดรับสมัคร 20 สิงหาคม-30 กันยายน 2558 มีผู้สมัครเป็นสมาชิกทั้งสิ้น 311,718 ราย ส่งเงินสะสมจำนวน 292 ล้านบาท โดยแบ่งเป็นสมาชิกอายุ 15-30 ปีจำนวน 14,816 ราย คิดเป็นร้อยละ 4.8 สมาชิกอายุ 30-50 ปี จำนวน 158,122 ราย คิดเป็นร้อยละ 50.7 และสมาชิกอายุเกิน 50 ปี จำนวน 138,780 ราย คิดเป็นร้อยละ 44.5 ส่วนใหญ่สมาชิกประกอบอาชีพเกษตรกรรมร้อยละ 73.56 และจนถึงวันที่ 5 พฤศจิกายน 2558 มีผู้สมัครเป็นสมาชิกทั้งสิ้น 340,000 ราย ส่งเงินสะสมจำนวน 350 ล้านบาท ทั้งนี้ กอช. คาดว่าจะรับสมัครสมาชิกได้กว่า 600,000 คน ในปี 2558 และเพิ่มเป็น 1.5 ล้านคนในปี 2559 และ 3 ล้านคนในปี 2561 โดยรัฐบาลกำหนดเงินรองรับการจ่ายสมทบสมาชิก กอช. ในปีงบประมาณ 2559 เป็นจำนวน 1,420 ล้านบาท

หากพิจารณาผู้เข้าสมัครเป็นสมาชิกในช่วงแรกจะเห็นได้ว่า กลุ่มอายุ 15-30 ปี ให้ความสนใจน้อยสุด ยังไม่เห็นความสำคัญในการออม และจนถึงวันที่ 5 พฤศจิกายน 2558 มีผู้เข้ามาสมัครเป็นสมาชิกคิดเป็นร้อยละ 56.7 ของเป้าหมายที่ตั้งไว้ ส่วนหนึ่งที่ประชาชนเข้ามาสมัครเป็นสมาชิกน้อยกว่าเป้าหมาย เนื่องจากช่องทางการสมัครมีน้อย สามารถสมัครที่ธนาคารของรัฐ 3 แห่ง ไม่เปิดบริการในวันหยุด ต้นทุนในการเดินทางมาสมัครสูง การขาดความรู้ความเข้าใจถึงสิทธิประโยชน์ที่จะได้รับ

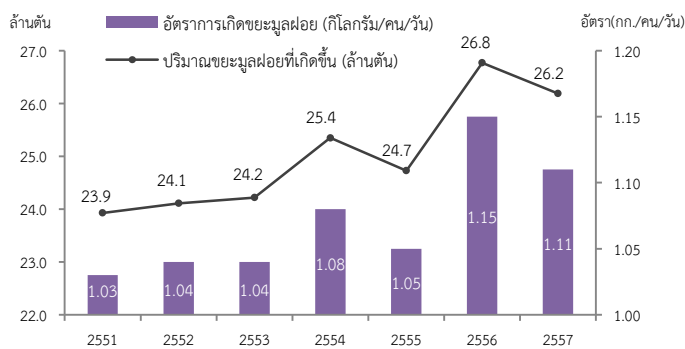
หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเร่งดำเนินการ (1) เพิ่มการประชาสัมพันธ์ในแผนเชิงรุกลงพื้นที่ชุมชนทำความเข้าใจกับผู้มี

ตาราง 14 การจ่ายเงินให้กับสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ

เหตุรับเงิน	ลักษณะการจ่ายเงิน	หมายเหตุ
อายุครบ 60 ปี	รับบำนาญรายเดือนตลอดชีวิต	<ul style="list-style-type: none"> • เงินที่เหลือหากเสียชีวิต • หากมีเงินในบัญชีไม่ถึงจำนวนบำนาญขั้นต่ำ จะจ่าย “เงินดำรงชีพ” เท่ากับบำนาญขั้นต่ำเป็นรายเดือนจนกว่าเงินในบำนาญจะหมด
ทุพพลภาพ	มีสิทธิรับเงินก่อน = เงินสะสม + ผลประโยชน์ของเงินสะสม	<ul style="list-style-type: none"> • เงินสมทบและเงินที่คงไว้ในกองทุน (ถ้ามี) จะเก็บไว้จ่ายบำนาญเมื่ออายุครบ 60 ปี • ออมต่อหรือไม่ออมก็ได้
ลาออกจากกองทุน	มีสิทธิรับเงินก่อน = เงินสะสม + ผลประโยชน์ของเงินสะสม	กลับมาสมัครเป็นสมาชิกได้อีก
เสียชีวิต	กองทุนจ่ายเงินก่อน = จำนวนเงินในบัญชี	จ่ายเงินให้แก่ผู้ที่มีสมาชิกแจ้งชื่อไว้กับกองทุน หรือหากมีได้แจ้งชื่อไว้ จะจ่ายให้แก่ทายาท

หมายเหตุ: สิทธิการรับเงินเป็นสิทธิเฉพาะตัว ไม่อาจโอนแก่กันได้
ที่มา: กองทุนการออมแห่งชาติ

แผนภาพ 18 ปริมาณและอัตราการผลิตขยะมูลฝอย

ที่มา: สำนักจัดการกากของเสียและสารอันตราย กรมควบคุมมลพิษ

ตาราง 15 ปริมาณขยะมูลฝอยระหว่างปี 2556-2557

รายละเอียด	ปริมาณขยะมูลฝอย (ตัน/ปี)		การเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)
	ปี 2556	ปี 2557	
ขยะมูลฝอยชุมชนที่เกิดขึ้น	66.77	26.19	-2.16
ขยะมูลฝอยชุมชนที่เก็บขนได้	14.36	14.81	3.13
ขยะมูลฝอยชุมชนที่กำจัดอย่างถูกต้อง	7.42	7.88	6.20
ขยะมูลฝอยชุมชนที่ใช้ประโยชน์	5.15	4.82	6.41
ขยะมูลฝอยชุมชนที่ตกค้างสะสม	28.00	14.80	47.14

ที่มา: สำนักจัดการกากของเสียและสารอันตราย กรมควบคุมมลพิษ

อาชีพอิสระเพื่อสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการออมตลอดจนสิทธิประโยชน์ที่จะได้รับ และเร่งสร้างวินัยการออมในกลุ่มอายุ 15-30 ปี (2) บริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อลดต้นทุนของผู้เดินทางมาสมัครสมาชิก จึงควรเพิ่มช่องทางการสมัครโดยการสร้างเครือข่ายในแหล่งพื้นที่ชุมชนมากขึ้น อาทิ กลุ่มสัจจะออมทรัพย์ กองทุนการเงินระดับชุมชน และ (3) ส่งเสริมการออมตั้งแต่ในวัยเด็กและเยาวชนอย่างจริงจัง ให้ความสำคัญของการออม การใช้จ่ายเงินอย่างคุ้มค่า เป็นการสร้างความมั่นคงในชีวิตให้กับคนไทย รวมทั้งส่งผลต่อการเพิ่มเงินออมของประเทศในระยะยาวด้วย

การบริหารจัดการขยะชุมชนอย่างมีส่วนร่วม

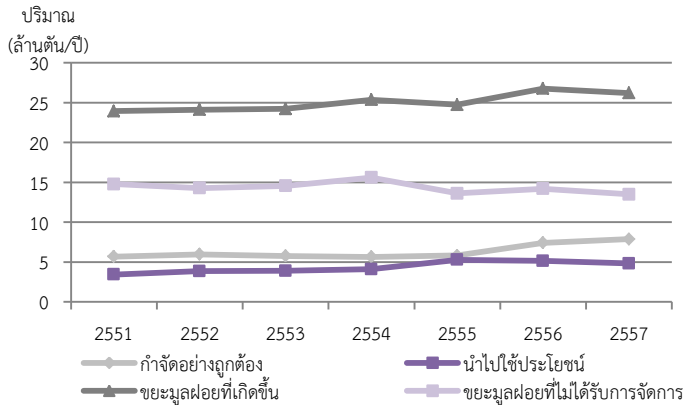
ปัญหาการกำจัดขยะได้กลายเป็นปัญหาสำคัญอย่างเร่งด่วนของประเทศไทย เนื่องจากปริมาณขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายจากชุมชน อุตสาหกรรมและบริการต่างๆ ที่มนุษย์สร้างขึ้นมีเป็นจำนวนมาก เนื่องจากการเพิ่มขึ้นของประชากร การขยายตัวทางเศรษฐกิจและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้บริโภคของประชาชน โดยในปี 2551 มีปริมาณขยะมูลฝอยจำนวน 23.9 ล้านตัน อัตราการผลิต 1.03 กิโลกรัม/คน/วัน ขณะที่ปี 2556 มีปริมาณขยะมูลฝอย 26.8 ล้านตัน อัตราการผลิตเพิ่มขึ้นเป็น 1.11 กิโลกรัม/คน/วัน ในขณะที่เดียวกัน ปริมาณขยะมูลฝอยที่ได้รับการจัดการอย่างถูกต้องยังมีอัตราที่ต่ำ ขยะมูลฝอยที่ถูกนำกลับมาใช้ประโยชน์มีน้อย ทำให้เกิดปัญหาขยะตกค้างสะสมเป็นจำนวนมาก รวมทั้งของเสียอันตรายและขยะมูลฝอยติดเชื้อบางส่วนถูกนำไปลักลอบทิ้งตามที่รกร้างและสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยชุมชน

ในปี 2557 ภาครัฐได้กำหนดให้การกำจัดปัญหาขยะเป็นวาระแห่งชาติให้ทุกคนร่วมพลังขจัดปัญหา ภายใต้ Roadmap การจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย⁹ โดยมียุทธศาสตร์สำคัญ¹⁰ คือ (1) การเสริมสร้างสังคมไร้ไซเคิล (2) การจัดระบบการเรียกคืนซากผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ (3) การรวมกลุ่มขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (4) การแปรรูปขยะมูลฝอยเป็นพลังงาน (5) การวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพ และ (6) การให้เอกชนมีส่วนร่วมดำเนินการในรูปแบบ Public Private Partnerships ส่งผลให้ปริมาณขยะมูลฝอยตกค้างสะสมจากปี 2556 จำนวน 28 ล้านตัน ได้รับการจัดการไปแล้วถึง 13.2 ล้านตัน (ร้อยละ 47) คงเหลือตกค้างสะสม 14.8 ล้านตัน และในช่วง 6 เดือนแรกของปี 2558 (มกราคม-มิถุนายน) จัดการได้เพิ่มขึ้นเป็น 15 ล้านตัน คิดเป็นร้อยละ 50 สำหรับขยะมูลฝอยใหม่ ปี 2557 เกิดขึ้นทั่วประเทศ

⁹ Roadmap การจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย ได้ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ เมื่อวันที่ 26 สิงหาคม 2557 ประกอบด้วย 4 กิจกรรมคือ (1) เร่งจัดการขยะมูลฝอยสะสมในพื้นที่วิกฤติ (2) จัดระบบการเก็บขยะที่เข้าใหม่ โดยมีการคัดแยกขยะตั้งแต่ต้นทาง และส่งเสริมการแปรรูปพลังงานจากขยะ (3) จัดระเบียบมาตรการการบริหารขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย และ (4) สร้างวินัยของคนในชาติ มุ่งสู่การจัดการที่ยั่งยืน

¹⁰ รายงานเดินทางหน้าประเทศไทย 19 ตุลาคม 2558

แผนภาพ 19 ปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น การนำไปใช้ประโยชน์และได้รับการกำจัดอย่างถูกต้อง

ที่มา: สำนักจัดการกากของเสียและสารอันตราย กรมควบคุมมลพิษ

ผลการดำเนินงานการจัดการขยะ ภายใต้ Roadmap การจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย

- การจัดการขยะมูลฝอยตกค้างสะสม ปี 2557 สามารถจัดการขยะตกค้างสะสมได้ 13.2 ล้านตัน และในช่วง 6 เดือนแรกของปี 2558 จัดการได้เพิ่มขึ้นเป็น 15 ล้านตัน คิดเป็นร้อยละ 50
- การจัดการขยะมูลฝอยตกค้างสะสมใน 6 จังหวัดเร่งด่วน ได้แก่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สระบุรี ลพบุรี และนครปฐม สมุทรปราการ และปทุมธานี มีการจัดทำแผนปฏิบัติการการแก้ไขปัญหาในพื้นที่วิกฤตที่ต้องเร่งแก้ไขปัญหากำจัดขยะมูลฝอยไม่ถูกต้องและตกค้างสะสม ได้รับการจัดสรรงบกลางปี 2557 จำนวน 427,221,400 บาท สำหรับจัดการขยะมูลฝอยตกค้างสะสม และได้รับงบประมาณ 372,654,900 บาท จัดทำโครงการการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อเป็นต้นแบบในการจัดการขยะมูลฝอยที่ถูกต้อง โดยก่อสร้างสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยแบบฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาล ที่ตำบลมหาพราหมณ์ อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
- การลดและคัดแยกขยะมูลฝอย โดยกระทรวงมหาดไทย กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และจังหวัด ร่วมกันส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้นแบบและชุมชนต้นแบบการจัดการขยะมูลฝอยที่เหมาะสม เพื่อลดคัดแยกขยะมูลฝอยตั้งแต่บ้านเรือน ให้มีการเก็บขนแบบแยกประเภท และนำไปกำจัดอย่างถูกต้อง ขณะนี้เมืององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้าร่วม 130 แห่ง จำนวน 2,350 ชุมชน
- แนวคิดศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยรวม ปัจจุบันมีสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยแบบถูกต้องเพียง 480 แห่ง จาก 2,450 แห่งทั่วประเทศ จึงมีการวางแนวคิดศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยรวมเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถจัดการขยะมูลฝอยร่วมกัน
- การส่งเสริมการแปรรูปขยะเป็นพลังงานไฟฟ้า มีการดำเนินงานขับเคลื่อนพื้นที่ศักยภาพแปรรูปขยะเป็นพลังงานไฟฟ้าโดยคำนึงถึงการรวมกลุ่มพื้นที่ ปริมาณขยะมูลฝอยสายส่งไฟฟ้า และการยอมรับของประชาชนในพื้นที่ โดยให้เอกชนเป็นผู้ลงทุน ปัจจุบันสามารถเปิดดำเนินการแล้ว 2 แห่งคือ เทศบาลนครภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต และเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา และมีอีก 19 พื้นที่ที่อยู่ระหว่างการดำเนินการ ซึ่งหากดำเนินการแล้วเสร็จ ภายใน 1-3 ปีข้างหน้า จะมีโรงงานแปรรูปขยะมูลฝอยเพื่อผลิตพลังงานไฟฟ้า 21 แห่ง สามารถรองรับปริมาณขยะมูลฝอยเพื่อกำจัดได้วันละ 11,400 ตัน ผลิตพลังงานไฟฟ้าได้ 151 เมกะวัตต์
- การกำหนดหลักฐรด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ โดยสอดแทรกเรื่องการจัดการขยะมูลฝอยไว้ และกำหนดให้มีกิจกรรมการสร้างจิตสำนึก สร้างวินัย เช่น เครือข่ายสิ่งแวดล้อมศึกษา โรงเรียนต้นแบบการคัดแยกขยะ เป็นต้น ในปีงบประมาณ 2559 ได้มีแผนงานการสร้างจิตสำนึกด้านการจัดการขยะมูลฝอยให้โรงเรียนเป้าหมาย 30,000 แห่ง

ที่มา: สถานการณ์มลพิษไทยรอบปี 2558 รอบ 6 เดือน กรมควบคุมมลพิษ, กรกฎาคม 2558

จำนวน 26.19 ล้านตัน หรือ 71,778 ตันต่อวัน ลดลงจากปี 2556 จำนวน 0.6 ล้านตัน (ลดลงร้อยละ 2.16) มีอัตราการผลิตเฉลี่ย 1.11 กิโลกรัม/คน/วัน ลดลงจากปี 2556 ประมาณ 0.04 กิโลกรัม/คน/วัน ปริมาณขยะมูลฝอยที่ได้รับการจัดการอย่างถูกต้องมีจำนวนเพิ่มขึ้นจาก 7.42 ล้านตัน ในปี 2556 เป็น 7.88 ล้านตัน ในปี 2557 (เพิ่มขึ้นร้อยละ 6.20) แต่สิ่งที่น่ากังวลคือ ปริมาณขยะมูลฝอยที่ถูกนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ในปี 2557 ยังมีจำนวนน้อยเพียงจำนวน 4.82 ล้านตัน ลดลงจาก 5.15 ล้านตัน ในปี 2556 (ลดลงร้อยละ 6.41) ซึ่งเป็นอัตราที่ต่ำมากเมื่อเปรียบเทียบกับขยะมูลฝอยที่มีศักยภาพในการนำกลับมาใช้ประโยชน์ได้

แนวทางการแก้ไขปัญหาขยะอย่างยั่งยืนคือ การแก้ไขปัญหาดังแต่ต้นทางทั้งในระดับบุคคล โรงเรียน และชุมชน เริ่มจากการสร้างจิตสำนึกและวินัยให้คนไทยจัดการขยะมูลฝอยด้วยตัวเอง ด้วยการลดและใช้ประโยชน์ขยะมูลฝอยภายใต้หลัก 3Rs คือ Reduce (ลดการใช้หรือใช้น้อยเท่าที่จำเป็น) Reuse (ใช้ซ้ำ) และ Recycle (แปรรูปมาใช้ใหม่) อาทิ ภาครัฐกระตุ้นให้ลดการใช้หรือนำกลับมาใช้พลาสติกใหม่ที่ย่อยสลายยาก ตามโครงการ “สร้างจิตสำนึก รวมพลังสร้างวินัย ลดใช้ถุงพลาสติก¹¹” ซึ่งจะช่วยลดการใช้ถุงพลาสติกได้ถึงวันละ 1.8 ล้านใบ/วัน ชุมชนคัดแยกขยะตั้งแต่ต้นทาง เช่น ชุมชนบ้านเนินรถไฟ เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี ซึ่งเริ่มดำเนินโครงการชุมชนปลอดขยะเพื่อสิ่งแวดล้อมที่ดี เมื่อต้นเดือนกันยายน 2558 ที่ผ่านมา ชุมชนบ้านเลื่อม เทศบาลเมืองหนองสำโรง จังหวัดอุดรธานีแยกขยะมาขายเข้ากองทุนขยะรีไซเคิลเป็นสวัสดิการครอบครัว ลดปริมาณขยะจากเดือนละ 350 ตัน เหลือเพียงเดือนละ 18 ตัน

การจัดการขยะมูลฝอยอย่างครบวงจร เช่น ชุมชนขนาดใหญ่ปลอดขยะบ้านท่า เทศบาลตำบลหาดกรวด จังหวัดอุดรธานี ปลุกจิตสำนึกคนในชุมชนให้คัดแยกขยะตั้งแต่ต้นทางโดยการขายขยะที่ยังเป็นประโยชน์เข้ากองทุนสิ่งแวดล้อมเป็นสวัสดิการครอบครัว การย่อยสลายขยะเปียกเป็นปุ๋ยเพื่อปลูกผักสวนครัว หิวตระกร้าซื้อสินค้าลดการใช้ถุงพลาสติก รวมทั้งตั้งศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนเทศบาลบ้านปอฝ้าย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ชนะเลิศโครงการโรงเรียนปลอดขยะใช้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางรณรงค์ลดขยะในชุมชน เป็นต้น ภาครัฐต้องส่งเสริมการขจัดปัญหาด้วยการผลักดันกฎหมายเกี่ยวกับการส่งเสริมการลดและนำของเสียมาใช้ประโยชน์ การออกมาตรการจูงใจในการแยกขยะ จัดการและส่งเสริมการรับซื้อขยะให้เป็นระบบและมีมาตรฐานเดียวกัน

¹¹ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้มีลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือกับเครือข่ายธุรกิจเอกชนเบื้องต้น 16 หน่วยงาน อาทิ เซ็นทรัล เดอะมอลล์ โรบินสัน บิ๊กซี เทลโก้ โลตัส เซเว่นอีเลฟเว่น ฟู้ดแลนด์ โดยเริ่มเปิดโครงการเมื่อเริ่มเปิดโครงการ 15 สิงหาคม 2558 มีเป้าหมายเพื่อลดการใช้ปริมาณถุงพลาสติก โดยรณรงค์ให้งดใช้ถุงพลาสติกทุกวันทั้ง 15 และ 30 ของเดือน

ส่วนที่สอง: บทความพิเศษเรื่อง “การสร้างโอกาสและการยอมรับ: แนวทางการคืนเด็กดีสู่สังคม”

เด็กและเยาวชนกระทำผิดเป็นปัญหาสำคัญของประเทศ ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการบำบัดฟื้นฟูเพื่อปรับพฤติกรรม การสร้างโอกาสในการทำงานและการยอมรับของสังคมจะช่วยส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนเห็นคุณค่าในตัวเอง เด็กที่มีถิ่นในสังคม รวมทั้งเป็นการฝึกให้เด็กมีวินัยและรับผิดชอบในการใช้ชีวิตจริง ซึ่งจะช่วยป้องกันไม่ให้เกิดซ้ำ โดยจำเป็นต้องส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน สนับสนุนภาคเอกชนในการทำ CSR และมีการร่วมลงทุนเพื่อรองรับการจ้างงาน จัดทำฐานข้อมูลและติดตามการกระทำผิดซ้ำ ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการติดตามให้คำปรึกษา รวมทั้งสร้างทัศนคติที่ดีของสังคม

เด็กและเยาวชนเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะเมื่อประเทศก้าวสู่สังคมสูงวัยจำนวนเด็กและเยาวชนที่ลดลง จำเป็นต้องมีคุณภาพสูงเพื่อที่จะขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไปได้อย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม เด็กและเยาวชนจำนวนหนึ่งอาจมีการกระทำผิดซึ่งมีสาเหตุจากภูมิภาวะทางอารมณ์ ความเครียด รวมถึงการอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เสี่ยงต่อการกระทำผิด เช่น การไม่ได้รับการดูแล ถูกทอดทิ้ง ไร้ที่พึ่ง ฯลฯ ซึ่งในการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนจำเป็นต้องทำให้ครบ ครอบคลุมทั้งในด้านการคุ้มครองดูแลจากครอบครัวและสังคม ป้องกันไม่ให้เกิดกระทำผิดซึ่งเป็นต้นเหตุของปัญหา ขณะที่เมื่อมีการกระทำผิดแล้ว จำเป็นต้องมีการแก้ไข บำบัดฟื้นฟูเพื่อปรับพฤติกรรมและให้โอกาสในการพัฒนาตนเองและกลับตัวเป็นพลเมืองดี เนื่องจากจะเป็นการเพิ่มกำลังคนที่เป็นพลังในการพัฒนาประเทศ ช่วยลดการกระทำที่เป็นอันตรายต่อสังคม และเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่จะเป็นพ่อแม่ที่ขาดคุณภาพอันเป็นเหตุให้เพิ่มจำนวนคนที่ขาดคุณภาพหรือมีคุณภาพต่ำในรุ่นต่อไป ดังนั้น จึงจำเป็นต้องร่วมกันแก้ไขและสนับสนุนให้เด็กคืนสู่สังคม เป็นพลเมืองดี สามารถใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นและสังคมได้อย่างปกติสุข

ใครคือ “เด็ก” และ “เยาวชน” ในเรื่องการกระทำผิด

เด็ก หมายถึง ผู้มีอายุไม่ถึง 15 ปีบริบูรณ์ และเยาวชน หมายถึง ผู้มีอายุเกิน 15 ปีบริบูรณ์ แต่ไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์ ในวันที่มีการกระทำผิด (พ.ร.บ.ศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553)

สำหรับการลงโทษเด็กที่กระทำความผิดประมวลกฎหมายอาญา (ปรับปรุง พ.ศ. 2551) ได้บัญญัติว่า

- เด็กอายุไม่เกิน 10 ปี กระทำความผิดเด็กนั้นไม่ต้องรับโทษ
- เด็กอายุเกิน 10 ปีแต่ไม่เกิน 15 ปี กระทำความผิดไม่ต้องรับโทษแต่ศาลอาจจำคุกหรือสั่งไปยังสถานฝึกอบรม หรือองค์กรที่ศาลเห็นสมควร
- ผู้ใดอายุเกิน 15 ปีแต่ต่ำกว่า 18 ปี กระทำความผิด ศาลอาจลดโทษให้กึ่งหนึ่ง หรืออาจใช้วิธีการเดียวกับเด็กอายุเกิน 10 ปี แต่ไม่เกิน 15 ปี ก็ได้ แล้วแต่กรณี

คดีเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจฯ ทั่วประเทศ

	2552	2553	2554	2555	2556	2557
จำนวนคดีทั้งหมด	46,371	44,057	35,049	34,276	36,763	36,537
สัดส่วนผู้กระทำความผิดอายุ 10 ปีแต่ไม่ถึง 15 ปี	14.75	13.74	14.50	17.82	29.03	29.49
สัดส่วนชาย : หญิง	92 : 8	92 : 8	92 : 8	92 : 8	93 : 7	93 : 7
จำนวนคดีที่ทำผิดซ้ำ	6,294	5,559	4,125	6,849	7,490	6,401
ร้อยละคดีทำผิดซ้ำต่อคดีทั้งหมด	13.57	12.62	11.77	19.98	20.37	17.52

ที่มา: ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม

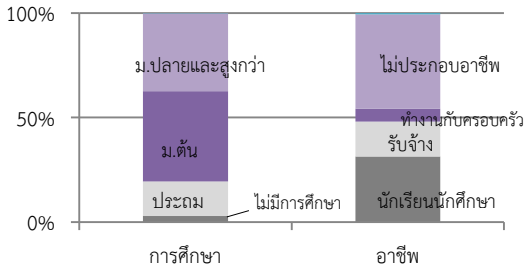
แนวคิดการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนกระทำผิด

แนวคิดและปรัชญาในเชิงอาชญาวิทยาและทัณฑวิทยาสามารถแบ่งแยกได้เป็น 2 แนวหลักๆ ได้แก่ แนวคิดมุ่งการลงโทษ เพื่อป้องกันและปราบปรามมิให้มีการกระทำความผิดโดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างทางด้านอายุของผู้กระทำความผิด และแนวคิดการแก้ไขฟื้นฟู เพื่อช่วยเหลือให้ผู้กระทำความผิดบางจำพวก ซึ่งเห็นว่ายังพอที่จะเยียวยาได้โดยปรับปรุงเปลี่ยนแปลงแก้ไขความประพฤติได้แทนที่จะลงโทษ โดยประเทศไทยได้ดำเนินตามแนวปรัชญาที่มุ่งแก้ไขฟื้นฟู และช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดให้สามารถกลับตัวเป็นพลเมืองดีได้ เนื่องจากเห็นว่าเด็กและเยาวชนยังขาดวุฒิภาวะ และสามารถที่จะเยียวยาแก้ไขเปลี่ยนแปลงความประพฤติได้

สถานการณ์การกระทำผิดของเด็กและเยาวชน

- คดีเด็กและเยาวชนมีแนวโน้มลดลงแต่กลุ่มอายุไม่เกิน 15 ปี และกระทำผิดซ้ำเพิ่มขึ้น โดยลดลงจาก 46,371 คดี ในปี 2552 เหลือ 36,537 คดี ในปี 2557 ส่วนหนึ่งเป็นผลจากการใช้ พ.ร.บ. ศาลเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ซึ่งให้ความคุ้มครองในการจับกุมเด็กและเยาวชนเพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตาม จำนวนคดีเด็กและเยาวชนในกลุ่มอายุมากกว่า 10 ปี แต่ไม่เกิน 15 ปี มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจาก 6,841 คดี ในปี 2552 เพิ่มขึ้นเป็น 10,776 คดี ในปี 2557 โดยมีสัดส่วนต่อคดีเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจฯ เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 14.75 เป็นร้อยละ 29.49 ในช่วงเวลาเดียวกัน ขณะที่การกระทำผิดซ้ำลดลงในช่วงต้นและกลับเพิ่มขึ้นตั้งแต่ปี 2555 โดยในปี 2557 มีจำนวน 6,401 คดี หรือร้อยละ 17.52 ของคดีทั้งหมด

ระดับการศึกษาและอาชีพของเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด ปี 2557

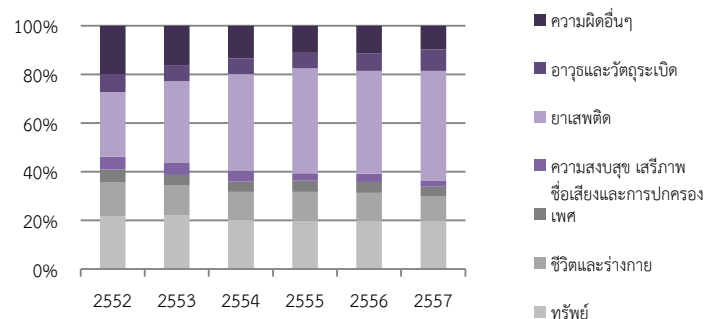

ที่มา: ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม

เด็กและเยาวชนที่กระทำผิดเป็นเพศชายกว่าร้อยละ 90 ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยมีสัดส่วนร้อยละ 43.1 รองลงมาเป็นระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและสูงกว่าร้อยละ 37.2 โดยระดับประถมศึกษาที่มีสัดส่วนร้อยละ 16.6 เนื่องจากปัจจุบันเด็กส่วนใหญ่สามารถเข้าถึงการศึกษาขั้นพื้นฐานเพิ่มขึ้น ขณะที่ด้านการประกอบอาชีพ พบว่า ผู้กระทำผิดไม่ประกอบอาชีพร้อยละ 45.3 รองลงมาเป็นนักเรียนนักศึกษาร้อยละ 31.4

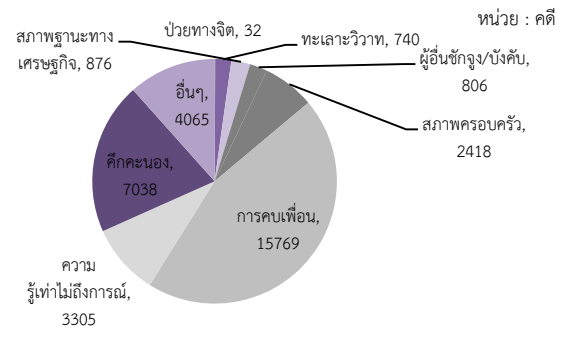
- **คดีส่วนใหญ่เป็นความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด** เมื่อจำแนกตามฐานความผิดพบส่วนใหญ่เป็นความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด โดยในปี 2557 มีจำนวน 16,508 คดี คิดเป็นร้อยละ 45.2 ของคดีทั้งหมด รองลงมาเป็นความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินและความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย คิดเป็นร้อยละ 19.7 และ 10.3 ตามลำดับ โดยการทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษมีแนวโน้มเพิ่มสูงมาจาก 12,352 คดี ในปี 2552 เพิ่มเป็น 16,508 คดี ในปี 2557 หรือเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 6 ต่อปี และมีสัดส่วนต่อคดีทั้งหมดเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 26.6 ในปี 2552 เป็นร้อยละ 45.2 ในปี 2557 ขณะที่คดีฐานความผิดอื่นๆ มีแนวโน้มลดลง ซึ่งจากการจำแนกสาเหตุของการกระทำผิดของสถานพินิจฯ ในปี 2554 โดยสาเหตุของการกระทำผิดพบว่า สาเหตุส่วนใหญ่เกิดจากการคบเพื่อนมากที่สุดร้อยละ 43.2 รองลงมาเป็นความคึกคะนอง และความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ร้อยละ 19.3 และ 6.3 ตามลำดับ

จำนวนคดีเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจฯ ทั่วประเทศ ตามฐานความผิด

ที่มา: ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม

สาเหตุของการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน ปี 2554

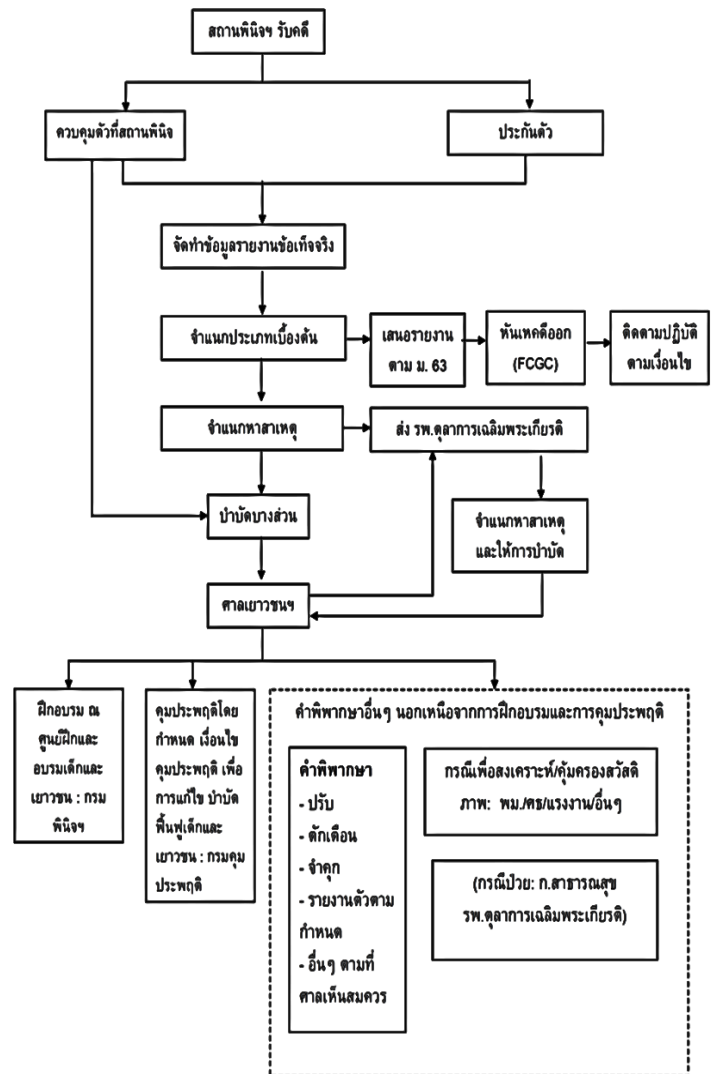
ขั้นตอนการดำเนินการเมื่อเด็กและเยาวชนกระทำความผิด

รัฐมีแนวทางที่จะมุ่งฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดให้สามารถกลับตัวเป็นพลเมืองดีมากกว่าที่จะใช้อำนาจลงโทษอย่างรุนแรง โดยได้เริ่มแยกกระบวนการยุติธรรมของเด็กออกจากผู้ใหญ่ ตาม พ.ร.บ. จัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2494 และได้ปรับปรุงมาหลายฉบับ จนล่าสุดมาใช้พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ที่ให้ความสำคัญกับการคุ้มครองเด็กตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก โดยมีขั้นตอนดำเนินการเมื่อเด็กและเยาวชนกระทำความผิด ดังนี้

- **การจับกุมเด็ก** เมื่อมีการจับกุมหรือมอบตัวจะต้องส่งพนักงานสอบสวน (สถานพินิจฯ) เพื่อสอบถามเบื้องต้น แจ้งให้บิดามารดาหรือผู้ปกครองทราบ และส่งตัวไปศาลเพื่อตรวจสอบการจับกุม พ.ร.บ. ศาลเยาวชนและครอบครัวฯ พ.ศ. 2553 ซึ่งเป็นไปตามแนวทางการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก เมื่อการจับกุมเป็นไปโดยชอบจะเข้าสู่กระบวนการสอบสวน สืบเสาะและพินิจ
- **การดำเนินการก่อนพิพากษา** พนักงานสอบสวนจะรวบรวมสำนวนเสนอพนักงานอัยการจังหวัดแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวยื่นฟ้องต่อศาลเยาวชนและครอบครัว ทั้งนี้ ก่อนการฟ้องหรืออยู่ในชั้นพิจารณาคดีอาจมีการใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาตามแนวคิดในเรื่องกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ โดยเด็กหรือเยาวชนนั้นสำนึกในการกระทำ และผู้เสียหายยินยอม ศาลเห็นว่าเด็กหรือเยาวชนอาจกลับตนเป็นคนดีได้ และผู้เสียหายอาจได้รับการชดเชยเยียวยาตามสมควร ศาลอาจมีคำสั่งให้จัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูกรณีมีการปฏิบัติตามแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูครบถ้วน ศาลจะมีคำสั่งจำหน่ายคดีออกจากสารบบความ อย่างไรก็ตาม การใช้มาตรการพิเศษจนสำเร็จผล (เด็กไม่ต้องพิพากษา) ยังมีจำนวนไม่มากนัก เนื่องจากขาดความเข้าใจและการตีความของผู้ปฏิบัติ

- การบำบัดโดยคำพิพากษา** ในกรณีที่ศาลเยาวชนและครอบครัวพิพากษาว่าเด็กหรือเยาวชนมีความผิดสมควรที่จะลงโทษ ศาลมีแนวทางลงโทษสองรูปแบบ (1) การแก้ไข บำบัดฟื้นฟูแบบเปิด เป็นกรณีที่ศาลพิพากษาให้รอกการกำหนดโทษหรือลงโทษจำคุกและรอกการลงโทษจำคุก โดยกำหนดเงื่อนไขคุมความประพฤติให้เด็กหรือเยาวชนเข้าสู่กระบวนการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู โดยไม่จำกัดอิสรภาพ และ (2) การแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู แบบปิด เป็นการส่งตัวเด็กหรือเยาวชนเข้ารับการฝึกอบรมยังหน่วยงานในความดูแลของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนหรือสถานที่อื่นที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายและศาลเห็นสมควร ในปี 2557 คดีเด็กและเยาวชนที่ศาลพิพากษาคัดสินทั้งสิ้น 29,642 คดี เป็นการคุมประพฤติ 17,484 คดี (ร้อยละ 59.0) การควบคุมตัวเพื่อฝึกและอบรม 7,228 คดี (ร้อยละ 24.4) ที่เหลือเป็นการว่ากล่าวตักเตือนปรับ ไม่มีความผิด และอื่นๆ

กระบวนการดำเนินงานเมื่อเด็กและเยาวชนกระทำผิด

ที่มา: สถาบันวิจัยรพีพัฒนาสังคม. 2554. "การจำแนกแก้ไข บำบัด ฟื้นฟูและติดตามเด็กและเยาวชนที่เข้าสู่ กระบวนการยุติธรรมในส่วนที่เกี่ยวข้องกับศาลยุติธรรม"

การบำบัดแบบเปิดส่วนใหญ่คือ การคุมประพฤติ แม้จะมีข้อดีในการให้เด็กและเยาวชนมีความเป็นอิสระ ได้อยู่กับครอบครัวหรือสภาพแวดล้อมเดิม แต่การปรับพฤติกรรมเสียอย่างมีประสิทธิภาพจำเป็นต้องมีความร่วมมือจากสถาบันทางสังคมหลายภาคส่วน อาทิ ครอบครัว โรงเรียน ชุมชนฯลฯ ในการกล่อมเกลาจิตใจ นอกจากนี้ ในกลุ่มเสี่ยง อาทิ ครอบครัวขาดความพร้อมหรือไม่เป็นตัวอย่งที่ดี เด็กไร้ที่พึ่งฯลฯ จำเป็นต้องมีองค์กรหรือหน่วยงานที่มีความพร้อมในการดูแล บำบัดและฟื้นฟูพฤติกรรมเสียเด็กเหล่านี้ที่จะไม่กลับไปกระทำผิดซ้ำ

ส่วนการบำบัดแบบปิดส่วนใหญ่จะดำเนินการโดยศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนซึ่งจะมีกระบวนการและขั้นตอนการฝึกอบรมที่เป็นระบบและมีผลต่อการปรับปรุงพฤติกรรมเสีย อย่างไรก็ตาม เด็กและเยาวชนกลุ่มนี้จะมีความเครียดและกดดันจากการขาดอิสรภาพ ถูกสังคมตีตราทำให้รู้สึกผิดบาป ไร้คุณค่า ขาดแรงจูงใจที่จะปรับพฤติกรรมเสีย กระบวนการฝึกอบรมจึงต้องหาแนวทางที่จะส่งเสริมให้เด็กร่วมมือและเต็มใจที่จะปรับแก้พฤติกรรมเสียและพัฒนาตนเองและสนับสนุนให้เด็กกลับมาใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นและสังคมได้อย่างปกติสุขเป็นเรื่องความสำคัญ

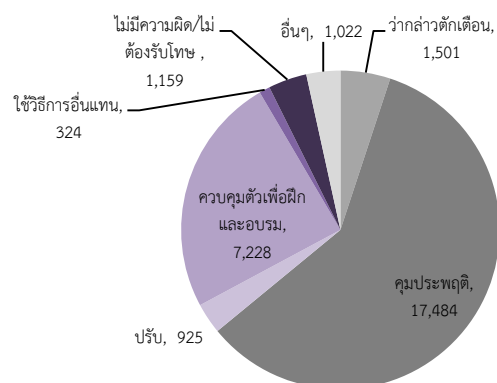
การดำเนินงานของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน

ปัจจุบันมีจำนวนเด็กและเยาวชนที่อยู่ในศูนย์ฝึกฯ ทั้งสิ้น 6,330 คน จากศูนย์ฝึกฯ ทั้งหมด 19 แห่ง ทั่วประเทศ (กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, 2557) โดยศูนย์ฝึกฯ มีขั้นตอนดำเนินงาน ดังนี้

- จำแนกและจัดทำแผนบำบัดฟื้นฟูเด็กรายบุคคล** โดยประสานเพื่อข้อมูลเด็กจากสถานพินิจฯ และนำมาวิเคราะห์และจัดทำแผนฟื้นฟูที่เหมาะสมกับแต่ละราย

จำนวนคดีเด็กและเยาวชนที่ศาลพิพากษาคัดสิน ปี 2557

หน่วย : คดี

ที่มา: ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม

- จัดตารางเรียนให้เด็กและเยาวชนรับการศึกษาทั้งสายสามัญและวิชาชีพ ตลอดจนจัดกิจกรรมบำบัดตามสภาพปัญหา และจะเป็นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและกระบวนการคิด การแก้ไขปัญหาไปในทางที่เหมาะสม และทำการประเมินผลถึงความเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรม เพื่อดำเนินการให้สิทธิประโยชน์ เช่น การเลื่อนชั้น ลาเยี่ยม ลดวันฝึกอบรมหรือพักการฝึกอบรม และลงโทษหากพฤติกรรมไม่เปลี่ยนแปลง เช่น ลดชั้น งดการเยี่ยม และรายงานให้ศาลทราบ

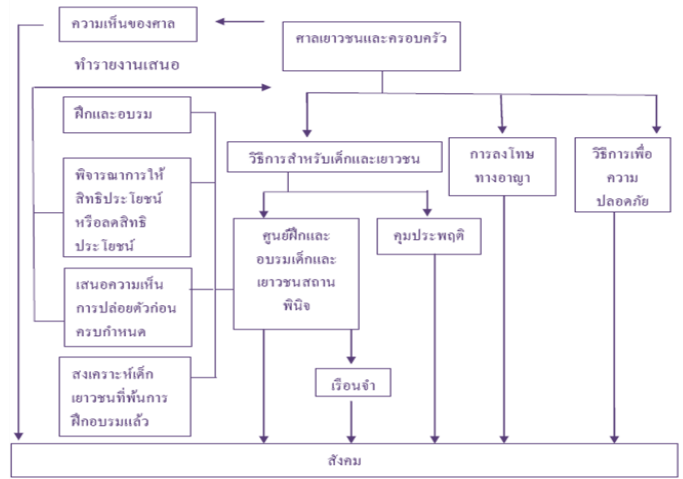
- การเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย โดยกำหนดแผนติดตามผลภายหลังปล่อย รวมทั้งในการสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนในด้านต่างๆ อย่างเหมาะสม เช่น การประกอบอาชีพ ที่อยู่อาศัย เพื่อคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กและป้องกันการกระทำผิดซ้ำ

กรณีศึกษาการดำเนินงาน: ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่¹²

ปัจจุบันศูนย์ฝึกฯ จังหวัดเชียงใหม่ มีเด็กและเยาวชนอยู่ในความดูแลทั้งสิ้น 567 คน อยู่ในศูนย์ฝึกฯ 461 คน พักฝึกอบรม 68 คน เตรียมความพร้อมก่อนปล่อยโดยศึกษา/ฝึกงานนอกศูนย์ฝึกฯ 38 คน (ณ วันที่ 1 พ.ย. 2558) โดยการดำเนินงานของศูนย์ฝึกฯ ประสบความสำเร็จในการกระตุ้นและสร้างแรงจูงใจให้เด็กและเยาวชนต้องการปรับพฤติกรรม สร้างโอกาสให้เยาวชนให้สามารถออกฝึกงาน/ศึกษานอกศูนย์ฝึกฯ เพื่อให้สามารถประกอบอาชีพหลังการปล่อยตัวได้ โดยมีความเชื่อว่าการทำงานเป็นการฝึกให้เด็กมีวินัยและรับผิดชอบในการใช้ชีวิตจริง รวมทั้งหากมีอาชีพและรายได้เป็นที่ยอมรับของสังคมจะทำให้เด็กไม่กลับไปทำผิดซ้ำ โดยมีเด็กและเยาวชนที่รับโอกาสศึกษาและปฏิบัติวิชาชีพนอกศูนย์ฝึกฯ ตั้งแต่ปี 2555-2558 จำนวนทั้งสิ้นกว่า 400 คน โดยในกระบวนการดำเนินงานมีจุดเด่นที่สำคัญ ดังนี้

- **การลดความตึงเครียดและแรงกดดันทางจิตใจเด็ก** การดูแลเด็กและเยาวชนโดยยึดหลักให้คำชี้แนะมากกว่าการลงโทษ มีการดูแลความเป็นอยู่ด้านปัจจัยสี่อย่างพอเพียงและการปฏิบัติที่เสมอภาค เป็นธรรมโดยใช้ระบบกรรมการในการชี้แจงความผิดและลงโทษ
- **การเสริมสร้างความรู้ ทักษะอาชีพ และทัศนคติการดำเนินชีวิต** พบว่ามีส่วนสำคัญที่ช่วยให้เด็กตระหนักถึงคุณค่าของตนเอง โดยจัดให้มีกิจกรรมส่งเสริมการเห็นคุณค่าของตัวเอง การฝึกความอดทน อดกลั้น และการควบคุมตนเอง การชี้ให้เห็นความผูกพันทางสังคมทั้งในเรื่องความรักความผูกพันในครอบครัว ความเสียใจของสมาชิกในครอบครัว และผลร้ายที่เกิดขึ้นกับเหยื่อหรือสังคมเพื่อปรับพฤติกรรม การติดตามความคิดและพัฒนาการ

กระบวนการดำเนินงานของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน

ที่มา: ตริเพชร หลงสีตา. 2554. “มาตรการทางกฎหมายต่อการส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนที่กระทำผิดได้รับการศึกษาทางศีลธรรม”

จำนวนเด็กและเยาวชนที่อยู่ในความดูแลของศูนย์ฝึกฯ เชียงใหม่ (1 พ.ย. 58)

จำนวนเด็กและเยาวชน	ชาย	หญิง	รวม
อยู่ในศูนย์ฝึกฯ	425	36	461
เข้าร่วมโครงการพักการฝึกอบรม	68	-	68
โครงการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย			
- ศึกษา/ฝึกอาชีพอยู่กับครอบครัวนอกศูนย์ฝึกฯ	18	-	18
- ได้รับโอกาสไปฝึกในสถานประกอบการ	12	8	20
รวม	523	44	567

ที่มา: ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่

สถิติเด็กและเยาวชนที่ได้รับโอกาสศึกษาต่อและฝึกปฏิบัติวิชาชีพนอกศูนย์ฝึกฯ เชียงใหม่

เด็กและเยาวชนที่ได้รับโอกาส	2555	2556	2557	2558*
ศึกษาต่อ	38	27	37	18
ฝึกวิชาชีพ	68	71	40	20
พักการฝึกอบรม	-	-	35	68
รวม	106	98	112	106

หมายเหตุ: ข้อมูล ณ 1 พ.ย.58

ที่มา: ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่

¹² สศช. ขอขอบคุณผู้อำนวยการและเจ้าหน้าที่ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ ที่ได้อนุเคราะห์ให้เข้าศึกษาดูงานในพื้นที่ ประสานเครือข่ายที่เกี่ยวข้องในการสนับสนุนข้อมูลและความรู้เพื่อประกอบการศึกษาและทำรายงานในครั้งนี้

ของเด็กโดยใช้การเขียนบันทึกประจำวันและมีนักจิตวิทยาเป็นผู้ให้คำแนะนำเพื่อให้เด็กได้คิดทบทวนการกระทำของตนเอง และเห็นความคิดของตนเองในแต่ละวัน การตั้งกระทู้จากข่าวเพื่อให้เด็กแสดงความคิดเห็นและวิธีแก้ไข เป็นต้น ทั้งนี้ พบว่าเด็กที่มีการปรับพฤติกรรมและได้รับโอกาสมีความต้องการแก้ไขและปรับปรุงตัว เนื่องจากเห็นความรักของครอบครัว รู้สิ่งส่งสารผู้ปกครองที่เดือดร้อนเพราะตน บางรายรู้สึกผิดและเห็นผลเสียของการกระทำของตนต่อสังคมและเหยื่อ

- *การสร้างแรงจูงใจเพื่อให้เกิดความร่วมมือและแก้ไขพฤติกรรมเสียตนเอง* โดยการใช้สิทธิประโยชน์ที่เด็กจะได้รับหากมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม สิทธิประโยชน์ดังกล่าว ได้แก่ การเลื่อนชั้นลาเยี่ยมบ้าน พักโทษ การลดระยะเวลาการฝึกอบรม และคัดเลือกเด็กดีให้ได้รับการศึกษา หรือฝึกงานนอกศูนย์ฝึกฯ ตามเงื่อนไขก่อนจะมีการปล่อยตัวเด็ก ซึ่งพบว่าการใช้สิทธิประโยชน์ดังกล่าวเป็นแรงจูงใจสำคัญที่ทำให้เด็กประพฤติตัวดีและเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของศูนย์ฝึกฯ

- *การติดตามให้คำปรึกษาและช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อยตัวอย่างทั่วถึง* โดยมีการทดลองใช้เครือข่ายในรูปแบบอาสาสมัครร่วมกับนักศึกษาสาขาวิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยพายัพ ก่อตั้ง “ศูนย์พลังใจ” ให้เด็กและเยาวชนสามารถเข้ามาขอรับการช่วยเหลือ รับคำปรึกษาจากพี่ๆ อาสาสมัคร และเกิดการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และจัดตั้งกลุ่ม “เจียงใหม่ฮับ” โดยอดีตเด็กและเยาวชนศูนย์ฝึกฯ ที่มีความพร้อมและทักษะที่ดีในการช่วยเหลือผู้อื่นในรูปแบบเพื่อนช่วยเพื่อน พี่ช่วยน้อง เป็นจุดเชื่อมโยงกับเจ้าหน้าที่ศูนย์ฝึกฯ และกลุ่มอาสาสมัครจากหลายภาคส่วนเพื่อช่วยเหลือเด็กและเยาวชนได้ตามความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

- *ทัศนคติของผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ขององค์กร* ให้โอกาสเด็กและคิดว่าเด็กทุกคนแก้ไขได้ จึงต้องการช่วยเหลือและทุ่มเทในการดูแลเด็กและเยาวชน ทั้งในเรื่องการแสวงหาเครือข่ายต่างๆ ทั้งภาครัฐ องค์กรเอกชน ธุรกิจเอกชน การทำความเข้าใจและมีระบบคัดกรองที่ดี สร้างความเชื่อมั่นแก่ภาคธุรกิจและเครือข่ายเพื่อให้ยอมรับเด็กเข้า ฝึกงาน ตลอดจนจัดการดูแลติดตามและช่วยแก้ไขปัญหาย่างใกล้ชิด

ที่ผ่านมา มีเยาวชนสามารถสอบเข้าในสถาบันการศึกษาของรัฐทั้งในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) และระดับปริญญาตรี รวมทั้งได้เข้าฝึกงานและได้ทำงานหลังปล่อยตัว ในเด็กกลุ่มเสี่ยง อาทิ พี่ไรท์ที่เพิ่ง ครอบครัวไม่พร้อมหรือไม่ต้องการกลับไปอยู่ในสภาพแวดล้อมเดิมที่จะนำไปสู่การกระทำผิดซ้ำ ได้ประสานองค์กรเอกชนให้รองรับเยาวชนเข้าฝึกอบรม ฝึกงาน และให้ที่พักอาศัย อาทิ มูลนิธิบ้านคุณคอนนี้รับเยาวชนหญิงเพื่อฝึกดูแลเด็ก ส่งเสริมให้ศึกษาตามศักยภาพ มีการฝึกอบรมการดูแลเด็ก ซึ่งเยาวชนที่อบรมและได้ใบรับรองสามารถทำงานที่องค์กรต่างๆ ทั้งในและต่างประเทศ กลุ่มคริสตจักรจังหวัดเชียงใหม่ ให้ความช่วยเหลือเรื่องที่พัก ให้คำปรึกษา มีแนวทางช่วยเหลือที่ยึดหลักให้เด็กพึ่งตนเองโดยใช้วิถีเกษตรตนเอง และหางานทำ รวมทั้งมีการอบรมการทำเกษตรแบบพอเพียงแก่เด็กและเยาวชนที่มีความสนใจ ทำให้เยาวชนจำนวนหนึ่งสามารถกลับไปการศึกษา มีงานทำ และใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข และกลายเป็นเยาวชนตัวอย่างที่ทำให้เด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกฯ มีแรงจูงใจที่จะประพฤติตนดีเพื่อที่จะได้รับโอกาสเช่นนี้ในอนาคต

นายเอ (นามสมมติ) อายุ 21 ปี

“การมีงานทำที่มั่นคงและสามารถเลี้ยงตัวเองได้ เป็นกำลังใจที่ดีและเข้มแข็งให้ไม่อยากกระทำผิดซ้ำอีก”

ได้รับการพักโทษและได้มีโอกาสเข้าทำงานที่คาร์แคร์ ทำหน้าที่เป็นพนักงานล้างรถ และได้ทำงานต่อที่เดิมหลังปล่อย ก่อนเข้าศูนย์ฝึกฯ อาศัยอยู่กับพ่อและแม่ จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 และได้ศึกษาเพิ่มเติมจนจบมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในศูนย์ฝึกฯ

ปัจจุบันทำหน้าที่พนักงานขาย มีหน้าที่รับรถที่เข้ามาบริการและนำเสนอการให้บริการ เงินเดือนเฉลี่ย 23,000 บาท/เดือน แรงบันดาลใจที่อยากกลับตัวเพราะการเป็นคนดีคือการพักโทษเพื่อเรียนหรือทำงาน ทำให้เป็นความหวังที่จะได้ความเป็นอิสระ และเห็นรุ่นพี่ที่ได้รับการพักโทษหรือพ้นโทษและมีงานทำเป็นตัวอย่างที่ดี เมื่อเห็นคนกระทำผิดซ้ำรู้สึกเสียดายและไร้ประโยชน์ที่จะต้องเข้ามาศูนย์ฝึกฯ ใหม่

นายบี (นามสมมติ) อายุ 22 ปี

“ถ้าไม่ได้เข้ามาอยู่ในศูนย์ชีวิตอาจหักเหไปสู่เส้นทางการค้ายาเสพติด และกระทำผิดมากขึ้น และการถูกจับก็ทำให้การศึกษาที่กำลังไปได้ดีต้องเปลี่ยนไป”

ก่อนที่จะถูกจับได้รับทุนการศึกษาได้มาเรียนอยู่ในโรงเรียนเอกชน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 (วิทย์-คณิต) และถูกจับในทอมสุดท้าย เนื่องจากต้องการเงินเพราะเพื่อนๆ เป็นลูกคนมีเงิน

ปัจจุบันจบการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขารัฐศาสตร์ (อยากเรียนด้านวิทยาศาสตร์ แต่เรียน กศน. ไม่เอื้อต่อหลักสูตรวิทยาศาสตร์) ได้รับการบรรจุเป็นพนักงานราชการที่ศูนย์พัฒนาเด็กและเยาวชนจังหวัดเชียงใหม่

นายบีเล่าถึงตอนอยู่ในศูนย์ฝึกฯ ว่า “บรรยากาศในศูนย์ไม่ได้รู้สึกกดดันและไม่มีการกระทำรุนแรงในศูนย์ วิธีการดูแลเด็กในศูนย์ด้วยการจัดชั้นความประพฤติและการให้สิทธิพิเศษกับเด็กที่มีความประพฤติดี เป็นสิ่งที่จูงใจให้เด็กในศูนย์ไม่ก่อเหตุรุนแรง เพราะหากตกชั้นไปอยู่ชั้นที่ 5 ต่ำสุดต้องใช้เวลาก่อนกว่าจะได้รับสิทธิพิเศษต่างๆ ทำให้ประพฤติตามกฎและเลี่ยงการเกิดเหตุรุนแรง แรงจูงใจในการคิดปรับตัว ปรับพฤติกรรมคือครอบครัว รู้สึกสงสาร พ่อ-แม่ การถูกคนในหมู่บ้านไม่ต้อนรับเมื่อกลับไปเยี่ยมบ้าน ทำให้ต้องการเอาชนะ ซึ่งตอนนี้เรียนจบแล้ว มีงานทำแล้ว เมื่อกลับไปบ้านเริ่มได้รับการยอมรับจากชุมชน ในอนาคตอยากสอบบรรจุเป็นข้าราชการ และคิดว่าจะไม่หวนกลับไป”

อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานของศูนย์ฝึกฯ ยังมีข้อจำกัดหลายประการ ได้แก่ *ทัศนคติทางลบของผู้เกี่ยวข้อง* ซึ่งการให้โอกาสเด็กออกไปฝึกงานหรือเรียนหนังสือโดยพักอยู่ที่บ้านขึ้นกับนโยบายของศูนย์ฝึกฯ และการอนุญาตของศาล ดังนั้น หากผู้เกี่ยวข้องมีทัศนคติทางลบก็จะทำให้เด็กขาดโอกาส รวมถึงภาคธุรกิจและสังคมที่ปัจจุบันที่มีความเข้าใจและให้โอกาสเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดไม่มากนัก *ความต่อเนื่องของนโยบาย* จากการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารส่งผลต่อความต่อเนื่องของการปฏิบัติงาน *การขาดแคลนบุคลากร* โดยครูฝึกซึ่งในระดับมาตรฐานมีอัตราต่อเด็กและเยาวชนเป็น 1:25 โดยครูศูนย์ฝึกฯ มีอัตราเฉลี่ย 1:60 ขณะที่เจ้าหน้าที่ติดตามหลังปล่อยมีเพียงนักจิตวิทยาของศูนย์ฝึกฯ ที่ต้องติดตามหลังปล่อยในพื้นที่ 9 จังหวัด ทำให้ไม่สามารถดำเนินการได้อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิผลเท่าที่ควร

นางเจ (นามสมมติ) อายุ 22 ปี

“ถ้าไม่ได้เข้าไปอยู่ในศูนย์ฯ ก็คงมีอาชีพค้ายาเสพติดและไม่ได้ใช้ชีวิตแบบปกติ อยากทำงานจึงขอให้ครูแนะนำและหางานให้ จึงได้ทำที่มูลนิธิคอนนี่ สามารถเลี้ยงลูกได้ คิดว่าอยากให้มีการช่วยเหลือในลักษณะแบบนี้เยอะๆ เพื่อช่วยเหลือผู้ที่มีปัญหาเพื่อไม่ให้ต้องกลับไปหลงผิด”

การศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย ตั้งครรภ์ประมาณ 4 เดือน ก่อนรับโทษและต่อมาได้คลอดบุตรภายในศูนย์ฯ และเลี้ยงดูบุตรอยู่ในศูนย์ฯ ประมาณ 5 เดือน แรงจูงใจให้กลับตัวคือลูก ปัจจุบันอยู่ระหว่างพักโทษ ทำงานและพักอยู่ที่บ้าน คุณคอนนี่ มีหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงดูแลเด็ก ได้รับเงินเดือนๆ ละ 5,000 บาท รู้สึกพอใจและสบายใจที่ทำงานที่นี้เพราะได้ดูแลลูกของตนไปด้วย ขณะเดียวกันได้เรียนรู้ภาษาต่างประเทศ การทำอาหาร/ขนม มีปัญหาที่ปรึกษาคุณคอนนี่ได้ มีความหวังอยากเรียนต่อระดับมหาวิทยาลัยเพื่อไปสอนภาษาไทยให้กับฝรั่ง อยากตั้งใจเก็บเงินไว้สำหรับการศึกษาของลูก

ข้อเสนอแนะแนวทางการคืนเด็กดีสู่สังคม

การบำบัด พื้นฟูเด็กและเยาวชนกระทำผิด โดยการสร้างโอกาสการทำงานเป็นแนวทางที่จะส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนเห็นคุณค่าในตนเอง มีความผูกพันต่อสังคม เด็กมีอาชีพมีรายได้ สังคมยอมรับ ทำให้เด็กมีที่ยืนในสังคม นอกจากนี้ การทำงานเป็นการฝึกให้เด็กมีวินัยและรับผิดชอบในการใช้ชีวิตจริง อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานดังกล่าวยังมีอยู่ในวงจำกัด เนื่องจากมีภาระงานที่เพิ่มขึ้นทั้งในเรื่องการประสานกับภาคธุรกิจเอกชน กระบวนการรายงานศาลเพื่อให้พักโทษ หรือการไปฝึก/ทำงานนอกศูนย์ฝึกฯ ตลอดจนมีภาระในการติดตาม ให้คำปรึกษาอย่างใกล้ชิดเพื่อป้องกันการไม่กระทำตามเงื่อนไขของ เด็กและเยาวชน ซึ่งจำเป็นต้องมีการส่งเสริมและสนับสนุนในประเด็นสำคัญ ดังนี้

- **ส่งเสริมการสร้างการมีส่วนร่วมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและภาคประชาสังคม** โดยเฉพาะช่วงรอยต่อหลังปล่อยซึ่งเด็กและเยาวชนยังอยู่ในช่วงปรับตัว โดยสร้างความร่วมมือทั้งในด้านการเมืองหรือสถาบันของรัฐและเอกชนรองรับเด็กที่ครอบครัวไม่พร้อม กลุ่มเสี่ยง รวมทั้งมีเครือข่ายติดตาม ให้คำปรึกษาแนะนำ สอดส่อง เพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำ
- **สนับสนุนให้มีการจ้างงานเด็กและเยาวชนที่ก้าวพลาด** โดยส่งเสริมการทำ CSR รวมทั้งร่วมกันจัดตั้งธุรกิจระหว่างหน่วยงานรัฐและเอกชนเพื่อรองรับการทำงานของเด็กและเยาวชนหลังปล่อยตัว โดยเฉพาะงานบริการที่ใช้แรงงาน อาทิ ล้างแอร์ ทำความสะอาด และทำสวน
- **จัดทำฐานข้อมูลและติดตามกระทำผิดซ้ำ** เพื่อติดตามพฤติกรรมหลังปล่อย รวมทั้งนำมาใช้ประเมินผลสัมฤทธิ์ของการบำบัด พื้นฟู
- **ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ** ในการสื่อสาร ให้คำปรึกษา แนะนำ ระหว่างเจ้าหน้าที่ เครือข่ายและเด็ก รวมทั้งสร้างกลุ่มแลกเปลี่ยนข้อมูล ให้กำลังใจ และช่วยเหลือกันหลังเด็กถูกปล่อยตัว
- **ส่งเสริมและสร้างความเข้าใจและทัศนคติที่ดีของสังคม** โดยการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ตัวอย่างที่ดีที่ได้รับโอกาสทำงานหรือศึกษาต่อในระดับที่ดี ควบคู่ไปกับการส่งเสริมกิจกรรมจิตอาสาของเยาวชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สังคมเกิดทัศนคติที่ดีต่อเด็กที่กระทำผิด

ตัวชี้วัดภาวะสังคม (รายไตรมาส)

องค์ประกอบหลัก	2555				2556				2557				2558		
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3
1. คุณภาพของคน															
<i>การมีงานทำ^{1/}</i>															
การมีงานทำ (พันคน)	38,016	38,583	39,578	39,587	37,965	38,267	38,318	38,316	37,812	37,815	38,421	38,262	37,612	37,752	38,330
อัตราการว่างงาน (ร้อยละ)	0.72	0.86	0.58	0.47	0.70	0.74	0.81	0.66	0.89	1.00	0.84	0.61	0.94	0.88	0.92
อัตราการว่างงานตามระดับการศึกษา (ร้อยละ)															
- รวม	0.72	0.86	0.58	0.47	0.72	0.74	0.77	0.65	0.89	1.00	0.84	0.61	0.94	0.88	0.92
- ประถมศึกษาและต่ำกว่า	0.32	0.32	0.25	0.20	0.33	0.33	0.28	0.28	0.49	0.41	0.37	0.35	0.48	0.37	0.37
- มัธยมศึกษาตอนต้น	1.07	1.20	0.81	0.64	1.08	0.81	0.83	0.90	1.15	1.29	1.33	0.93	1.29	0.84	1.20
- มัธยมศึกษาตอนปลาย	0.89	0.94	0.74	0.82	0.97	0.83	0.97	0.73	1.14	1.20	0.95	0.60	1.22	1.19	1.09
- อาชีวศึกษา	1.24	1.03	1.12	0.71	0.84	0.72	1.61	1.23	1.37	1.46	0.98	0.96	1.15	1.19	1.28
- วิชาชีพชั้นสูง	1.60	2.28	0.90	0.95	1.16	2.11	1.88	1.35	1.40	1.72	1.20	0.91	1.37	1.77	1.81
- มหาวิทยาลัย	1.32	2.02	1.28	0.80	1.37	1.71	1.88	1.32	1.45	2.13	1.62	0.96	1.61	1.86	1.82
การทำงานต่ำกว่าระดับ (พันคน) (ทำงานน้อยกว่า 35 ชม./สพ.ที่พร้อมจะทำงานเพิ่ม)	352.87	379.52	301.55	355.74	308.69	220.14	274.31	291.83	277.89	258.09	245.10	244.07	281.18	277.18	250.90
สัดส่วนกำลังแรงงานตามระดับการศึกษา (ร้อยละ)															
- รวม	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00
- ประถมศึกษาและต่ำกว่า	52.53	51.79	51.94	51.92	50.13	49.82	49.77	49.69	49.28	48.87	49.11	48.57	47.90	47.92	47.78
- มัธยมศึกษาตอนต้น	15.69	16.01	16.66	16.54	15.67	16.04	16.00	15.94	15.88	16.05	16.23	16.04	15.82	15.79	15.79
- มัธยมศึกษาตอนปลาย	11.18	11.40	11.13	11.23	11.06	11.12	11.29	11.34	11.45	11.58	11.67	11.94	12.16	12.24	12.25
- อาชีวศึกษา	3.30	3.38	3.34	3.16	3.59	3.45	3.42	3.46	3.50	3.55	3.44	3.52	3.57	3.62	3.67
- วิชาชีพชั้นสูง	4.45	4.66	4.64	4.65	4.86	4.84	4.69	4.71	4.81	4.75	4.63	4.67	4.77	5.00	5.05
- มหาวิทยาลัย	12.85	12.77	12.29	12.49	14.69	14.73	14.82	14.86	15.09	15.20	14.91	15.25	15.77	15.43	15.46
สุขภาพ															
<i>จำนวนผู้ป่วยด้วยโรคที่ต้องเฝ้าระวังเร่งด่วน (ราย)^{2/}</i>															
- ปอดอักเสบ	49,387	37,122	64,638	44,793	55,424	35,238	49,812	45,007	60,599	38,215	56,775	45,121	56,181	42,196	57,157
- ไข้เลือดออก	6,362	16,388	28,804	28,039	21,979	53,050	65,382	14,362	4,953	8,222	16,554	11,270	7,480	24,243	60,138
- มือ เท้า และปาก	4,859	8,024	22,921	9,493	9,585	8,853	18,087	9,606	9,662	19,732	27,792	8,649	9,165	7,706	14,454
- ไข้หวัดใหญ่	8,837	6,175	28,611	18,477	17,394	6,062	11,631	8,854	30,899	11,178	16,146	15,842	24,150	10,735	18,171
- บิด	4,109	3,617	2,858	2,510	2,733	2,710	2,465	1,678	2,326	2,261	2,050	1,469	1,749	1,837	1,783
- หัด	1,982	1,188	1,221	816	937	788	618	304	340	321	313	210	229	239	262
- ฉี่หนู	579	932	1,594	1,170	639	634	974	856	393	462	774	634	273	391	749
- ไข้สมองอักเสบ	114	204	175	187	183	192	175	173	140	143	153	158	163	140	186
- อหิวาตกโรค	19	17	6	3	4	1	1	2	2	2	6	2	2	2	4
- ไข้กาฬหลังแอ่น	2	3	1	2	3	2	2	7	4	3	2	5	4	7	8
- พิษสุนัขบ้า	1	2	1	1	1	2	2	-	2	1	2	1	1	2	1
2. ความมั่นคงทางสังคม															
<i>ความสงบสุขในสังคม (ต่อประชากรแสนคน)^{3/}</i>															
- สัดส่วนการบาดเจ็บและตายด้วยอุบัติเหตุ-การจราจรทางบก	11.82	9.76	10.04	11.44	12.35	10.12	9.91	9.77	10.62	10.24	8.78	10.15	9.89	9.67	7.75
- สัดส่วนคดีชีวิต ร่างกาย และเพศ	9.73	9.86	8.37	9.68	9.28	9.45	8.76	8.31	8.79	8.99	8.71	9.20	9.22	9.98	8.64
- สัดส่วนคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน	18.23	18.83	18.78	19.16	18.97	18.51	19.36	18.35	17.49	17.68	17.50	17.04	16.64	19.03	18.83
- สัดส่วนคดียาเสพติด	121.75	141.05	134.32	150.7	168.63	169.16	176.05	153.87	141.91	153.10	146.00	132.83	124.68	99.34	93.99
<i>การคุ้มครองผู้บริโภค^{5/}</i>															
จำนวนเรื่องร้องเรียน (ราย)	2,434	2,308	2,762	1,985	2,380	1,488	1,646	1,579	682	2,161	2,115	1,680	1,522	1,911	1,787
- กรณีสัญญา/อสังหาริมทรัพย์	1,045	856	908	738	758	663	632	676	287	843	805	636	632	753	742
- กรณีสินค้าและบริการทั่วไป	1,011	1,027	1,045	793	759	555	709	608	254	682	752	664	572	726	614
- กรณีโฆษณา	369	417	796	431	310	233	244	246	131	621	519	244	260	272	253
- กรณีกฎหมาย	7	7	11	13	541	6	37	40	10	15	39	5	4	1	1
- กรณีขายตรงและตลาดแบบตรง	2	1	2	10	12	31	24	9	0	-	-	131	54	159	177
การให้คำปรึกษาทางสายด่วน 1166 (ราย)	17,894	16,516	14,010	12,562	10,321	10,314	12,348	8,790	3,410	10,804	12,703	11,784	12,293	12,300	12,865

ตัวชี้วัดภาวะสังคม (รายปี)

องค์ประกอบหลัก	2545	2546	2547	2548	2549	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557
1. คุณภาพของคน													
การมีงานทำ													
ผลิตภาพแรงงาน กรณีแรงงาน (บาท/คนปี) ^{6/}	97,912	102,484	106,200	109,425	113,675	117,424	117,823	113,033	120,842	119,550	125,792	129,535	133,297
อัตราการมีงานทำ (ร้อยละ) ^{7/}	96.50	96.96	97.23	97.58	97.96	98.13	98.19	98.13	98.43	98.83	98.81	98.81	98.70
อัตราการว่างงาน (ร้อยละ) ^{7/}	2.40	2.16	2.07	1.83	1.51	1.38	1.38	1.49	1.04	0.70	0.70	0.70	0.80
การทำงานต่ำกว่าระดับ (พันคน) ^{6/} (ทำงานน้อยกว่า 35 ชม./สพ.ที่พร้อมจะทำงานเพิ่ม)	783.17	696.53	787.28	754.12	577.93	596.70	507.77	604.93	520.80	383.33	347.00	273.74	256.29
สุขภาพ^{8/}													
อัตราการเจ็บป่วย (ต่อประชากรพันคน)	1,809.63	1,845.04	1,798.06	1,878.92	2,079.57	2,292.29	2,436.12	2,639.43	2,816.17	2,947.64	3,116.45	2,916.62	2,836.8
อัตราป่วยด้วยโรคไม่ติดต่อ (ต่อประชากรแสนคน)													
- เนื้องอกร้าย (มะเร็ง)	98.98	101.67	107.05	114.31	124.38	130.75	134.22	133.05	143.21	153.59	154.49	265.57	233.93
- หัวใจ	391.45	451.45	503.10	530.75	618.20	687.72	749.54	793.03	844.82	935.92	955.07	887.20	845.47
- เบาหวาน	340.95	380.75	444.16	490.53	586.82	650.43	675.74	736.48	792.61	848.77	868.30	1,081.25	1,032.5
- ความดันโลหิต	340.99	389.83	477.35	544.05	659.57	778.12	860.53	981.48	1,058.73	1,187.00	1,245.56	1,621.72	1,561.4
ความผิดปกติทางจิต/จิตเภท/ประสาทหลอน (ต่อประชากรแสนคน)	38.12	39.33	38.93	42.02	45.62	48.79	47.28	49.77	57.25	64.14	63.30	82.63	78.63
ความผิดปกติทางอารมณ์ (สะท้อนอารมณ์) (ต่อประชากรแสนคน)	12.17	13.41	13.54	14.83	15.86	18.48	20.09	26.46	30.85	33.61	34.89	42.94	44.65
ความผิดปกติจากโรคประสาท/ความเครียด (ต่อประชากรแสนคน)	66.21	62.45	64.64	59.69	64.89	63.48	60.94	60.86	56.43	60.43	53.65	46.44	38.70
ภาวะแปรปรวนทางจิตและพฤติกรรม (ต่อประชากรพันคน)	33.97	37.13	35.90	37.64	42.41	42.27	45.88	49.00	56.77	60.75	62.35	59.77	50.76
ประชากร													
อัตราส่วนภาวะพึ่งพิง (ร้อยละ) ^{9/}	50.88	50.46	50.03	49.69	49.26	48.84	48.43	48.11	55.22	55.47	55.83	56.29	56.85
สัดส่วนคนยากจน (ร้อยละ) ^{10/}	32.44	-	26.76	-	21.94	20.04	20.43	17.88	16.37	13.22	12.64	10.94	10.53
การศึกษา													
อัตรานักเรียนต่อประชากรวัยเรียน ^{11/}													
- ประถมศึกษา	105.26	104.83	104.24	104.17	103.47	104.51	104.83	104.00	104.30	103.50	104.00	102.72	102.24
- มัธยมศึกษาตอนต้น	85.65	90.34	92.47	95.45	96.67	96.37	95.62	94.87	98.01	98.43	97.65	96.75	97.13
- มัธยมศึกษาตอนปลาย	60.79	62.76	63.82	63.80	65.77	67.16	68.14	69.57	71.68	72.18	73.18	75.07	77.29
- อุดมศึกษา (ปริญญาตรีและต่ำกว่า)	45.42	53.01	52.92	55.60	62.50	61.05	60.47	56.21	46.21	47.18	51.85	46.48	46.22
จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรกลุ่มอายุ 15 ปีขึ้นไป ^{12/}	7.4	7.5	7.6	7.8	7.8	7.9	8.0	8.1	8.2	8.2	8.0	8.0	8.1
จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรกลุ่มอายุ 15-59 ปี ^{13/}	8.1	8.3	8.4	8.6	8.7	8.7	8.8	8.9	9.0	9.1	8.8	8.9	9.0
- ชาย	8.3	8.4	8.6	8.8	8.9	8.8	8.9	9.0	9.1	9.2	8.9	8.9	9.0
- หญิง	7.9	8.1	8.2	8.5	8.6	8.6	8.7	8.9	9.0	9.1	8.8	8.9	9.0
จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรกลุ่มอายุ 60 ปีขึ้นไป ^{13/}	3.8	3.8	3.9	4.1	4.2	4.3	4.4	4.4	4.6	4.7	4.5	4.7	4.8
- ชาย	4.5	4.5	4.7	4.9	4.9	5.0	5.1	5.1	5.3	5.4	5.1	5.3	5.4
- หญิง	3.2	3.3	3.4	3.5	3.6	3.8	4.0	3.9	4.1	4.2	4.1	4.2	4.3
2. ความมั่นคงทางสังคม													
สถาบันครอบครัว													
สัดส่วนครัวเรือนที่มีที่อยู่อาศัยถาวร (ร้อยละ) ^{14/}	97.30	96.00	96.60	98.65	98.50	99.30	98.86	99.70	99.78	99.84	99.53	99.71	99.64
ดัชนีครอบครัวอบอุ่น (ร้อยละ) ^{15/}	-	-	-	-	62.24	61.65	63.97	63.18	63.08	65.17	68.31	66.28	65.60
หลักประกันทางสังคม													
ร้อยละของการมีหลักประกันสุขภาพ ^{16/}	92.47	93.01	95.47	96.25	97.82	98.75	99.16	99.47	99.36	99.95	99.90	99.87	99.84
- ประกันสังคม	11.65	12.95	13.34	13.92	14.75	15.35	15.73	15.34	15.60	15.91	15.99	16.56	16.83
- สวัสดิการข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	6.62	6.44	6.82	6.61	6.51	8.22	8.00	7.90	7.75	7.77	7.69	7.66	7.62
- ประกันสุขภาพถ้วนหน้า	74.20	73.62	75.31	75.37	76.20	74.79	75.06	75.86	75.20	75.28	75.27	74.74	73.48
- สิทธิสวัสดิการพนักงานส่วนท้องถิ่น	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.16	0.87
- สิทธิอื่นๆ	-	-	-	0.35	0.36	0.39	0.37	0.37	0.81	1.00	0.95	0.75	1.03
- ยังไม่มีสิทธิ์	7.53	6.99	4.53	3.75	2.18	1.25	0.84	0.53	0.64	0.05	0.10	0.13	0.16
สัดส่วนผู้ประกันตนต่อกำลังแรงงาน ^{17/}	20.57	21.80	22.49	23.43	24.32	24.86	24.65	24.53	25.11	27.07	29.70	31.56	35.32
ความสงบสุขในสังคม (ต่อประชากรแสนคน)													
อัตราการตายด้วยอุบัติเหตุการจราจรทางบก ^{18/}	20.90	22.20	22.20	20.60	20.20	19.80	18.20	16.90	11.90	14.15	11.84	11.29	9.79
สัดส่วนคดีชีวิต ร่างกาย และเพศ ^{18/}	60.50	76.40	73.40	73.46	69.30	62.60	52.80	51.40	45.80	39.76	38.85	36.82	37.05
สัดส่วนคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน ^{18/}	109.70	106.40	110.70	122.00	122.40	115.80	106.00	93.70	88.90	78.88	77.41	77.41	72.31
สัดส่วนคดียาเสพติด ^{18/}	422.80	196.20	119.80	160.42	176.20	225.00	320.00	371.60	416.40	539.91	565.44	683.55	596.35
ร้อยละของคดีเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดซ้ำต่อคดีทั้งหมด													
ที่ถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจทั่วประเทศ ^{4/}	15.68	15.16	13.83	12.08	11.85	12.92	14.06	13.57	12.62	11.77	19.98	20.37	17.52

องค์ประกอบหลัก	2545	2546	2547	2548	2549	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557
การคุ้มครองผู้บริโภค^{5/}													
จำนวนเรื่องร้องเรียน (ราย)	3,085	5,554	6,586	7,284	5,693	5,898	4,504	6,818	6,574	7,427	9,489	7,093	6,638
- กรณีสัญญา/อสังหาริมทรัพย์	1,243	1,985	2,501	3,425	2,875	2,681	1,758	2,794	2,362	2,927	3,547	2,729	2,571
- กรณีสินค้าและบริการทั่วไป	1,420	2,984	3,103	3,089	2,059	1,937	1,540	2,827	2,835	3,121	3,876	2,631	2,352
- กรณีโฆษณา	422	585	949	708	673	1,187	892	1,072	1,354	1,257	2,013	1,033	1,515
- กรณีกฎหมาย	-	-	0	-	-	-	0	-	-	5	38	624	69
- กรณีขายตรงและตลาดแบบตรง	-	-	33	62	86	93	314	125	23	117	15	76	131
การให้คำปรึกษาทางสายด่วน 1166 (ราย)	671	22,834	15,682	11,026	12,984	14,599	16,808	34,804	53,341	61,242	60,982	41,773	38,701
3. ความเป็นอยู่และพฤติกรรมของคน													
พฤติกรรมในการบริโภค													
ค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค (ร้อยละของค่าใช้จ่ายรวม) ^{19/}	87.16	-	87.95	-	88.75	87.80	88.40	87.90	88.32	88.07	88.30	88.10	87.90
ค่าใช้จ่ายที่ไม่เกี่ยวกับการอุปโภคบริโภค (ร้อยละของค่าใช้จ่ายรวม) ^{19/}	12.84	-	12.05	-	11.25	12.20	11.60	12.10	11.68	11.93	11.70	11.90	12.10
อัตราการบริโภคสุราของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป (ร้อยละ) ^{20/}	-	-	32.70	-	29.20	29.30	-	32.00	-	31.50	-	-	32.29
อัตราการบริโภคบุหรี่ของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป (ร้อยละ) ^{20/}	-	-	23.00	-	20.20	18.50	-	20.70	-	21.40	-	-	20.72
การใช้เวลาในชีวิตประจำวัน													
การให้บริการจากสื่อต่างๆ (ชม./วัน) ^{21/}	-	-	2.80	-	-	-	-	2.90	-	-	-	-	-
- การอ่านหนังสือ (รวมถึงพิมพ์วารสารทางอินเทอร์เน็ต)	-	-	1.10	-	-	-	-	1.00	-	-	-	-	-
- การชม/การฟังโทรทัศน์	-	-	2.70	-	-	-	-	2.70	-	-	-	-	-
- การชม/การฟังวิดีโอ วีซีดี วีซีดี	-	-	2.30	-	-	-	-	2.50	-	-	-	-	-
- การฟังรายการวิทยุ	-	-	1.40	-	-	-	-	1.60	-	-	-	-	-
- การท่องอินเทอร์เน็ต	-	-	1.90	-	-	-	-	1.90	-	-	-	-	-
- การใช้ห้องสมุด	-	-	0.80	-	-	-	-	0.80	-	-	-	-	-
จำนวนประชากรอายุ 6 ปีขึ้นไปที่ใช้ Internet (ล้านคน) ^{22/}	4.80	6.00	6.97	7.08	8.50	9.30	10.96	12.33	13.80	14.80	16.60	18.30	21.70
4. สิ่งแวดล้อม													
สารอันตราย^{23/}													
ปริมาณการใช้สารเคมี (ล้านตัน)	33.38	26.90	29.49	32.03	29.34	30.20	29.40	39.64	79.96	70.38	77.50	68.00	
จำนวนผู้ป่วยที่เกิดจากสารพิษอันตราย (คน)	2,751	2,499	2,717	1,640	1,452	1,586	1,868	1,926	2,306	2,250	1,458	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล
จำนวนผู้เสียชีวิตที่เกิดจากสารพิษอันตราย (คน)	11	9	10	-	-	1	-	-	-	-	1	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล
ขยะ													
การผลิตขยะที่เกิดขึ้นทั่วประเทศ (ล้านตัน) ^{23/}	14.32	14.32	14.58	14.32	14.60	14.72	23.93	24.11	24.22	25.35	24.73	26.77	26.19
การผลิตขยะที่เกิดขึ้นในกทม. (ล้านตัน) ^{23/}	3.51	3.41	3.41	3.03	3.07	3.11	3.20	3.22	3.20	3.37	4.01	4.13	3.94
ความสามารถในการกำจัดขยะแบบถูกสุขลักษณะ ในกทม. (ล้านตัน) ^{23/}	3.48	3.37	3.41	3.03	3.07	3.11	5.69	5.97	5.77	5.64	5.86	7.42	7.88
ปริมาณของเสียอันตรายทั่วประเทศ (ล้านตัน) ^{23/}	1.78	1.80	1.81	1.81	1.83	1.85	3.13	3.07	3.16	3.41	3.57	3.30	2.69
มลพิษทางอากาศ													
ค่าเฉลี่ยฝุ่นขนาดเล็กกว่า 10 ไมครอน (24 ชั่วโมง) มกค./ ลบ.ม. (บริเวณพื้นที่ทั่วไปใน กทม.) ^{23/}	49.48	54.80	57.66	40.60	43.35	46.27	47.90	42.50	37.80	38.10	38.20	41.00	43.00

หมายเหตุ : * ปี 2544 ข้อมูลรวมการอุทธรณ์และวิธีใด

ที่มา: 1/7) รายงานการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

2) สำนักวิชาวิทยาศาสตร์ ครอบคลุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

3) ข้อมูลสถิติคดีอาญาและอาชญากรรมจากศูนย์ข้อมูลข้อสนเทศ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และข้อมูลประชากรจากการคาดประมาณประชากรของประเทศไทย พ.ศ. 2543-2573 และ พ.ศ.2553-2583

ประมวลโดยสำนักพัฒนาฐานข้อมูลและตัวชี้วัดภาวะสังคม สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

4) กลุ่มงานข้อมูลและข้อสนเทศ สำนักพัฒนาระบบงานยุติธรรมเด็กและเยาวชน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

5) สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค สำนักนายกรัฐมนตรี (การให้คำปรึกษาทางสายด่วน 1166 สคบ. ให้บริษัทเอกชนดำเนินการตั้งแต่ไตรมาส 4 ปี พ.ศ. 2552)

6) ข้อมูล GDP จากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และข้อมูลการมีงานทำจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

8) สถิติสาธารณสุข สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข

ตั้งแต่ ปี 2556 ได้เปลี่ยนแปลงวิธีการเก็บข้อมูลจาก 75 กลุ่มโรค เป็น 298 กลุ่มโรค

9) การคาดประมาณประชากรของประเทศไทย พ.ศ.2543-2573 สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ตั้งแต่ปี 2553 การคาดประมาณประชากรของประเทศไทย พ.ศ.2553-2583 สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

10) การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ประมวลผลโดยสำนักพัฒนาฐานข้อมูลและตัวชี้วัดภาวะสังคม สศช.

11) สถิติศึกษาฉบับย่อ ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ

12) ข้อมูลปี 2545-2546 จากรายงานผลการประเมินโอกาสและคุณภาพการศึกษาของคนไทย สำนักประเมินผลการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

ข้อมูลปี 2547-2555 จากปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรไทย กลุ่มพัฒนาเครือข่ายสารสนเทศ สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

ปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรไทย กลุ่มพัฒนาเครือข่ายสารสนเทศ สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

14) รายงานคุณภาพชีวิตของคนไทย จากข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย

15) สำนักประเมินผลและเผยแพร่การพัฒนา สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

16) สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ กระทรวงสาธารณสุข

17) สำนักงานประกันสังคม กระทรวงแรงงาน และสำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

18) ศูนย์ข้อมูลข้อสนเทศ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และข้อมูลประชากรจากสำนักบริหารการทะเบียน กระทรวงมหาดไทย

19) รายงานการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

20) การสำรวจพฤติกรรมสูบบุหรี่และการดื่มสุราของประชากร พ.ศ.2544, 2547, 2550 และ 2554 สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

การสำรวจอนามัยและสวัสดิการ พ.ศ. 2549 และ 2552 สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ปี2544-2548 เป็นการสำรวจของประชากรอายุ 11 ปีขึ้นไป)

ทำการสำรวจทุก 2 ปี

21) รายงานการสำรวจการใช้เวลาของประชากร พ.ศ.2544, 2547 และ 2552 สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ทำการสำรวจทุก 5 ปี

22) ข้อมูลปี 2544-2551 ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ และการสำรวจเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ครัวเรือน) พ.ศ.2552-2557 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

23) รายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย ครอบคลุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

จำนวนผู้ป่วยและเสียชีวิตจากสารพิษ ตัวเลขไม่สะท้อนความถี่ของข้อมูลผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย คณะทำงานพิจารณายกเลิกการจัดเก็บ

เอกสารอ้างอิง

- กรมการจัดหางาน. 2558. จำนวนผู้สมัครงาน ตำแหน่งงานว่าง และการบรรจุงาน. _____ 2558. ผู้ประกันตนที่ขึ้นทะเบียนขอรับประโยชน์ทดแทนกรณีว่างงาน.
- กรมควบคุมมลพิษ. 2558. สถานการณ์มลพิษไทยรอบ 6 เดือน (กรกฎาคม) ปี 2558.
- กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน. 2558. ผู้ขอใช้มาตรา 75 ภายใต้พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน.
- กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. 2558. โครงการสร้างจิตสำนึก รวมพลังสร้างวินัย ลดใช้ถุงพลาสติก.
- กระทรวงสาธารณสุข. 2558. ระบุรายงานระบบติดตามและเฝ้าระวังปัญหายาเสพติด 2558.
- กลุ่มงานเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ กระทรวงแรงงาน. 2558. “สหรัฐอเมริกาขยับไทยแก้ปัญหาระงังงานเด็กขึ้นสำเร็จสูงสุด” ตุลาคม 2558.
- กลุ่มสารนิเทศการคลัง สำนักงานปลัดกระทรวงการคลัง กระทรวงการคลัง. 2558. “กอบ.” เชิญชวนผู้อาวุโสที่เกษียณสมัครเป็นสมาชิก กอบ. ตุลาคม 2558.
- กองทุนการออมแห่งชาติ. 2558. สิทธิประโยชน์และการสมัครสมาชิก ปี 2558.
- ชาญคณิต กฤตยา สุริยะมณี และอุนิสา เลิศโตมรสกุล คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล. 2553. “การกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนในคดีความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินในประเทศไทย: แนวทางในการป้องกันและแก้ไขโดยอาศัยปัจจัยที่เป็นตัวทำนายทางด้านอาชญาวิทยา”.
- ทัศนีย์ ลักขณาภิชนชัช และคณะ. 2549. “การติดตามและประเมินผลเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อยจากศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน”.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. 2558. ยอดคงค้างสินเชื่อเพื่อการอุปโภคบริโภคส่วนบุคคลของธนาคารพาณิชย์. _____ 2558. หนี้เพื่อการอุปโภคบริโภคที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ _____ 2558. สินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับและบัตรเครดิต. _____ 2558. หนี้สินครัวเรือน.
- มารุต แก้วอินทร์ และอารีรัตน์ จันต๊ะมา. “การใช้ SECI Model ในการพัฒนาระบบการช่วยเหลือเด็กและเยาวชน โดยใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ เป็นศูนย์กลาง” เอกสารการดำเนินงานศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่.
- ศูนย์ข้อมูลข้อสนเทศ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. 2558. สถิติคดีจราจรทางบก กรกฎาคม-กันยายน 2558. _____ 2558. สถิติคดีอาญา กรกฎาคม-กันยายน 2558.
- ศูนย์อำนวยการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนในช่วงเทศกาลปีใหม่ และเทศกาลสงกรานต์. 2558. สรุปรายงานผลการปฏิบัติงานป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนในช่วงเทศกาลปีใหม่ และสงกรานต์ 2558.
- สถาบันวิจัยและพัฒนาสังคม สำนักงานศาลยุติธรรม. 2556. “โครงการศึกษาวิจัยเรื่องการจำคุก แก้ว บำบัด พินฟู และติดตามเด็กและเยาวชนที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมในส่วนที่เกี่ยวข้องกับศาลยุติธรรม” ภายใต้โครงการพัฒนาระบบการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรม (JJRP).
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. 2558. “การสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันยาเสพติดในเด็กและเยาวชน” ปีที่ 31 ฉบับที่ 2 เมย.-ก.ค. 2558.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2558. ค่าใช้จ่ายการบริโภคของครัวเรือนหมวดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และบุหรี่ยี่.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2557. การสำรวจพฤติกรรมการสูบบุหรี่และการดื่มสุราของประชากร พ.ศ. 2544, 2547, 2550, 2554 และ 2557. _____ 2558. การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร. _____ 2558. การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมครัวเรือน ครั้งแรกของปี 2558. _____ 2558. การสำรวจอนามัยและสวัสดิการ พ.ศ. 2549, 2552, 2556 และ 2558.
- สำนักจัดการกากของเสียและสารอันตราย กรมควบคุมมลพิษ. 2557. ปริมาณและอัตราการผลิตขยะมูลฝอย ปี 2557.
- สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข. 2558. จำนวนผู้เสียชีวิตตามกลุ่มสาเหตุ 10 กลุ่มแรก พ.ศ. 2553-2557.
- สำนักบริหารแรงงานต่างด้าว กระทรวงแรงงาน. 2558. การจดทะเบียนแรงงานต่างด้าว.
- สำนักโรคบาติวิทยา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. 2558. สถานการณ์โรคที่เฝ้าระวังทางระบาดวิทยา.
- สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. มติคณะรัฐมนตรี. วันอังคารที่ 27 ตุลาคม 2558. เรื่องแผนบูรณาการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนในช่วงเทศกาลปีใหม่ 2559.
- เสาวธาร โภธิ์กลัด. 2554. “ผลกระทบของการควบคุมตนเองกับการกระทำผิดซ้ำในคดีชีวิตและร่างกายของเด็กและเยาวชนชายที่ถูกควบคุมตัวในศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชนชายในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล” วารสารวิจัยทรัพยากรมนุษย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 ม.ค.-มิ.ย. 2554. หน้า 46-56. www.dol.gov/ilab/reports/child-labor/findings/2014TDA/thailand.pdf. รายงานเกี่ยวกับสถานการณ์การใช้แรงงานเด็กในรูปแบบเลวร้าย.